Veteraanijärjestöjen lakialoite hyväksyttiin - kaikki veteraanit vihdoin samalle viivalle sivu 10

SOTAVETERAANI
KRIGSVETERANEN

N:o 4/2018 ■ Tarkastettu levikki 46 239 ■ Syyskuun 19. päivänä 2018

Tuusulassa tehtiin historiaa

Veteraanijärjestöjen uraauurtava yhteistyösopimus

sivu 10

Idealisti, naiivi ja laskelmoiva - Erkki Tuomioja kertoo isoäidistään Hella Wuolijoesta sivu 22

Esittelyssä Sotaveteraaniliiton uudet työntekijät sivu 4

Veteraanit hurmasivat SuomiAreenalla sivu 5

Kuopiolaisveteraani Panu Muraja löytää huumoria tiukoistakin paikoista sivu 11

Mistä simputus pesiytyi Suomen armeijaan? sivu 20

Suomalaisten punaupseerien traaginen kohtalo Neuvosto-Venäjällä sivu 28

Konfliktiarkeologi Jan Fast tuo esiin sodan inhimillisen ulottuvuuden sivu 12

AJANKOHTAISTA

Pääkirjoitus

Askelmerkkejä tuleville vuosille

Härmän kokouksesta kesäkuussa alkaneen liittokokouskauden kääntyessä ensimmäiseen syksyynsä on aika mittailla tulevien vuosien toiminnan askelmerkkejä. Mittapuuna voi mainiosti käyttää kokouksessa hyväksyttyjä Sotaveteraaniliiton vuoteen 2025 ulottuvia toiminnan suuntaviivoja, joiden yleiset linjaukset on vuosittain jalkautettava käytännön toimiksi liitossa, piireissä ja yhdistyksissä.

Tärkein tavoitteemme on veteraanien, puolisoiden ja leskien tarvitseman tukityön onnistunut hoitaminen. Jäsenistön tarpeet on tunnettava ja ne on saatettava palvelujen tuottajien tietoon. Tukityötä tehdään yhdessä veljesjärjestöjen kanssa. Merkittävä askel tulee olemaan yhteistyön syventäminen Rintamaveteraaniliiton kanssa. Järjestöjen tavoitteet ovat yhteneväiset.

”Vaikka sosiaali- ja terveyspalveluita edelleen kehitetään, osassa kunnista soteepävarmuus alkaa jo rapauttaa toimintaa. Monet pikkukunnat ovat myös koko ajan pahenevissa vaikeuksissa palveluiden järjestämisen kanssa.” Tämä Helsingin Sanomien pääkirjoituksen (16.8.2018) karu toteamus on jo nyt tuttua veteraanityötä tekeville. Yhteydenpito kuntiin ja kuntayhtymiin korostuu, ei pelkästään vaatimuksia esittämällä, vaan myös tukea osoittamalla.

Ensi vuonna järjestetään kahdet veteraanityön kannalta merkittävät vaalit, eduskunta- ja maakuntavaalit. Me emme ole ainoita, jotka pyrkivät vaikuttamaan tuleviin poliittisiin päätöksentekijöihin, mutta me olemme ainoita, jotka kantavat huolta veteraanien, heidän puolisoidensa ja leskiensä asioista. Tässä meidän tulee olla kaikilla tasoilla vahvoja. Valmistautuminen on aloitettava nyt. Yhdessä on määritettävä tukityön tavoitteet seuraavan vaalikauden neljäksi vuodeksi ja toimittava määrätietoisesti niiden saavuttamiseksi.

Tukityön ohella me olemme usean vuoden ajan tehneet johdonmukaista suunnittelutyötä ja valmisteluja jo nyt käsillä olevaa perinneaikaa varten. Alueellisten perinneyhdistysten kehikot alkavat olla valmiit. Liittokokouksessa hyväksytty sääntömuutos luo edellytykset perinneyhdistysten toiminnan käynnistymiseen. Paikallisuus on avainsana, jonka tulee kannustaa perinneyhdistysten rakentajia avoimeen ja kokonaisuutta palvelevaan yhteistyöhön kaikkien perinnetyön toimijoiden kanssa. Vanhaa sanontaa lainaten ”Jos vuori ei tule Muhammedin luo, Muhammed menee vuoren luo”.

Sotiemme veteraanien arvostus on viime vuosikymmeninä ollut vahvassa nosteessa. Arvostus ja muistaminen voivat kuitenkin veteraanien rivien harvetessa olla katoavaa. Tukityötä tekemällä me muistutamme jatkuvasti ympärillämme olevaa yhteisöä veteraanien olemassa olosta ja heidän tekemästään työstä. Perinnetyöstä huolehtimalla ja yhteisöllisyyden ja velvollisuudentunnon sanomaa välittämällä me voimme ylläpitää tätä arvostusta tulevissakin sukupolvissa.

Omalla työllämme meidän on huolehdittava siitä, ettei kirjailija Juha Seppälän uusimman romaanin visio yhteiskunnan pirstaloitumisesta ja kansallisen kertomuksen katoamisesta pääse tosielämässä toteutumaan.

Pertti Suominen

Ledare

Helsingissä 19. syyskuuta 2018

Stegmärken för kommande år

När den verksamhetsperiod för förbundet som inleddes med mötet i Härmä övergår i sin första höst är det tid att utmäta stegmärkena för de kommande åren. Som måttstock kan man med fördel använda de riktlinjer som under mötet godkändes för Krigsveteranförbundets verksamhet fram till år 2025. Dessa allmänna riktlinjer bör varje år omsättas i praktiskt arbete inom förbundet, distrikten och föreningarna.

Vår viktigaste målsättning är, att på ett framgångsrikt sätt omhänderta det stödarbete som veteranerna, makorna/makarna och änkorna/änklingarna är i behov av. Medlemskårens behov bör kännas till och dessa bör underrättas serviceproducenterna. Det stödande arbetet utförs i samarbete med broderorganisationerna. Det kommer att vara ett betydande steg att fördjupa samarbetet med Frontveteranförbundet. Organisationernas föresatser är de samma.

”Fastän social- och hälsovårdstjänsterna fortsättningsvis utvecklas, börjar osäkerheten kring desamma redan urholka verksamheten. Många orter är fortsättningsvis i allt större svårigheter beträffande organisationen av dessa tjänster.” Detta dystra konstaterande i Helsingin Sanomats ledande artikel (16.8.2018) är redan nu bekant för dem som utför arbete veteranerna till fromma. Kontakten med kommuner och kommunförbund understryks, inte enbart genom att framställa krav, utan också genom att uppvisa understöd.

Nästa år anordnas två ur veteranarbetets synvinkel betydande val, riksdags- och landskapsval. Vi är inte de enda, som söker påverka kommande politiska beslutsfattare, men vi är de enda, som bär omsorg om veteranerna, dessas makors/makars och änkors/änklingars ärenden. I detta bör vi vara starka på alla nivåer. Det förberedande arbetet bör påbörjas nu. Gemensamt bör vi definiera målsättningarna för det stödande arbetet för den följande valperiodens fyra år samt verka målmedvetet för att förverkliga de samma.

Jämsides med det stödande arbetet har vi under flera år utfört målinriktat planeringsarbete och planer för den traditionstid vi nu står inför. Ramarna för de lokala traditionsföreningarna börjar vara klara. Den stadgeändring som godkändes under förbundsmötet skapar förutsättningar för att påbörja verksamheten inom traditionsföreningarna. Det lokala är ett nyckelord, som kommer att inspirera skaparna av traditionsföreningar till ett öppet och helheten understödande samarbete tillsammans med alla som är aktiva inom traditionsarbetet. För att citera ett gammalt ordspråk ”Om berget icke kommer till Muhammed, går Muhammed till berget”.

Beundran för veteranerna från våra krig har under de senaste årtiondena stigit märkbart. Beundran och minne kan i takt med att veteranernas led glesnar vara förgängligt. Genom att utföra ett stödande arbete påminner vi fortsättningsvis det omkring oss varande samhället om veteranernas existens och det arbete de utfört. Genom att omhänderta traditionsarbetet och förmedla gemenskapens och pliktkänslans budskap kan vi uppehålla denna respekt även hos kommande släktled.

Genom vårt eget arbete må vi sörja för, att icke visionen i poeten Juha Seppäläs nyaste roman angående samhällets fragmentering och försvinnandet av den nationella berättelsen skulle besannas i det verkliga livet.

Pertti Suominen
Svensk översättning: Anders Knip

Sotaveteraaniliitto onnittelee - Tasavallan presidentti 70 vuotta

Tasavallan presidentti puhumassa Sotaveteraaniliiton 60-vuotisjuhlassa

Tasavallan presidentti **Sauli Niinistö** täytti elokuun lopulla 70 vuotta. Merkkipäivän juhlistamisen sijaan hän esitti toiveen siitä, että mahdolliset muistamiset suunnattaisiin lahjoituksina hyväntekeväisyyteen.

Sotaveteraaniliitto onnittelee päivänsankaria ja kiittää häneltä saadusta tuesta veteraanityössä. Viimevuotinen Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuosi oli myös liiton 60-vuotisjuhlavuosi, jonka kunniaksi jokaisen liiton veteraanijäsenen luona käytiin henkilökohtaisella vierailulla. Vierailun yhteydessä kutakin itsenäisyytemme sankaria muistettiin presidentin kiitoskirjeellä, joka veteraanien omaisiltakin saadun palautteen mukaan oli erityisen mieltä lämmittävä huomionosoitus.

Veteraaniasia on presidentti Niinistölle tuttu jo lapsuudenkodista, olihan salolaissyntyisen Niinistön isä Väinö jatkosodassa JR 34:n riveissä palvellut sotaveteraani. Myöhemmin hän oli yksi Salon Seudun Sotaveteraanien perustajajäsenistä ja toimi yhdistyksessä aktiivisesti kuolemaansa vuonna 1991 saakka.

Teksti: Ariela Säkkinen
Kuvat: Markku Seppä

Presidenttipari tervehtii veteraaneja viime vuoden kansallisen veteraanipäivän pääjuhlassa Lahdessa

Kolumni

Kaveria ei jätetä

10. heinäkuuta 2018 koko maailma vetäisi syvää henkeä. Suomen aikaa kolmen maissa iltapäivällä Thaimaan laivaston erikoisjoukoilta Navy Sealsilta tuli viesti, että ”12 villisikaa ja valmentaja ulkona luolasta. Kaikki turvassa.”

23. kesäkuuta Villisika-nimisen jalkapallojoukkueen kaksitoista 11–16-vuotiasta pelaajaa ja heidän 25–vuotias valmentajansa katosivat mentyään rankkasadetta pakoon pohjoisessa Thaimaassa sijaitsevaan Tham Luangin luolaan. Sateen nostama vesi saartoi joukkueen nopeasti luolaan ja pojat jäivät loukkoon. Heidät löydettiin yhdeksän päivää myöhemmin.

Valtavaan pelastusoperaatioon osallistui yli 1000 ihmistä. Kansainvälinen tiimi työskenteli yötä päivää, maailman taitavimmat ja kokeneimmat sukeltajat kiirehtivät paikalle. Mukana oli myös suomalainen **Mikko Paasi**. Tulvavesi uhkasi täyttää luolan, happi alkoi loppua luolasta. Samaan aikaan kun luolan ulkopuolella taisteltiin aikaa vastaan, sen sisällä jalkapallojoukkueen valmentaja **Ekapol Chantawong** auttoi lapsia taistelemaan pelkoa ja ahdistusta vastaan. Hän jakoi pojille niukat ruokavaransa ja juomavetensä oman henkensä samalla vaarantaen.

Vaikka operaatiossa kuoli 38-vuotias laivaston erikoisjoukkojen entinen sukeltaja **Saman Kunan**, pelastustoimia jatkettiin, kunnes kaikki saatiin pelastettua. Operaatiota vaikeutti se, etteivät pojat osanneet uida. Lopulta heidät kuljetettiin luolaston vaarallisten kammioiden läpi lääkkeillä rauhoitettuina ja paareilla. Lapset olivat luolassa 18 päivää.

Talvisodan ajalta on tullut sanonta, jonka jokainen suomalainen tuntee: kaveria ei jätetä. Sanonta kuvastaa suomalaisten sotilaiden sitoutumista toisiinsa. Se oli vastuuta, joka kantoi yli kuolemankin rajan, kun kaikki kaatuneet pyrittiin saamaan kotiseurakunnan multiin.

Mutta se ei ole pelkästään suomalainen asia. Kautta maailman kriisitilanteissa ihmiset pitävät toisistaan huolta ja kun siihen lisätään vielä perisuomalainen sisu, tapahtuu ihmeitä.

Yksi ihme on se, miten lapset löydettiin. Kokenut brittikaksikko **Rick Stanton**, 56, ja **John Volanthen**, 47, sukelsivat kapeissa säkkipimeissä tunneleissa yli neljä kilometriä lapsia etsien. Reitin kapein paikka oli leveydeltään vain 40 senttimetriä, mutta miehet työnsivät happipulloja edellään ja työntyivät siitäkin läpi. Lopulta he siirsivät kiven, jonka takaa löytyi lopulta poikien luola.

Saman tyyppinen ihme nähtiin kahdeksan vuotta sitten. 5. elokuuta 2010 Chilessä, *San Josén* kupari- ja kultakaivos romahti jättäen 33 kaivostyöläistä loukkuun noin 700 metriä maanpinnan alapuolelle. Kansainväliset pelastustoimet aloitettiin, kaivokseen porattiin useita pelastustunneleita ja lopulta kahden kuukauden työskentelyn jälkeen miehet saatiin maan pinnalle *Fénix 2* – nimisen pelastuskapselin avulla.

Poliisilla, pelastuslaitoksella ja puolustusvoimilla elää vahvana ”Kaveria ei jätetä” – mentaliteetti, mutta sitä löytyy myös jokapäiväisessä arjessa: kun joku vie sairastuneelle ystävälle kattilallisen kalakeittoa, ettei tämän tarvitse kipeänä nousta laittamaan perheelleen ruokaa tai naapurin poika käy hyvyyttään leikkaamassa naapurin talon ruohikon, kun naapuri ei siihen itse pysty.

Toimittaja, kirjailija Eve Hietamies toimii Sotaveteraani-lehden kolumnistina.

Kuva: Otava/Jouni Harala

Pahuutta on paljon, mutta sen vastakohtana löytyy myös vahvaa ihmisten välistä solidaarisuutta, rakkautta ja yhteishenkeä.

Suomen Sotaveteraaniliitto ja sen perinneyhdistykset ovat konkreettinen esimerkki siitä, miten talvisodan henki elää Suomessa tänäkin päivänä. Liitto valvoo ja parantaa sotaveteraanien etuja, kokoaa ja tallentaa sotaveteraaniperinnettä sekä ylläpitää isänmaallista henkeä.

Kaveria ei edelleenkään jätetä.

Eve Hietamies

Veteraaniperinteen XIV seminaari Helsingissä

Tammenlehvän Perinneliitto järjestää yhteistoiminnassa Helsingin Seudun Sotaveteraanipiirin kanssa 14. veteraaniperinteen seminaarin, joka pidetään perjantaina 23.11.2018 kello 9.30 – 14.30 Helsingin Yliopiston pienessä juhlasalissa, os. Fabianinkatu 33, Helsinki.

Seminaarin teemana on *”Perinnetyö nuorten silmin: voimavara vai painolasti?”*
Seminaarin ohjelma on seuraava:

9.30	Aamukahvi
10.00	Seminaarin avaus Puheenjohtaja, vuorineuvos Jukka Viinanen Tammenlehvän Perinneliitto
10.15	Medianäkökulma: Ilta-Sanomien 100 tarinaa sodasta nuorten kannalta Toimituspäällikkö Timo Paunonen Ilta-Sanomat
11.00	Isältä pojalle, äidiltä tyttärelle - aineeton pääoma sukupolvien ketjussa Dosentti Mikko Salasuo Nuorisotutkimusverkosto
11.45	Lounastauko
12.30	Veteraaniperinne puolustusvoimissa Apulaisprofessori Mikko Karjalainen Maanpuolustuskorkeakoulu
13.00	Helsinki veteraanien perinteen vaalijana nyt ja tulevaisuudessa Kansanedustaja, kaupunginvaltuutettu Wille Rydman
13.30	Helsingin Seudun Sotaveteraanipiirin näkemys Puheenjohtaja Pertti Laatikainen
14.00	Ajankohtaista Tammenlehvän Perinneliitosta Loppukeskustelu Toiminnanjohtaja Pekka Holopainen
14.30	Tilaisuuden päätös Puheenjohtaja, vuorineuvos Jukka Viinanen Tammenlehvän Perinneliitto

Osallistumisilmoitukset: Toiminnanjohtaja Rauno Loukkola,
helsinginseudun.svp@sotaveteraaniliitto.fi, GSM 050 441 4703.
PAIKKOJA ON RAJOITETUSTI, joten paikat täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä.

Tammenlehvän Perinneliitto ry on perustettu vaalimaan Suomen vuosina 1939–1945 käymien sotien veteraanien perinteitä ja arvoja.

Aku Louhimiehelle Sotaveteraaniliiton ansiomitali

Uusimman, viime vuonna ensi-iltansa saaneen Tuntemattoman Sotilaan ohjanneelle Aku Louhimiehelle myönnettiin keväällä Sotaveteraaniliiton ansiomitali kiitoksena veteraaniasian ylläpitämisestä tavalla, jolla onnistuttiin myös tavoittamaan täysin uusia yleisöjä.

Tuolloin ulkomaanreissunsa vuoksi estynyt Louhimies sai mitalin rintapieleensä elokuussa. Yli miljoona katsojaa kerännyt elokuva on saanut osakseen kiitosta niin ulkomailla kuin veteraanien parissa.

- Näyttelijät prepattiin jo ennalta sotilaan näkökulmaan. Niinpä sotilaallisiin asioihin ei enää kuvausten aikana tarvinnut puuttua, Louhimäki kiittelee näyttelijöidensä ammattitaitoa.

Kuvassa (vasemmalta) liiton 1. varapuheenjohtaja Pertti Suominen, Aki Louhimies ja liiton puheenjohtaja Erkki Heikkinen

Käy katsomassa Sotaveteraaniliiton internet-sivut ja facebook.

www.sotaveteraanit.fi
https://www.facebook.com/sotaveteraaniliitto

AJANKOHTAISTA

Toiminnanjohtajalta

Liiton uusilla säännöillä perinneajalle

Viime kesäkuussa pidetyssä Sotaveteraaniliiton XXVIII liittokokouksessa hyväksytyllä sääntömuutoksella toimitaan lähivuodet -perinneajan kynnykselle 2020-luvun puoliväliin.

Sääntömuutoksen keskeisimmät muutokset ovat perinnetyön lisääminen tarkoituksen toteuttamispykälään, sotaveteraaniyhdistyksestä tai -piiristä muodostuvan alueellisen perinneyhdistyksen lisääminen liiton uudeksi jäsenryhmäksi ja mahdollisuus yhteistoimintayhteisönä toimivien muiden veteraanijärjestöjen piirien tai osastojen liittyä liiton jäseniksi. Näille kahdelle uudelle ryhmälle säännöissä on paikka kuten aikaisemmin sotaveteraaniyhdistyksillä ja -piireillä on ollut. Uudet säännöt määrittelevät myös näille yhdistyksille edustuksen liiton valtuustossa.

Liittokokouksessa jäsenyhdistyksen äänimäärän perusteena on yhdistyksen varsinaisten-, kunnia-, puoliso- ja leskisekä kannattajajäsenten määrä. Jäsenyhdistyksellä on yksi ääni kolmeasataa jäsentään kohti, kun aiemmin oli yksi ääni 200 varsinaista jäsentä kohti.

Seuraavassa liittokokouksessa pitää jokaisen jäsenyhdistyksen, joka haluaa käyttää liittokokouksessa äänioikeuttaan valtuuttaa oma edustaja. Valtakirjaa ei enää voi antaa toisen yhdistyksen edustajalle.

Liiton säännöistä otettiin pois kunniapuheenjohtajaksi kutsuminen. Sotaveteraaniliiton, suurimman veteraanijärjestön kunniapuheenjohtajia ovat vain sotaveteraanit eikä heitä nuoremmat. Sääntömuutos lisää osaltaan veteraaniyhteisön avoimuutta ja yhteistyön mahdollisuuksia.

Sääntömuutoksella ei ole vaikutusta liiton tukitoimintaan. Liittokokouksessa vahvistetut linjaukset vuoteen 2025 määrittävät liiton ja sen jäsenyhdistysten tärkeimmäksi tehtäväksi varmistaa veteraaneille, puolisoille ja leskille yhteiskunnan palvelut ja tuet yhteydenpidolla tuen saajiin sekä palvelujen järjestäjiin ja tuottajiin. Tämä onkin ensiarvoisen tärkeä tehtävä lähivuosina, kun valtion talousarvioesityksessä lakiperusteisesti lisätään kaikille veteraaneille samanarvoiset kotipalvelut, jotka korvataan sotainvalideille sotilasvammalain mukaan.

Alueellisen perinneyhdistyksen mallisäännöt valmistuvat ensi vuonna. Liiton hallinto päättää niiden käyttöönotosta. Sitä ennen sotaveteraaniyhteisöjen linjausten mukaisesti liiton, piirien ja yhdistysten on perinpohjaisesti tutustuttava valmistelussa olevaan veteraanien kotipalvelulakiin, jotta kunniakansalaisemme saavat uudet ja laajemmat etuudet.

Markku Seppä

Verksamhetsledaren har ordet

Helsingissä 19. syyskuuta 2018

Traditionstiden inleds med nya stadgar för förbundet

I enlighet med de stadgeändringar som godkändes under Krigsveteranförbundets XXVIII förbundskongress i juni senaste år verkar vi de närmaste åren – på tröskeln till traditionstiden till mitten av 2020-talet.

De mest centrala ändringarna i stadgarna är utökandet av traditionsarbetet i paragrafen angående förverkligandet, att genom skapandet av en krigsveteranförening eller -distrikt på lokal nivå utöka denna som en ny medlemsgrupp och möjligheten att ansluta sig som medlem i förbundet som samarbetspartner tillsammans med övriga distrikt eller avdelningar inom veteranorganisationerna. För dessa två nya grupper finns plats i stadgarna så som krigsveteranföreningarna och -distrikten har haft. De nya stadgarna definierar också att dessa föreningar skall vara representerade i förbundets fullmäktige.

Under ett förbundsmöte definieras en medlemsförenings antal röster genom antalet egentliga, heders-, make/maka- och änka/änkling och stödande medlemmar. En medlemsförening har en röst per trehundra medlemmar, när det tidigare var en röst per 200 egentliga medlemmar.

I samband med följande förbundskongress bör varje medlemsförening, som under förbundskongressen önskar utnyttja sin rösträtt befullmäktiga en egen representant. Fullmakten kan inte mera överföras till en representant för annan förening.

I förbundets stadgar avlägsnades utnämnandet av hedersordförande. Hedersordförande i Krigsveteranförbundet, den största veteranorganisationen, är endast krigsveteraner och icke personer yngre än dessa. Stadgeändringen utökar å sin sida öppenheten i veteranorganisationen och möjligheterna till samarbete. Stadgeändringen inverkar inte på förbundets stödande verksamhet. De under förbundsmötet definierade målsättningarna till och med år 2025 definierar att förbundets och dess medlemsföreningars viktigaste uppgift är att säkerställa åt veteranerna, makorna/makarna och änkorna/änklingarna samhällets service och stöd genom kontakt med de som erhåller stöd samt med de som organiserar och producerar servicen. Detta utgör de närmaste åren en speciellt viktig uppgift, när man i statens budgetförslag genom lag säkerställer att alla veteraner erhåller likadan service i hemmet, som beviljas krigsinvaliderna på basen av krigsskadelagen.

Modellstadgar för en lokal traditionsförening färdigställs inkommande år. Förbundets styrelse besluter angående när dessa tas i bruk. Innan dess bör, i enlighet med linjering inom krigsveteransamfunden, förbundet, distrikten och föreningarna grundligt bekanta sig med den under beredning varande lagen angående veteranernas service i hemmet, för att våra hedersmedborgare skall erhålla nya och utvidgade förmåner.

Markku Seppä
Svensk översättning Anders Knip

Esittelyssä Sotaveteraaniliiton uusi toiminnanjohtaja ja sosiaalisihteeri

Syksyn aikana Sotaveteraaniliitossa aloittaa kaksi uutta työntekijää edellisten jäädessä ansaitulle eläkkeelle.

Toiminnanjohtajan pestin ottaa vastaan kommodori evp **Sakari Martimo,** 58, sosiaalisihteerinä aloittaa Kouvolan kaupungin kotihoidon esimiehen tehtävistä Pasilan Veteraanitalolle siirtyvä **Leena Seppälä**, 55.

Täytettävänä isot saappaat

Molemmilla on täytettävänään suuret saappaat: niin nykyinen toiminnanjohtaja **Markku Seppä** kuin sosiaalisihteeri **Anni Grundström** ovat tehneet Sotaveteraaniliiton palveluksessa yli 20-vuotisen työuran. Veteraaniasia on kuitenkin ollut osa niin Martimon kuin Seppälän tähänastisia työtehtäviä.

- Tein työurani puolustusvoimien palveluksessa, joten yhteys veteraaniasiaan on ollut luonnollinen alkaen käytännön tukikeräyksistä päätyen erilaisiin juhla- ja muistotilaisuuksiin, kiittelee mm. Kotkan Rannikkoalueen komentajana sekä Suomenlahden Meripuolustusalueen esikuntapäällikkönä toiminut Martimo.

Hän on myös kolmeen otteeseen Bosnia-Hertzegovinassa sekä apulaissotilassotilasedustajana Suomen EU-edustustossa palvellut kriisinhallintaveteraani.

- Sain kasvaa ympäristössä, jossa veteraaneja kunnioitettiin jo silloin, kun heidän nykyinen roolinsa kunniakansalaisina ei ollut vielä itsestään selvä. Tunnen olevani etuoikeutettu, kun saan käyttää urani aikana hankittua osaamista ja tietämystä näin arvokkaan asian edistämiseen.

Seppälällä on taustallaan ansiokas työrupeama perhe- ja vanhustyön parissa. Yhdessä sosiaali- ja terveysalan palvelunohjaukseen erikoistuneiden opintojen kanssa tämä antaa hänelle erinomaiset edellytykset ottaa hoitaakseen veteraanikentän avustus- ja tukityö.

- Minulla on pitkä ura ikääntyneiden kanssa työskentelystä, mutta suhteeni veteraaniasioiden hoitoon koen kunniatehtävänä, toteaa Seppälä.

- Heidän tapansa suhtautua elämään on ollut minulle oppimista. He ovat opettaneet minua kunnioittamaan elämää, omaa kotia, arkea, lähimmäistä, tätä maata, elämän pieniä asioita.

Innolla kohti tulevaa

Martimon ja Seppälän perehdytysjakso alkaa kuluvan syksyn aikana, täysivaltaisesti he siirtyvät tehtäviinsä ensi vuoden alusta.

- Paljon on opeteltavaa, mutta luotan liittomme kokeneiden kollegoiden ja koko veteraaniyhteisön tukeen, jolloin vaativatkin asiat varmasti hoituvat hyvällä yhteistoiminnalla. Suomen 100. juhlavuoden motto ”Yhdessä” sopii tähänkin yhteyteen hyvin, Martimo pohtii.

Seppälä on tyytyväinen saadessaan tehdä työtä, jolla on tarkoitus.

- Odotan uudelta työltä sellaista näkyvyyttä, jonka avulla veteraanien asioita saadaan hoidettua koko valtakunnassa. Toivon voivani osallistua sellaisiin foorumeihin, missä voin omalla työpanoksellani tuoda esille niitä epäkohtia, joihin tulee puuttua, saadaksemme veteraaneille mahdollisimman laadukkaat palvelut.

Teksti: Ariela Säkkinen
Kuvat: Sakari Martimo ja Leena Seppälä

Liiton uusi toiminnanjohtaja Sakari Martimo

Liiton uusi sosiaalisihteeri Leena Seppälä

Veteraanit hurmasivat SuomiAreenalla

Jo 19. kertaa järjestetty yhteiskunnallisen keskustelun ykköstapahtuma keräsi heinäkuun lopulla helteiseen Poriin ennätysyleisön.

Tänä vuonna peräti 67 000 kävijään keränneen SuomiAreenan teemana oli turvallisuus, minkä vuoksi myös 100-vuotisjuhlavuottaan viettävä Puolustusvoimat oli näkyvässä roolissa koko viikon.

Ensimmäistä kertaa mukana olivat myös sotiemme veteraanit sekä heidän järjestönsä.

- Ilman sotaveteraanisukupolvea meillä ei olisi yhteiskuntaa, josta edes keskustella, Sotiemme Veteraanit- keräyksen varainhankinnan päällikkö **Pia Mikkonen** muistuttaa.

Veteraanityön perustana kunniavelka

SuomiAreenan päätöspäivänä 20.7. kaupungintalon lavalla käydyssä ”mihin veteraanijärjestöjä tarvitaan”- keskustelussa puheenvuoroja käyttivät veteraanijärjestöjen lisäksi myös Sotiemme Veteraanit- keräyksen jokavuotiset tukijat Puolustusvoimat ja Reserviläisliitto, joiden apua Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtaja **Markku Seppä** luonnehti korvaamattomaksi.

- Veteraanityö pohjautuu mitä suurimmassa äärin kunniavelkaan, sillä veteraaneja on kiittäminen paljosta.

Samoilla linjoilla oli myös Puolustusvoimissa yhteistyöstä muiden maanpuolustusjärjestöjen kanssa vastaava prikaatinkenraali **Kim Mattsson**.

- Sotiemme Veteraanit-keräys on vain pieni osa kokonaisuutta ja vähintä, mitä Puolustusvoimat voi tehdä, hän kommentoi.

- Puolustusvoimat hengittää veteraanien kautta. Heidät tullaan aina näkemään osana Puolustusvoimia. Toivottavasti myös he itse tulevat aina kokemaan asian näin.

Veteraanit yhä eriarvoisessa asemassa

- Kaikkia kohti ammuttiin, kaikkiin vain ei osuttu, tiivisti päivän keskusteluja ansiokkaasti johtanut **Mato Valtonen**, joka ehti keskustelun aikana käydä läpi niin veteraanijärjestöjen ympärillä yhä vellovat harhaluulot niiden miljoonaomaisuuksista, kuin eriarvoisuuden sotaveteraanien ja invalidien palveluissa.

- Olen elänyt niin sotaveteraanina kuin sotainvalidina, ja siinä on ero, painotti yksi keskustelun veteraaniosanottajista, kauvatsalainen **Timo Äimäinen**.

- Sotainvalidien asiat on jo hoidettu, 90% veteraaneilla kotipalvelut eivät kuitenkaan ole vielä riittävällä tasolla, pahoitteli Seppä, joka kertoi veteraanijärjestöjen jatkavan työtään tämän takaavan lakialoitteen läpi saamiseksi vielä tänä vuonna.

Euralaisveteraani **Markus Aaltonen** kiittelikin sitä, että veteraanijärjestöt ovat ajaneet veteraanien asiaa läpi vaikeinakin aikoina.

- Brezneviläisen politiikan aikaan saimme kuulla, että ”miksi menitte”. Vasta sen jälkeen meidänkin ihmisarvomme palautui.

Torivartti hurmasi

Myöhemmin päivällä veteraanien esiintyminen MTV:n lavan torivartissa keräsi täyden katsomon.

Yleisönsä selvästi ottaneita veteraaneja tultiin kiittelemään jälkeenpäin kädestä pitäen. Tämänvuotisen SuomiAreenan suurimmat suosionosoitukset sai juuri Aaltonen, joka humoristinen lauluesitys kirvoitti katsojilta myös raikuvat naurut.

Torivartissa puhutti etenkin naisten panos Suomen sotaponnisteluissa sekä puolisoiden ja leskien unohdettu asema.

- Sota koski ihan koko Suomea, ihan kaikkia perheitä, muistutti viime vuonna Vuoden Lotaksikin valittu **Ritva Tuulos**.

Pia Mikkonen ja Mato Valtonen olivat tyytyväisiä hyvin sujuneeseen SuomiAreenaan

Veteraaniasia kiinnosti myös SuomiAreenan yleisöä

- Siksi meille lotille oli kunniaasia tehdä niin paljon kuin mahdollista, auttaa kaikessa, missä voitiin.

Naisten osuus oli merkittävä kaikkialla, huomautti Aaltonen.

- Kaikki ne asiat, mitä naiset tekivät, joilla he vapauttivat paljon miehiä rintamalle ja kaikki mitä niin kotona kuin rintamalla tehtiin. Kaikki kunnia heille siitä – ei minulla olisi hermot riittäneet.

Veteraaniasia sai myös SuomiAreenan yleisön kommentoimaan ja jakamaan kokemuksiaan.

- Nyt kun tapahtuu mitä tahansa, tarjolla on saman tien kriisiapua. Toista oli sodasta palatessa-mitään ei ollut. Aseet vaikenivat 1945, mutta monen veteraanin ja heidän puolisonsa kohdalla sota jatkui elämän loppuun saakka.

Teksti ja kuvat: Ariela Säkkinen

Sotaveteraanilehti etsii haastateltavia

Sotaveteraanilehti etsii haastattelua varten pääkaupunkiseudulla asuvaa perhettä, jossa olisi kaksi lasta; mielellään tyttö ja poika, toinen ylä- ja toinen alakouluikäinen.

Haastateltavat lapset saavat antaa arvionsa toimittamastamme opetusmateriaalista, joka lähetetään heille etukäteen, jotta he saavat tutustua siihen. Juttu on suunniteltu julkaistavaksi lokakuun lopulla ilmestyvässä lehdessä.

Haastattelun ja haastateltavien kuvauksen arvioitu kesto on 1 h ja se suoritetaan haastateltaville sopivana ajankohtana, mielellään viikkojen 40 tai 41 aikana.

Kiinnostuitko? Vai tunnetko perheen, joka saattaisi innostua?

Ota yhteyttä **toimitus@sotaveteraaniliitto.fi**

Seutukunnalliset kirkkopäivät

Vasa Krigsveterandistrikt rf Vörå 27.9.2018

Kyrkdag to. 27.9.2018 kl 12.00
Högmässa i Vörå kyrka
Kranspatrull till Hjältegravarna
Lunch på Norrvalla

Vaasan Sotaveteraanipiiri ry Vöyri 27.9.2018

Kirkkopäivä to. 27.9.2018 klo 12.00
Messu Vöyrin kirkossa
Seppelpartio Sankarihaudoille
Lounas Norrvallassa

AJANKOHTAISTA

Sotaveteraaniliitto muistaa

Juhani ”Jukka” Soila 1925-2018

Opetusneuvos Vilho Paavo Juhani Soila syntyi Hämeenlinnassa 26.5.1925. Virallisen Juhaninimensä rinnalle hän sai kutsumanimekseen ”Jukka”. Hän kuoli 27.6.2018.

Koulunkäynti oli haastavaa syksyllä 1939. Talvisodassa 14-vuotiaana hän palveli suojeluskuntapoikalähettinä. Jatkosodassa Jukka palveli vapaaehtoisena isänsä kapteeni Paavo Soilan lähettinä Kannaksen takaisin valtaamisessa, kunnes syksyllä 1941 alaikäiset kotiutettiin.

Varusmiespalveluksessa Huuhanmäessä hän perehtyi panssarintorjuntaan ja tykistöön. Ikuisesti Jukan mieleen jäi, kun hän sai keskustella lyhyesti Mannerheimin kanssa 30.5.1943.

Rintamalle lähtö Laatokan Karjalaan ja Syvärille tuli toukokuussa 1944.

Soila komennettiin 7.9.1944 upseerikoulun kurssille 60. Kurssi valmistui 9.12.1944, mutta ylennys vänrikiksi tuli vasta kesäkuussa 1948. Sotilasarvoltaan hän oli kapteeni.

Hän valmistui Helsingin Yliopiston voimistelulaitokselta ja sai opetusharjoittelun jälkeen opettajan tutkinnon 1950. Loppuelämän ahkerat vuodet hän vaikutti Joensuussa.

Jukka Soilan elämää leimaa laaja toiminta yhteiskunnan monissa tehtävissä. Opettajana hän opetti parhaimmillaan 54 viikkotuntia liikuntaa. Rehtorina hän otti vastaan karjalaisen evakkokoulun johtamisen. Koululla ei tuolloin ollut omaa toimitaloa. Hänen johdollaan koulu eteni oikeaksi oppikouluksi ja korkeakoulun harjoittelukouluksi 1962. Tämän jälkeen hän perusti Pielisjoen yhteiskoulun. Pitkälti Jukan ansiota oli, että koululle rakennettiin uudet tilat ilman omaa pääomaa. 12 vuoden kuluttua koulussa oli yli 800 oppilasta. Peruskoulu-uudistuksen jälkeen hän oli eläkkeelle asti Niinivaaran lukion rehtorina.

Vuosikymmeniä sotaveteraanityötä

Soila toimi Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin puheenjohtajana 22 vuotta. Sotaveteraaniliiton hallitukseen hän kuului 16 vuotta, josta ajasta kaksi vuotta hallituksen varapuheenjohtajana.

Soila oli 1988 Joensuussa järjestettyjen Sotaveteraaniliiton VIII liittopäivien järjestelytoimikunnan puheenjohtaja. Vieraita oli yli 10 000 ja heistä majoitettiin yli 7000.

Taloudellisen tuloksen tuoneiden liittopäivien ansiosta hän perusti 1989 Sotiemme Pohjois-Karjalan Veteraanien Perinnesäätiön.

Säätiölle kertynyttä pääomaa annettiin sotaveteraanipiirille, sotaveteraaniyhdistyksille ja yksityisille veteraaneille. Säätiön purkamisen jälkeen sen toimistotila sekä varat siirtyivät Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirille.

Vuonna 1994 pidettiin Joensuussa ja Ilomantsissa ”Torjuntavoitto 50 vuotta” valtakunnallinen pääjuhla. Soila oli juhlien ideoija ja järjestelytoimikunnan puheenjohtaja.

Sotaveteraanikuorojen VIII laulujuhla ”Karjalan kunnailta” pidettiin Joensuussa 15.5.2005. Juhlien päävastuun ja järjestelyn kantoi Joensuun Mieslaulajat. Tukena oli mukana myös Juhani Soilan johtama Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiiri. Laulujuhlilla 700-miehinen sotaveteraanikuoro esiintyi 4000-päiselle kuulijakunnalle.

Juhani Soila palkittiin lukuisilla tunnustuksin, joista mainittakoon VR 3, Sotaveteraanien kultainen ansioristi, Sotaveteraaniliiton pienoislippu Vapaudenristin tunnuksin, Sotilasansiomitali, SVR R, Suomen Urheilun kultainen ansioristi ja Kaupunkiliiton kultainen ansiomerkki.

Pohjois-Karjala menetti Jukka Soilassa suuresti kunnioitettavan isänmaan ystävän.

Teksti ja kuva:
Juhani Sainio
Jorma Mikkonen

Matti Peltola 1915-2018

Matti Valfrid Peltola kuoli 102- vuotiaana Alahärmässä 26.6.2018. Hän oli syntynyt 5.12.1915 Alahärmän Kuoppalan kylässä, missä teki elämäntyönsä maanviljelijänä.

Peltola tunnettiin elämänmyönteisenä, ystävällisenä ja auttavaisena lähimmäisenä. Hän toimi jäsenenä ja puheenjohtajanakin monissa kunnallisissa ja maatalousjärjestöjen luottamustehtävissä kymmeniä vuosia.

Matti Peltola palveli Talvi- Jatko- ja Lapin sodissa lähes 4 vuotta. Varusmiespalvelun alusta viimeiseen sotapäivään kului n. 7 vuotta. Kersantiksi ylennettynä hänen tehtävänsä oli toimia joukkueenjohtajana mm. torjuntataisteluissa VT-linjalla Kuuterselässä ja Lapin sodassa. Hänelle on myönnetty kunniamerkit VM1 ja VM2.

Matti Peltola toimi Alahärmän Sotaveteraaniyhdistyksen hallituksessa 6 vuotta 1997-2003. Hän osallistui yhdistyksen ja piirinkin järjestämiin tilaisuuksiin viimeisiin vuosiin asti.

Matin näkö ja kuulo heikkenivät iän myötä, mutta silti hän seurasi paikkakunnan ja koko maan asioita aktiivisesti kuuntelemalla tilaamiaan päivälehden äänikirjeitä. Uskonnollista ja muutakin kirjallisuutta hän harrasti myös äänitteiden välityksellä.

Matti Peltola toimi useita vuosia 15 vuotta sitten edesmenneen puolisonsa omaishoitajana. Elämänsä raskaimpana kokemuksena Matti muisteli sitä, kun Irjavaimon ja hänen ainoa lapsi kuoli vähän yli vuoden ikäisenä. Matti oli Kiestingin rintamalla, kun hän sai tiedon lapsensa kuolemasta. Hänen palatessaan takaisin rintamalle oli ankara pakkanen ja kymmenien kilometrien istuminen kuorma-auton avolavalla puudutti jalat tunnottomiksi. ”Tuolloin tuntui, että onko millään mitään väliä”, Matti tunnusti. Joukko-osastoon piti kävellä jäätietä pitkin vielä ainakin 6 kilometrin matka. Kävely kuitenkin palautti verenkierron jalkoihin ja elämänhalukin alkoi palautua.

Veteraani Matti Peltola oli harvinaisen hyväkuntoinen vanhus. Hän sai asua kotona kodinhoitajien ja läheisten avun turvin melkein loppuun asti.

Teksti ja kuva: Heino Rämäkkö
Alahärmän
Sotaveteraaniyhdistyksen pj.

Rauhanturvaajaliitolle uusi puheenjohtaja

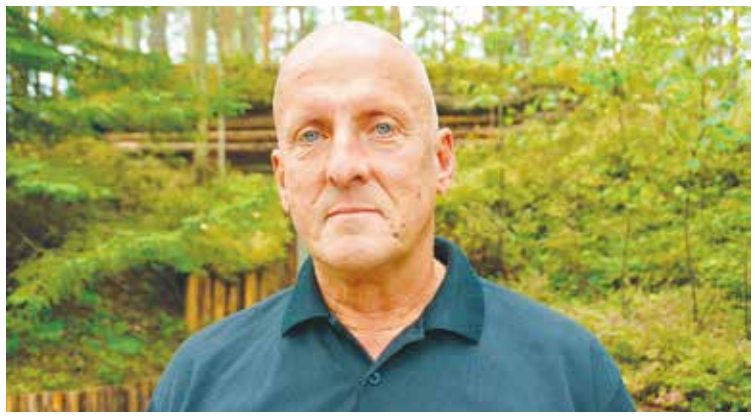

Suomen Rauhanturvaajaliitto sai heinäkuun alussa uuden puheenjohtajan. Tänä vuonna 50-juhlaansa viettävän liiton pitkäaikaisen puheenjohtaja, kenraaliluutnantti (evp) **Paavo Kiljunen** ilmoitti jo tullessaan uudelleenvalituksi kaudelle 2016-2017, että kausi jäisi hänen viimeisekseen.

Uusi puheenjohtaja on viime syksyn liittokokouksessa yksimielisesti tehtävään valittu prikaatikenraali **Mauri Koskela**.

Edeltäjänsä lailla Koskela on kokenut upseeri ja ansioitunut rauhanturvaaja, joka kotiutui YK:n UNDOF- operaation apulaiskomentajan tehtävästä kesäkuun alussa.

Teksti: Ariela Säkkinen
Kuva: Mauri Koskela

Eeva Koskiniemi 1918-2018

Eeva Sylvia Koskiniemi (o.s. Hietanen) syntyi 3.7.1918 Laihialla. Hän lähti 21-vuotiaana vapaaehtoisena talvisotaan ja toimi lääkintälottana myös jatkosodassa.

Hän meni keväällä 1943 naimisiin Ahti Koskiniemen kanssa. Heillä on kolme lasta. Eeva teki elämäntyönsä maatalon emäntänä. Hän jäi leskeksi 57-vuotiaana. Eevan rakkaimpia harrastuksia olivat kirjallisuus, käsityöt ja hengellinen musiikki. Hän oli vielä viime vuosina myös innokas shakinpelaaja.

Eeva Koskiniemi vietti 100-vuotispäiväänsä 3.7.2018 kotonaan Laihialla. Juhlalounaalla olivat mukana lapset, lastenlapset, lastenlastenlapset ja lähimmät ystävät. Eevalla oli valoisa luonne, ja hänellä oli paljon kaikenikäisiä ystäviä.

Eeva Koskiniemi poistui keskuudestamme 7.8.2018. Vaikka fyysiset voimat olivat heikentyneet, hän oli vielä 100-vuotiaanakin henkisesti vahva ja lujatahtoinen. Eeva lauloi usein kiitosvirsiä, ja vielä muutama päivä ennen kuolemaansa hän lauloi ”Kytösavun aukeilla mailla on kansa”. Hänen kirjoittamansa jatkosodan muistelmat antavat todellisen kuvan siitä, miten rohkeita nämä nuoret isänmaan puolustajat olivat. Suuri kiitos äidilleni ja kaikille sotiemme veteraaneille!

Teksti ja kuva: Marja Koskiniemi

Teuvo Alava 1924-2018

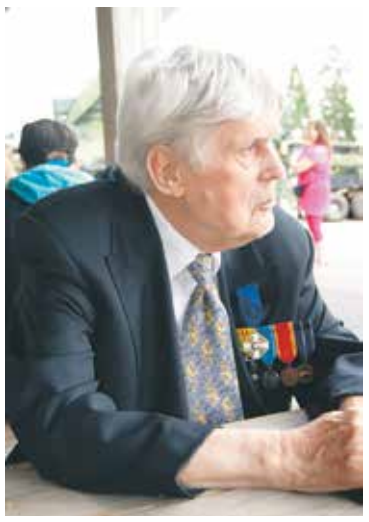

Harvoin näkee sanomalehtien kuolinilmoituksissa edesmennyttä henkilöä muistettavan entisenä sotavankina. Maaliskuussa 1944 Savukosken Sotatunturilla haavoittuneena vangiksi jääneen ja 5.7.2018 Helsingissä kuolleen Teuvo Alavan kohdalla näin kuitenkin tehtiin. Eikä syyttä. 19- vuotiaalle nuorukaiselle sotavankeus oli raskas kokemus, joka osaltaan johti siihen, että Alava eläkevuosinaan omistautui vahvasti sotavankien asioiden hoitamiseen.

Teuvo Alava syntyi 14.5.1924 Viipurin maalaiskunnan Säiniöllä. Nuorukaisesta piti tulla vaatturi, mutta talvisodan alkaminen muutti suunnitelmat. Välirauhan aikana perheensä kanssa Lieksassa asunut Alava hankkiutui jatkosodan alkaessa 10. Prikaatin riveihin, mutta alaikäisenä tuli pian kotiutetuksi. Varsinainen asepalvelus alkoi syksyllä 1942 jalkaväen koulutuskeskuksessa Lempäälässä, mistä Alava määrättiin aluksi Panssaridivisioonan Täydennysjääkäripataljoonaan ja edelleen maaliskuussa 1943 Savukosken suunnalla laajalla erämaa-alueella partisaanien torjuntatehtävässä olleeseen Erillinen Osasto Sau:hun.

Teuvo Alava kuului vankiryhmään, joka palautettiin Tsherepovetsin leiriltä Suomeen 25.12.1944. Viimeisiä tunnelmia vankijunassa Viipurissa Alava on kuvaillut näin: ”Oli jouluaatto. Se oli ilon ja pelon yö, jonka jokainen meistä muistaa lopun elämäänsä. Pelkoa aiheutti ajatus, mitä jos ne eivät kuitenkaan laske minua rajan yli?”

Varsinaisen elämäntyönsä Alava teki aluksi Liikkuvan poliisin palveluksessa ja 1955 lähtien Suomi-Neuvostoliitto-Seuran piirisihteerinä Mikkelissä ja Jyväskylässä. Toimittuaan muutaman vuoden Maailma ja me- lehden tehtävissä Alava siirtyi Matkailun Edistämiskeskuksen tarkastajaksi ja lopuksi ylitarkastajaksi. Alavan erityisalaa olivat Neuvostoliittoon suuntautuneet matkat. Eläkkeelle Alava jäi 1980. Talousneuvoksen arvonimi hänelle myönnettiin 1982.

1969 perustetun Sotavangit ry:n toimintaan Alava tuli aktiivisesti mukaan 1984. Kolme vuotta myöhemmin hänet valittiin yhdistyksen puheenjohtajaksi, jota tehtävää hän hoiti yhdistyksen toiminnan päättymiseen saakka 2005.

Teuvo Alavan työelämässä hankkimat kontaktit ja neuvostojärjestelmän tuntemus olivat suureksi avuksi, kun erilaisiin toimenpiteisiin sotavankien muiston vaalimiseksi ryhdyttiin 1980- luvun lopulla. Alava oli puheenjohtaja Opetusministeriön asettamassa työryhmässä, jonka työn tuloksena ensimmäinen suomalaisten sotavankien muistomerkki paljastettiin 1992 Tsherepovetsissa Venäjällä.

Jo tätä ennen Alavan aloitteesta oli saatu aikaan Hietaniemen hautausmaalla 1986 paljastettu kuvanveistäjä Heikki Häiväojan suunnittelema sotavankimuistomerkki.

Alava oli mukana myös eräissä muissa Opetusministeriön asettamissa sotavainajien muiston vaalimistyötä valmistelleissa työryhmissä ja neuvottelukunnissa. Niiden työn jatkoksi perustettiin 1998 Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys, jonka hallituksen jäsenenä Teuvo Alava oli perustamista seuranneiden kymmenen vuoden ajan. Vuonna 2008 Alava kutsuttiin yhdistyksen ensimmäiseksi kunniajäseneksi.

Sotavankien kohtaloiden selvittäminen oli Teuvo Alavalle hyvin keskeinen tavoite. Alkua tälle selvitystyölle oli Alavan Sotavangit ry:n historiakirjaan ”Muistatko...” 1989 kokoama yhdistyksen jäsenluettelo. Dokumenttiohjaaja Reijo Nikkilän kanssa tehty tv-dokumentti ”Suomalaiset sotavankileirien saaristossa” sai 2001 valtion tiedonjulkistamispalkinnon. Myöhemmin Alava julkaisi yhdessä Reijo Nikkilän ja Dmitri Frolovin kanssa 2002 ilmestyneen kirjan ”Rukiver! Suomalaiset sotavangit Neuvostoliitossa”, jonka kaikki kolme painosta myytiin nopeasti loppuun.

Ansioistaan Teuvo Alavalle on myönnetty muun muassa kaikkien kolmen suomalaisen ritarikunnan kunniamerkit sekä sotilasansiomitali.

Pertti Suominen
Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen puheenjohtaja
Kuva: Outi Alava

Sadonkorjuun aikoina

SANA

Näinä viikkoina olemme saaneet viettää sadonkorjuun aikoja. Pitkän lämpimän - tai oikeastaan kuuman - kesän jälkeen sato on monin paikoin kärsinyt kuivuudesta, mutta yhtä kaikki, pelloilla, puutarhoissa ja metsissä on kerätty talteen luonnon antimia. Metsän marjat ja sienet eivät ole meidän työtämme kaivanneet kasvaakseen ja kypsyäkseen, mutta oma urakkansa on siinä, että sato saadaan talteen. Viljelijät ja puutarhurit tietävät, että ennen kuin elonleikkuuseen tai marjanpoimintaan päästään on tarvittu paljon työtä. Nykyisin toki koneet ovat apuna, mutta itsekseen ei sato pelloilla synny.

Näinä aikoina, kun suurin osa suomalaisista asuu kaupungeissa, meiltä saattaa helposti unohtua, että kaupan hyllyt eivät täyty itsestään. Kun seuraavan kerran otat leipäviipaleen käteesi, niin pysähdy hetkeksi miettimään, että siinä yhdistyy kaksi asiaa: Jumalan luomishyvyys ja ihmisen työ.

Ilman viljelijöiden työtä pelloilla ei meillä olisi syötävää. Riippumatta siitä, tuleeko ruoka läheltä tai kaukaa, työtä tarvitaan. Pelkkä ihmisen työ ei kuitenkaan yksin riitä. Tarvitaan valoa, lämpöä ja sitä, että siemen alkaa itää. Minä näen siinä Luojan käden kosketuksen. Jumalan luomistyö jatkuu siinä, että vuosi vuoden jälkeen maahan kylvetty siemen alkaa itää. Jos ei näin olisi, ei ihmiskunnalla olisi tulevaisuutta eikä toivoa.

Tiedän, että moni ajattelee toisin. Kasvun ihme on vain luonnon ilmiö. Kristitty näkee uuden elämän syntymässä kuitenkin merkin Jumalan hyvyydestä. Se rohkaisee elämässä muutenkin, kun vain pysähdymme sen äärelle. Samalla luomakunnan rikkaus ja monimuotoisuus muistuttaa meitä tehtävästämme viljellä ja varjella sitä. Liian kauan olemme kuluttaneet liian paljon.

Vanhan testamentin alkulehdillä kerrotaan Jumalan sanoneen: ”Niin kauan kuin maa pysyy, ei lakkaa kylvö eikä korjuu, ei vilu eikä helle, ei kesä eikä talvi, ei päivä eikä yö.” (1.Moos. 8:22). Ajat vaihtuvat, tavat muuttuvat, mutta elämän perusasiat pysyvät. Samoin pysyy hyvän Jumalan rakkaus meitä luotuja kohtaan.

Pekka Huokuna
Kirkkoneuvos, rovasti

Olli Kivioja 1925-2018 - Pilvenveikko ja kirurgi

Lääkintöneuvos Olli Kivioja syntyi Kalajoella 1. helmikuuta 1925. Saimme omaisilta suruviestin hänen kuolemastaan 5.syyskuuta.

Olli lähti täydennysmiehenä jatkosotaan vain 18-vuotiaana helmikuussa 1943. Asemasodan aikana Uhtuan rintama oli varsin rauhallinen eikä kovaa taistelutoimintaa ollut. Palveltuaan konekivääримiehenä Olli hyväksyttiin kesäkuussa 1943 Kauhavalle lentosotakouluun. Peruskurssi kesti vuoden, ja koulutuksen aikana tuli tutuksi 15 eri konetyyppiä. Pommikoneen ohjaajakoulutuksen jälkeen Olli siirrettiin lentolaivue 42:een ja Lapin rintamalle.

Lapin sodan päättymispäivän 27.4. kunniaksi Kilpisjärvellä Kolmen valtakunnan rajapyykillä on vuodesta 1995 vietetty juhla, johon Olli usein osallistui.

Jatkosodan aikaiset sotilaslentäjät perustivat vuonna 1976 Pilvenveikot-klubin, johon liittyi lähes 600 sotilaslentäjää. Olli toimi Pilvenveikkojen puheenjohtajana 2001-2011. Ollin poismenon jälkeen Pilvenveikkoja on enää kaksitoista.

Ilmavoimat kunnioittavat ylilennolla Pilvenveikko Olli Kivioja siunausta 22. syyskuuta.

Olli osallistui aktiivisesti sotaveteraanityön Kanta-Helsingin Sotaveteraaniyhdistyksen hallituksessa ja Sotaveteraaniliiton hallituksen varajäsenenä kuolemaansa saakka.

Rintamalta palattuaan Olli suoritti lääkäriopinnot Helsingissä ja erikoistui kirurgiksi. Hänen lähes 50 vuoden mittaisesta elämäntyöstään Diakonissalaitoksen lääkärinä ja ylilääkärinä on vuonna 1993 julkaistu kirja ” Kirurgin muistelmia ”. Kirjassa Olli kertoo suorittaneensa noin 30.000 leikkausta.

Kuudenkymmenen vuoden iässä Olli juoksi ensimmäisen maratoninsa yhdessä poikansa kanssa. Maratoneja kertyi lähes 20, viimeinen 85-vuotiaana. Hän saavutti maratonissa omissa ikäluokissaan useita maailmanmestaruuksia.

Sain tutustua Olliin liiton hallituksen kokouksissa. Viimeinen yhteinen matka tehtiin elokuun alussa Hamina Tattooseen. Istuin hänen vieressään ja kuuntelin virkeän veteraanin juttelua sodan ja rauhan muistoista. Vaikea tajuta, että tämä suuri isänmaan ystävä on nyt poissa.

Teksti: Erkki Heikkinen
Kuva: Mikko Eevert

Käy katsomassa Sotaveteraaniliiton internet-sivut ja facebook.

www.sotaveteraanit.fi

https://www.facebook.com/sotaveteraaniliitto

AJANKOHTAISTA

Sotaveteraaniliitto onnittelee

Paavo Ristimäki 100 vuotta

Kangasalalaisen Paavo Ristimäki iloitsee terveydestään ja uskoo pitkän elämän syntyvän siitä, ettei nauti vieraita aineita.

Mäntyveräjässä 25.6.1918 syntyneen Ristimäen maanviljelyskoulu jäi kesken kutsun käydessä rintamalle. Hän toimi jatkosodassa raskaan kranaatinheitinkomppanian tulenjohtotehtävissä.

Ristimäki ei aktiivisesti muistele noita aikoja, mutta pyynnöstä kertoo, ettei välttynyt sodan kauheuksilta.

– En koskaan unohda sitä, kun kaverini haavoittui vakavasti ja sanoi, että auta nyt. Mitään ei ollut enää tehtävissä.

Jo ennen sotaa koulusta oli sattunut silmiin karjanhoidon puolelta mukava tyttö, Alma.

Sota-aika meni kirjeenvaihdossa, mutta sen jälkeen oli perheen aika. Pariskunnalle syntyi yksi poika, joka kuoli kuitenkin nuorena tapaturmaisesti mopo-onnettomuudessa.

Ristimäen haave omasta tilasta toteutui Havisevalla. Hän ehti traktoreineen konetöihin myös kodin ulkopuolelle.

Vuodesta 2002 Ristimäen koti on ollut Jalmarin Koto, jonne hän muutti alkujaan puolisonsa kanssa. Nyt Ristimäki on leski

– Täällä ei tule aika pitkäksi. Koko ajan on toimintaa.

Ristimäki pitää kunnostaan huolta ulkoilemalla päivittäin. Rollaattori seisoo toimettomana nurkassa, koska hyväryhtinen veteraani käyttää tukena ainoastaan keppiä - se kun pitää selän paremmin suorana.

Ristimäki ei olisi osannut kuvitellakaan elävänsä satavuotiaaksi.

– Onhan tässä monta murhetta ollut, mutta olen ajatellut, että elettävä se elämä on loppuun asti.

Teksti ja kuva: Tuula Ruusumaa

Esteri Koski-Lammi 100 vuotta

Esteri Koski-Lammi (os. Lybeck), on 16.9. 100 vuotta täyttänyt virkeä rintamalotta, joka asuu omassa rivitalo-osakkeessaan Kauhajoella. Kotona itsenäisesti asumien onnistuu kaupungin kotipalveluiden ja lähellä asuvan vanhimman pojan avulla.

Pitkän ikänsä salaisuutena Esteri pitää pitkän mm. päivittäistä liikuntaa. Muisti pelaa terävästi ja etenkin sota-aika on jättäneet häneen pysyvän muistijäljen.

Talvisodan alkaessa Esteri oli abiturientti Kauhajoen yhteislyseossa, jonka tilat Suomen eduskunta otti sodan alkaessa käyttöönsä. Päivän viimeisellä tunnilla, maisteri Palletvuori ilmoitti koulunkäynnin päättymisestä oppilaille sanoen ”Nuoret, tuli mitä tuli, muistakaa kertoa lapsillenne ja lapsenlapsillenne tarina vapaasta, valkeasta Suomesta.”

Esteri liittyi Lyseon Lottiin, jotka hoitivat ilmavalvontaa kirkontornissa, tekivät hälytykset, leipoivat leipää rintamalle ja huolehtivat ensiavusta. 1940-luvun alussa hän siirtyi Seinäjoelle komennukselle Sotilassairaala 29:ään.

Talvisodan jälkeen Esteri kouluttautui sairaanhoitajaksi. Opiskelu tapahtui Helsingissä, mutta jatko-opinnot ja harjoittelu tutulla Seinäjoella. Jatkosodan alkaessa hän työskenteli edelleen Sotilassairaalassa. Haavoittuneita tuotiin rintamalta jatkuvana virtana ja työtä tehtiin vuorotta. Sodan jatkuessa hän sai komennuksen Karjalaan Loimolan piiriin.

Loppukesästä 1944 muodostui Esterin eräs elämänsä raskaimmista ajoista hänen joutuessaan vastaamaan Suistamon evakuoinnista. Esteri kertoi ihailleensa Karjalan heimoa, joka nurisematta vain välttämättömimmät tavarat mukana suoriutui pois sotatantereelta.

Seurasi sodasta jotain hyvääkin: Seinäjoella hän tapasi entisen koulukaverinsa ja tulevan elämänkumppaninsa Osmon tämän ollessa palaamasta lomalta kotoaan Jalasjärveltä. Seurustelu alkoi sen ajan tavan mukaan kirjeitse ja johti ennen pitkää avioliittoon 1945.

Äidin rakkaudella Esteri kasvatti 3 poikaansa ja on nyt tärkeä mummu kuudelle lapsenlapselle ja kuudelle lapsenlapsenlapselle.

Teksti ja kuva: Simo Koski-Lammi

Lars Erik Ingman 100 år

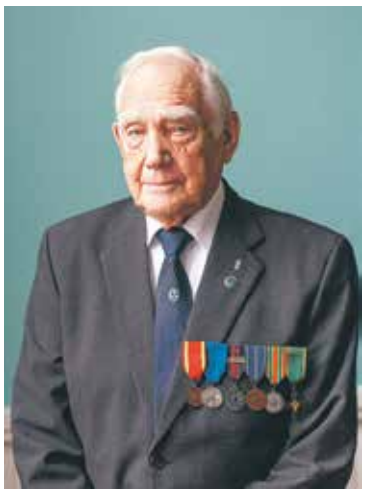

Lars Erik föddes 2.10.1918 i Ekenäs. Under vinterkriget blev han inkallad i januari 1940 och efter kort utbildning transporterad till Tienhaara nära Viborg, där han främst arbetade med att bygga telefonlinjer för trupperna.

När fronten mot det ockuperade Hangö började förberedas ansökte han och fick transport dit med placering i Bromarv. Tjänstgöringen här bestod mestadels av bevaknings- och patrull verksamhet men även av hårda strider om öarna med stora förluster som följd.

När ryssarna lämnade Hangö i december 1941 sändes hans trupp RjP 3 till Svirs utlopp i Ladoga där han fick tack vare sina kunskaper om radioteknik börja utveckla truppernas både radio och telefonnät vilket ledde till ett livslångt intresse och yrke. Idag har Lasse ett fint och unikt radiomuseum i Ekenäs som han fortfarande vårdar och utvecklar.

Inom föreningen är Lasse en uppskattad och aktiv medlem som tar initiativ till nya infotavlor för att för allmänheten synliggöra våra krigstida minnesmärken och hedra våra veteraner. **Lars Ingman är föreningens hedersmedlem!**

Text och bild: Olof Thodén

Lars Erik Ingman 100 vuotta

Lars Erik Ingman syntyi 2.10.1918 Tammisaaressa. Talvisodan aikana hänet kutsuttiin palvelukseen tammikuussa 1940 ja lyhyen koulutusvaiheen jälkeen hän sai siirron Tienhaaraan Viipurin läheisyyteen jossa hän lähinnä osallistui puhelinlinjojen rakentamiseen.

Kun miehitetyn Hangon vastaista rintamaa ryhdyttiin rakentamaan Lasse anoi ja sai siirron Hankoniemelle sijoituspaikkakuntana Bromarv. Täällä palvelus oli enimmäkseen vartio- ja partiotoimintaa joskin taistelut lähisaarista olivat usein kovat ja suuria tappiota tuottavia.

Kun venäläiset jättivät Hangon joulukuussa 1941 siirrettiin hänen yksikkönsä, RjP 3, Syvärin suulle Laatokan rantaan, jossa hänen laajat tietonsa radiotekniikasta antoivat hänelle tehtäväksi kehittää joukkojen radio- ja puhelin verkkoja mikä osaltaan johti elinikäiseen harrastukseen ja myös ammattiin. Tänä päivänä Lassella on Tammisaaressa komea ja ainutlaatuinen radiomuseo jota hän edelleen hoitaa ja kehittää.

Veteraaniyhdistyksen toiminnassa Lasse on arvostettu ja aktiivinen jäsen, joka tekee omia aloitteita uusista infotauluista sodan aikaisten merkittävien tapahtumien havainnollistamiseksi ja veteraaniemme kunnioittamiseksi. Lars Ingman on yhdistyksemme kunniajäsen.

Teksti ja kuva: Olof Thodén

Armas Koivisto 100 vuotta

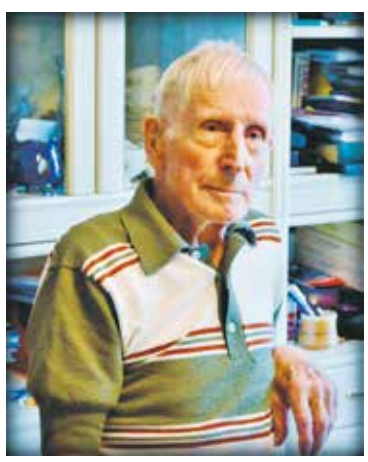

Armas Koivisto syntyi 2.10.1918 Helsingissä karuissa olosuhteissa päätyen ensin ruotsinkieliseen lastenkotiin ja sieltä 6-vuotiaana kasvattilapseksi Kauhavalle maalaistaloon kovaan työntekoon.

Koivisto on elänyt vaiherikkaan elämän. Hän on elättänyt itsensä ja myöhemmin perheensä kovalla työllä mm. metsä- ja kaivostöissä niin Suomessa kuin Ruotsissakin. Oy Kyro Ab:n kuorimolta hän jäi ennenaikaiselle eläkkeelle hoitaakseen sairasta vaimoaan jääden leskeksi 75-vuotiaana.

Koivisto on hoitanut aina eteen tulleet tehtävät kunnialla. Hän on talvi-, jatko- ja lapinsodan veteraani. Hän palveli talvisodassa JR 23:n 5., 2. ja 3. komppaniassa. Hänet sijoitettiin täydennysmieheksi eteläpohjanmaalaisten porukkaan, missä hän marssi omissa monoissaan, mukanaan reppu ja päällään siviilivaatteet. Rykmentin komentajana oli koko talvisodan ajan evl Matti Laurila. III armeijakunnan tehtävänä oli puolustaa Vuoksen tuntumassa sijaitsevaa pääpuolustuslinjaa, niin kutsuttua Mannerheim-linjaa - sen Laatokasta Äyräpäähän ulottuvalla lohkolla. Jatkosodan aikana Koiviston joukko-osastona oli PsJP. Hän toimi parisen vuotta muonittajana mm. esikunnassa Äänislinnassa sekä lähettinä.

”Kun hyvin palvelee, se palkitaan joskus” tuumasi Armas Koivisto, saadessaan kutsun tasavallan presidentin viime vuoden itsenäisyyspäivävastaanotolle.

Armas Koivisto on hyväkuntoinen veteraani, joka asuu vielä yksin omassa kodissaan Hämeenkyrön Kyröskoskella. Tyttärestä ja hänen perheestään löytyy aina tarvittaessa apua. Koivisto osallistuu aktiivisesti mm. sotaveteraanien toimintaan.

Sinnikkyys, elämänhalu, velvollisuudentunto sekä positiivisuus ovat hänellä jo syntymässä saatuja ominaisuuksia. Armas Koiviston positiivista ajattelua kuvaa hyvin hänen lausumansa periaate: ”Jos mulla on joskus tullut suru puseroon, niin mä olen heittänyt sen puseron pois.”

Teksti ja kuva: Kaija Valkama

Helvi Koskinen 100 vuotta

Nuijamaan Liirinkylällä, joka sittemmin jäi rajan taakse, syntyi 5.9. 1918 Helvi Koskinen os.Moisio. Helvi Koskinen toimi lottana niin talvi- ja jatkosodassa kuin Lapin sodassakin. Talvisodassa hän oli muonitustehtävissä pioneeriyksikössä Pällillä, jonka päällikkönä oli radioäänenä tunnettu luutnantti Atte Pakkanen. Sodan äänet tulivat tutuiksi, kun konekivääärisuihku pyyhkäisi osan kanavan laidan puista oksista paljaiksi.

Tammikuussa 1942 Koskinen siirtyi Aunuksen linnaan laittamaan Rajatoimiston alaista Lotta-Mottia toimintaan. Myöhemmin hän siirtyi Syvärin Papperoisiin perustamaan kanttiinia. Koskinen kävi Viipurissa kanttiinijaoston lottakurssilla vuoden 1943 aikana, mutta joutui pian takaisin Syvärille Luostarinkylään ja ehti olla vielä Aunuksen viestipataljoonan kanttiinissa ennen perääntymisvaihetta.

Lapin sotaan Koskinen lähti 14.11.1944 ja toimi siellä mm. Oulussa ja Rovaniemellä. Hänet vapautettiin lottapalveluksesta tammikuun lopussa 1945. Musta vahakantinen vihko kulki hänen mukanaan paikasta toiseen ja on täynnä sotilaiden kaihoa, iloja ja suruja ja taidokkaita piirroksiakin.

Sotien jälkeen Koskinen työskenteli myyjänä. Sotainvalidimiehensä kuoltua Koskinen muutti kahdeksankymppisenä Imatralta Lappeenrantaan omaan asuntoon, jossa hän edelleen asuu itsekseen, omien (humoristisesten) sanojensa mukaan ”omassa vapaaehtoisessa vankilassaan”.

Teksti: Raili Leino
Kuva: Helena Hjerppe

Veikko Määttänen 100 vuotta

Ilomantsissa 25.10.1918 syntynyt Veikko Määttänen on sekä talvi- että jatkosodan veteraani. Hänen sotapolkunsa alkoi ylimääräisillä kertausharjoituksilla 7.10.1939. Määttäsen joukko-osasto oli Ilomantsia puolustanut ”Osasto Julkunen”. Alkuun Ilomantsia puolusti 800 sotilasta, hyökkääjiä oli noin 18 000.

Jatkosodassa Määttänen yleni kersantiksi Jalkaväkirykmentti 9 riveissä. Hän toimi myös puolijoukkueen johtajana. Määttänen haavoittui syyskuussa 1942.

Elämäntyönsä Määttänen teki maanviljelijänä ja on ollut ansiokkaasti mukana myös veteraani- ja perinnetyössä.

Teksti ja kuva: Armas Härkönen

Pentti Kinnunen 100 vuotta

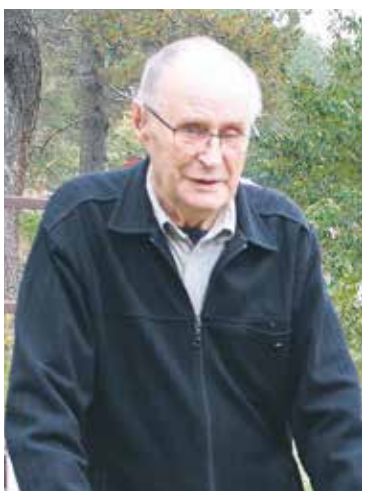

Ilomantsilainen Pentti Kinnunen on Kuopion maalaiskunnan Hirvilahdessa 10.10.1918 syntynyt talvi- ja jatkosodan veteraani. Sodissa tämä reservin alikersantti palveli tykistön viestimiehenä.

Talvisodassa hän oli 1 Prikaatissa Karjalan kannaksella, jatkosodassa JR 51:n mukana Syvärille saakka. Lisäksi hän toimi sissiosastossa mm. desanttijahdissa.

Kinnunen haavoittui 11.7.1941 Korpiselässä. Sotien jälkeen hän muutti Ilomantsiin, missä hän toimi myllärinä ja sahatyöntekijänä. Sen ohella hän ehti tehdä yhteensä 30-vuotisen uran postimiehenä.

Liikunta on pysynyt Kinnusen elämässä tärkeänä harrastuksena ja hän on kerännyt lukuisia hiihtomestaruuksia ikämiessarjoissa.

Teksti ja kuva: Armas Härkönen

Sotaveteraaniliiton ja Rintamaveteraaniliiton lehdet yhdistyvät – mikä nimeksi uudelle tulokkaalle?

Kuluvan vuoden aikana Rintamaveteraaniliiton ja Sotaveteraaniliiton yhteistyöllä on saavutettu merkittäviä tuloksia ja niinpä liitot tiivistävät yhteistyötään entisestään. Erityisesti tämä näkyy Sotaveteraaniliiton Sotaveteraani-lehden ja Rintamaveteraaniliiton Veteraani-lehden kohdalla.

Liittojen lehdet yhdistyvät kuusi kertaa vuodessa ilmestyväksi veteraaniasiain ja sotahistorian ammattilehdeksi. Julkaisu on tarkoitettu niin veteraaneille, heidän läheisilleen, liittojen kannattajajäsenille kuin muutoin sotahistoriasta ja sotiemme veteraaneista kiinnostuneille erillistilaajille. Lehti tulee ilmestymään sekä perinteisenä paperiversiona että nettilehtenä.

Uudelle lehdelle tarvitaan tietysti nimi. Nimen, niin kuin koko lehdenkin, tulee miellyttää liittojen lehtien nykyisiä lukijoita ja herättää kiinnostusta niin, että uudetkin lukijat löytävät lehden.

Mikä on sinun ehdotuksesi uuden lehden nimeksi? Onko se

a) Kenttäposti
b) Veteraaniviesti
c) Veteraaniposti
d) Oma ehdotuksesi, mikä?

Vastausaikaa on maanantaihin 15.10.2018 saakka.

Ehdotukset tulee viimeistään tuona päivänä lähettää joko sähköpostilla heikki.karhu@rintamaveteraaniliitto.fi tai ariela.sakkinen@sotaveteraaniliitto.fi. Ehdotuksen voi lähettää myös perinteisessä postissa osoitteeseen Rintamaveteraaniliitto PL 600, 00521 Helsinki. Kuoreen merkintä ”nimikilpa”.

Nimikilpailun ratkaisee raati, johon kuuluvat liittojen puheenjohtajien lisäksi päätoimittaja Tero Tuomisto, Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtaja (1.1.2019 alkaen) Sakari Martimo, liittojen yhteisen viestintätoimikunnan puheenjohtaja Kari Mänty, toimikunnan jäsen Jukka Halonen sekä Sotaveteraaniliiton tiedottaja Ariela Säkkinen.

Voittajaehdotuksen tekijä saa palkinnoksi matkan tutustumaan sotien 1939 – 45 taistelupaikkoihin Venäjän Karjalassa.

Suurkiitokset Teille Sotaveteraanit!
Raimo Hakkarainen Oy
Mustijärventie 25, Ruutana
puh.03-358 3100

LÄHI- JA PERUSHOITAJIA TARVITAAN KAIKKIALLA, MISSÄ IHMISIÄ HOIDETAAN JA AUTETAAN.
Lähi- ja perushoitajat työskentelevät aina lähellä ihmistä lasten, nuorten, työikäisten ja vanhusten keskuudessa. Myös lääkehoito on osa heidän työtään. Lue lisää: **www.superliitto.fi**
SuPER

AJANKOHTAISTA

Veteraanijärjestöjen lakialoite hyväksyttiin

Juuri päättynyt budjettiriihi toi veteraanijärjestöille iloisia uutisia – kaikki sotien veteraanit saadaan vihdoinkin samalle viivalle.

Jo muutaman vuoden ajan veteraanijärjestöjen edunvalvonnan yhteisrintaman yhteistavoite on ollut saada aikaan laki, joka takaisi kaikille sotaveteraaneille tasa-arvoisesti samat koti- ja avopalvelut, jotka sotainvalideille on sotavammalain nojalla jo vuosikymmenten ajan turvattu. Veteraanijärjestöt tekivät asiasta lakialoitteen, joka ei kuitenkaan edennyt.

Juuri päättynyt valtion ensi vuoden talousarvion raamit asettava budjettiriihi toi asiaan kuitenkin tervetulleen muutoksen.

- Vihdoin veteraanit voittivat, kiittelee Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtaja **Markku Seppä**.

Eduskuntaryhmien yhteinen kannanotto

Rintamaveteraanien kotipalveluihin iso parannus lakimuutoksella

Eduskuntaryhmät ovat kuluneen vuoden aikana neuvotelleet merkittävästä parannuksesta sotiemme veteraanien palveluihin. Nyt on aikaansaatu ratkaisu, jolla rintamaveteraanit saatetaan yhdenvertaiseen asemaan, ja he pääsevät samojen palveluiden piiriin kuin sotainvaliditkin. Lakimuutos on nyt mukana hallituksen budjettiriihen esityksissä.

”Eduskuntaryhmät haluavat näin osaltaan huomioida sotiemme veteraaneja, maamme kunniakansalaisia”, eduskuntaryhmien puheenjohtajat toteavat.

Rintamaveteraaneille mahdollistetaan uuden lainsäädännön kautta samat kotona asumista tukevat palvelut kuin sotainvalideille. Päätös varmistaa palveluiden yhdenvertaisuuden kotipaikasta ja sotakohtalosta riippumatta.

Rintamaveteraaneilla on oikeus palveluihin ja kunnilla on oikeus laskuttaa kustannukset Valtiokonttorilta vastaavasti kuten sotainvalidienkin osalta.

Asialle perustetaan uusi arviomäärärahamomentti.

Lakimuutos astuu voimaan 1.11.2019.

Tämä edellyttää uudelle arviomäärämomentille rahoitusta:
vuodelle 2019
20 miljoonaa euroa
vuodelle 2020
69,6 miljoonaa euroa
vuodelle 2021
51,6 miljoonaa euroa
vuodelle 2022
37 miljoonaa euroa

Veteraaniasioita on eduskunnassa perinteisesti pyritty hoitamaan yli puoluerajojen. Tämä onnistui tälläkin kertaa, ja ratkaisulle saatiin laaja tuki.

Lisätietoja eduskuntaryhmien puheenjohtajilta:
Antti Kaikkonen,
Keskustan eduskuntaryhmä
Kalle Jokinen,
Kokoomuksen eduskuntaryhmä
Antti Lindtman,
SDP:n eduskuntaryhmä
Simon Elo,
Sininen eduskuntaryhmä
Leena Meri, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä
Aino-Kaisa Pekonen,
Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä
Krista Mikkonen,
Vihreä eduskuntaryhmä
Thomas Blomqvist,
RKP:n eduskuntaryhmä
Peter Östman,
KD:n eduskuntaryhmä

Teksti: Ariela Säkkinen

Tuusulassa tehtiin historiaa: veteraanijärjestöt allekirjoittivat uraauurtavan yhteistyösopimuksen

Sotaveteraaniliitto ja Rintamaveteraaniliitto kokoontuivat 6.-7.9. ensimmäisille yhteisille kenttäjohdon neuvottelupäiville Tuusulan Gustavelundiin

- Ei, se ei ole ilmastointilaitteen hurina, jonka nyt kuulette. Se on historian havinaa,” avasi Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja **Erkki Heikkinen** leikkisästi puheenvuoronsa.

Veteraanijärjestöjen tiivistyvä yhteistyö näkyy koko ajan vain konkreettisemmin. Yksi esimerkki tästä on liittojen syyskuun alussa järjestämät kenttäjohdon yhteiset neuvottelupäivät.

- Täällä on nyt koolla joukko, jolle on veteraanien huollosta asetettu sellainen vastuu, joka kuuluisi korkeimmille päättäjille, totesi Rintamaveteraaniliiton puheenjohtaja **Matti Louekoski** omassa avauspuheenvuorossaan 130-päistä osallistujajoukkoa silmäillen.

Edunvalvonnan uudet haasteet

Neuvottelupäivät kokosivat yhteen varsin tyytyväisen joukon, sillä edellisellä viikolla päättynyt budjettiriihi toi veteraanijärjestöille varsin tervetulleita uutisia. Jo vuosikymmenen ajan yhteisrintamassa tehty edunvalvonta onnistui viime vuosien päätavoitteessaan ja lakimuutos kaikille sotaveteraaneille tasapuolisesti tarjottavista koti- ja avopalveluista tulee ensi vuonna voimaan.

- Hallitukselle tehty esitys ja sen lupaamat yhteistyön hyvät näköalat antoi erinomaisen lähtökohdan näille päiville, kiitteli Sotaveteraaniliiton valtuuston puheenjohtaja **Jukka Paarma**.

Edunvalvontatyö kuitenkin jatkuu.

- Lesket ovat tulevaisuudessa entistä enemmän järjestöjen tuen tarpeessa, muistutti Sotaveteraaniliiton sosiaalisihteeri **Anni Grundström** esityksessään.

Sote-muutos huolettaa

Louekoski muistutti, että edunvalvonnan suhteen veteraanijärjestöt elävät nyt poikkeuksellisia aikoja: juuri läpi menneen lakialoitteen jälkeen edessä on valmistautuminen sote-aikaan. Sosiaali- ja terveysministeriön johtavan asiantuntijan **Päivi Nygrenin** ja Uusimaa 2019- hankkeen johtajan **Kati Liukon** perusteellisesti alustama aihe herättikin osallistujissa vilkasta keskustelua.

Huolta herätti niin ihmisten yhdenvertaisuus eri kuntien eritasoisissa palveluissa, nettiviestinnän tavoittavuus sekä kuljetuspalveluiden kaltaiset logistiset tekijät. Esim. Kela-kuljetuksissa jo olemassa olevat ongelmat ovat hyvin tiedossa.

- Tarvitaanko koko uudistusta edes, kysyttiin yhdessä yleisökommenteista.

Perinnetyöhön kaivataan laajaa näkökulmaa

Perinnetyön toimikunnan puheenjohtaja **Pertti Suominen** loi katsauksen tulevaan perinnetyön aikakauteen, johon ympäri Suomen parhaillaan valmistaudutaan. Myöhemmin tänä vuonna on edessä neljä piiritason seminaaria.

- Paikallisuus, sisältö, kohderyhmät ja toimintapa, Suominen kiteytti perinnetyön avainsanat, kannustaen laajaan, niin rintaman kuin kotirintaman, niin sotavuodet kuin jälleenrakentamisen ja niin miehet kuin naiset huomioivaan lähestymistapaan.

- Nimenomaan paikallisuus tulee jatkossa korostumaan. Järjestöperinne on vain yksi perinnetyön osa-alue, ei sen painopiste.

Etelä-Karjalan piirin puheenjohtaja Erkki Pulli (vas.) ja Pirkanmaan piirin toiminnanjohtaja Hannu Riikonen vaihtavat kuulumisia.

Veteraaniliittojen ensimmäiset yhteiset neuvottelupäivät keräsivät Tuusulaan 130-päisen osallistujajoukon.

Liittojen lehdet yhdistyvät

Neuvottelupäivät huipentuivat perjantaina, jolloin veteraanijärjestöjen edustajat allekirjoittivat tulevan yhteistyön päälinjat määrittelevän historiallisen yhteistyöpöytäkirjan. Entisestään tiivistyvä yhteistyö näkyy erityisen konkreettisesti viestinnässä: allekirjoitustilaisuudessa mm. paljastettiin, että ensi vuoden alusta liittojen lehdet yhdistyvät.

Tulevan lehden nimestä tullaan myöhemmin tänä vuonna järjestämään kilpailu.

Myös veteraaniasioissa neuvontaa ja muita palveluita tullaan toteuttamaan yhdessä.

Teksti: Ariela Säkkinen
Kuva: Markku Seppä

"Sodassa pahinta on se, että joutuu pelkäämään kuolemaa"

Kuopiolaisveteraani löytää silti savolaishuumoria tiukoistakin paikoista.

Panu Muraja on 92-vuotias jatkosodan ja Lapin sodan veteraani

Savolaisilla on maine leikkisinä vääräleukoina. 92-vuotiaaseen kuopiolaisveteraaniin **Panu Murajaan** kuvaus sopii paremmin kuin hyvin.

- Kyllä minulta usein kysytään, että miten naama on säilynyt näin nuorena. Olen saanut lapsena piiskaa ja kunnon ruokaa. Lapsesta ei tule kunnon kansalaista ilman piiskaa! Ja tupakkaa en ole polttanut elämässäni kuin yhden askin verran, hän sanailee.

- Enää ei tarvitse omia poikia kasvattaa, kun ovat jo eläkkeellä, Muraja nauraa.

Rintamalle keväällä 1944

Murajan asevelvollisuus alkoi syksyllä 1943. Palvelus jäi kesken, kun seuraavana keväänä tuli siirto rintamalle.

- Meitä oli yhtä aikaa kolme veljestä rintamalla. Kaikilla on nyt lapsia ja lapsenlapsia ja heille on kyllä kerrottu, että mitä se sota on.

Murajan mukaan tärkeintä, mitä sodasta pitää ymmärtää, on se, ettei pitäisi sotia lainkaan.

- Sodassa pahinta on se, että joutuu pelkäämään kuolemaa. Mutta kyllä sekin useimmiten unohtuu, kun on kaikenlaista muutakin tekemistä kuin valmistautua kuolemaan!

Nuorena miehenä Murajan sotapolku jatkui jatkosodan jälkeen vielä Lapissa.

- Olin aliupseerikoulun käynyt, ryhmänjohtajaksi koulutettu, mutta kun ei minulla ollut sitä ryhmää! Siinä oltiin kaikki yhdessä. Sodan loppuvaiheessa olin Sodankylästä pohjoiseen päin, sellaisessa 18 miehen partiossa, joka lähetettiin ottamaan viimeistä yhteyttä saksalaisiin. Lentokoneet kulkivat ylitse ja yrittivät häiritä, hän muistelee.

- Sitten me odotimme, että milloinka me sitä saksalaista nähdään, mutta eihän me nähty sitä kuin lentokoneesta. Ne olivat kaikki kerenneet jo mennä edellä! Me menimme ensimmäisinä suomalaisina Norjan rajalle, Muraja kertoo.

- Silloin käytiin vielä tappelua venäläisten kanssa. Saimme tiedotteen, jonka mukaan raja piirretään Ivalon länsipuolelle, jos venäläiset kerkeäisivät Ivaloon ennen meitä. Eivät kerenneet, hän myhäilee.

- Meiltäkin jäi yksi isäntä venäläisten vangiksi, mutta komppanian päällikkö luutnantti Nieminen osasi niin hyvin venäjää, että kävi hakemassa sen kaverin pois. Siinä vaiheessa ei enää tarvinnut tapella. Lähinnä riideltiin siitä, että kuka saa saksalaisten peräytyessään jättämät ruoantähteet – oma ruoka kun oli tuossa vaiheessa jo loppu, Muraja nauraa.

Sodassa ei ole sankareita

Sodassa tehtiin, mitä piti. Minään sankarina ei Muraja itseään pidä.

- Tavallinen sotilas on siellä vain yksi monesta sadastatuhannesta. Siellä oli monia, jotka kokivat paljon pahempaakin. Ehkä on sellaisia erillisiä yksilösuorituksia, jotka hetkellisesti antavat tunteen sankaruudesta, kun on pystynyt vaikka pelastamaan kaverinsa. Mutta sekin on vain pikkuinen osa sitä kokonaisuutta, eikä sellaiset pysy enää mielessä, kun ollaan jo ukkivaiheessa, hän hymähtää.

Yksi esimerkki tavallisen sotilaan jokapäiväisestä urhoollisuudesta sattui Lapin sodassa.

- Meillä oli puolitoista kilometriä rajalle matkaa. Yksi poika siitä minun niin sanotusta ryhmästä meni jalkamiinaan ja häneltä murskautui toinen jalka nilkasta. Miinan paineesta hän oli lentänyt maahan ja huusi siellä apua, mutta lääkintämieskin rupesi itkemään, ettei lähde. Minä kävin sitten toisen kaverin kanssa hakemassa.

Kukaan muu ei myöskään halunnut lähteä hakemaan apua paikalle.

- Kevyessä prikaatissa kun oltiin, ei meillä ollut minkäänlaista kulkuneuvoa. Polkupyörillä liikuttiin. Minä sitten läksin, kuvitellen, että joutuisin 60 kilometriä ajamaan ennekuin ketään tulisi vastaan, mutta ei siinä sitten mennyt kuin kolmisenkymmentä kilometriä, hän muistelee.

Vaaralliseksi operaation teki se, että myös koko tien seutu oli miinoitettu.

- Ihan hyvin pääsin menemään, vaikka yö olikin, kun oli täysikuu. Hyppyheikissähän on ne kolme sakaraa, joita katseella mennessä seurasin, mutta sitten alkoi sataa lunta ja ne peittyivät. Tuuri oli mukana. Plussaa oli se, että pääsin perille, hän kuittaa.

Politiikka pilaa kaiken

Itsenäisyyden puolustamisen lisäksi veteraanisukupolvi myös rakensi maan sodan jälkeen uudelleen, luoden pohjan sille malliyhteiskunnalle, joka tänään olemme. Murajan mukaan tässä oli osansa muillakin.

- Kyllä minusta tuntuu, että eihän se kaikki johdu meistä, sotaveteraaneista. Että paljosta saa kiittää jo edeltäneitä sukupolvia; sitä, miten meidät oli kasvatettu. Oikea kasvatus ohjaa, millaisia me kansalaisina olemme, ei vain yksilöinä.

Muraja oli kiitollinen siviilielämään paluusta, mutta muistuttaa, että sotiemme välinen tilanteen hauraus jatkui sotien päättymisenkin jälkeen vielä pitkään.

- Eihän se ole mikään rauha ollut. Aika hataralla pohjallahan se oli koko ajan, ennen kaikkea aikuun. Kansainvälisesti riideltiin, että kuka Suomen saa pitää ja miten sota jatkuisi siitä eteenpäin. Eihän se sota kaikkialla loppunut siinä vaiheessa, kun sota meidän osalta päättyi.

Politiikalle ei Muraja muutenkaan paljon painoa pistä. Etenkin puoluepolitiikalla on hänen mukaansa tapana sotkea kaikki.

- Siihen aikaan, kun välirauha tehtiin, alkoivat ajatukset tuntua toisenlaisilta, kun vasemmisto ja oikeisto olivat vastakkain. Silloin mietti monta kertaa, että kumpikohan meistä on oikeassa; että pitääköhän meidän ihan oikeasti tehdä ja noudattaa jotain ystävyyssopimuksia tuon suurvallan kanssa, joka oli jo tuossa vaiheessa tappanut niin monta ihmistä vai että pitäisiköhän meidän vain pyrkiä olemaan omillamme, hän miettii.

- Kyllä minä uskon, että Saksan mukaantulo auttoi miettimään sitäkin, että ei meidän Venäjän kanssa passaa ruveta veljeilemään, kävi miten tahansa.

Ei kahdelle veteraanijärjestölle

Veteraanijärjestöjen tiivistyvästä yhteistyöstä Muraja on hyvillään. Politiikkaa ei hänen mukaan pitäisi tuoda mukaan veteraanijärjestöihinkään.

- Se on paha, että meillä on ollut kaksi veteraanijärjestöä: Sotaveteraanit ja Rintamaveteraanit. Tämä tilanne olisi pitänyt saada hajotettua jo 25 vuotta sitten. Ei meillä täällä Kuopion Juttupiirissäkään puhuta politiikkaa. Ollaan mieluummin hiljaa, kuin muisteltaisiin poliittisin perustein sodan seurauksia. Sen, vieläkö Suomella on mahdollisuuksia yrittää pärjätä vain omillaan, jättää Muraja omien sanojensa mukaan ”viisaampien päätettäväksi”. Sen hän kuitenkin myöntää, että tulee kokemaan Venäjän aina uhkana.

- Eihän sellainen lopu, hän toteaa vakavana, mutta hetken päästä huumori taas voittaa.

- Minulta on monta kertaa kysytty, että minkä takia en ole mennyt käymään Venäjällä. Olen sanonut, että sellainen epävarmuus jäi viime kerran jälkeen, että sinne kun mentiin, niin piti jalkaisin tulla pois!

Teksti: Ariela Säkkinen
Kuvat: Ariela Säkkinen ja sotamuseo

Hyppyheikki oli saksalaisten sodassa käyttämä miina

AJANKOHTAISTA

Jan Fast kaivaa esiin Hangon unohdetun saksalaisleirin historiaa

Konfliktiarkeologiassa päästään lähelle ihmistä

Hangon Tulliniemessä on neljän vuoden ajan tehty arkeologisia kaivauksia Suomeen sijoitettujen saksalaisotilaiden jatkosodan aikaisella leirillä, jonka olemassaolo oli ehtinyt jo täysin unohtua.

- Hangon museollakaan ei ollut sieltä yhtä karttaa lukuun ottamatta mitään esineistöä, kaivauksia johtava Jan Fast ihmettelee.

Leiri löytyi Tulliniemeen yleisölle vuonna 2014 avatun luontopolun suunnittelun yhteydessä.

- Polku kulki yhä pystyssä olevien huonokuntoisten parakkien välistä, jotka kaupunki oli turvallisuussyistä päättänyt purkaa. Ehdin paikalle kaksi päivää ennen kuin ne oli tarkoitus jyrätä. Tavoitteena on nyt tallentaa historiaa niin kauan, kuin sitä on vielä löydettävissä.

Hangosta kaikki alkoikin

Vaikka kyseessä on ensimmäinen Hangossa tehty konfliktiarkeologinen kaivaus, sulkeutuu projektissa Fastin kohdalla häntä ympäri maailmaa kuljettanut ympyrä: juuri täällä syttyi aikoinaan hänen kipinänsä arkeologiaan ja sotahistoriaan.

- Kaivelin kesäisin Hangossa muiden pikkupoikien kanssa sodanaikaisia jäänteitä. Paikalliset pojat tiesivät kaikki parhaat paikat ja joka kundilla oli joku kokoelma. Jotkut jopa myivät löytöjään tienvarressa matkailijoille. Silloin 70-luvulla ei näistä asioista välitetty, hän hymähtää.

Vaikka Fast on ollut mukana kaivauksilla omien sanojensa mukaan ”vähän kaikkialla”, on suomalainen sotahistoria pysynyt hänen suurena rakkautenaan.

- Nuorena ajattelin, että Roomaan ja Välimerelle pitäisi päästä, mutta kaikki olivat jo siellä. Lopulta tajusin, että edellytykseni ymmärtää sen alueen kulttuuria tulisivat aina olemaan rajalliset. Kodin peruja kiinnostus sotahistoriaan ei kuitenkaan ole – isoisäni ei esimerkiksi koskaan joutunut rintamalle, hän selventää.

- Arkeologiaa opiskellessanikin luin koko ajan Suomen sotien ja toisen maailmansodan historiaa. Internetin ja somen saapuminen avasi ihan uusia kuvioita, mutta en itsekään oivaltanut ennen kuin 2010, että tämä voisi olla arkeologiaa ihan oikeasti!

Nuorten innostus syntyy tekemisestä

Neljävuotinen hanke on ollut pitkä prosessi, mutta työ ei ole vielä lähelläkään päätöstä. Nyt alkaa aihetta käsittelevän väitöskirjan kirjoitus.

- On ollut valtava ponnistus löytää leiri, sen materiaalinen kulttuuri ja ruveta miettimään, että mitä se kertoo ja mitä se ei kerro. Arkeologiassahan ei ole tärkeää vain se, mitä löytyy, vaan myös se, mitä ei. Sekin kertoo aina jostain, Fast muistuttaa.

Tutkimatta on jäänyt vain yksi vapaasatama-alueen sisällä sijaitseva kaistale, jonne ei tulli- ja Puolustusvoimien alueena pääsekään.

Satoja neliömetrejä, satoja mukana olleita ihmisiä, Fast huokaisee.

Etenkin Helsingin Sanomissa ja Tiede-lehdessä julkaistut artikkelit innostivat paikalle valtavan määrän arkeologian harrastajia eri puolilta Eurooppaa. Mukana on alusta saakka kuitenkin ollut myös lukiolaisia, joiden aito innostus ei tullut melkein kymmenen vuoden uran Tiedekeskus Heurekassa tehneelle Fastille yllätyksenä.

- Kun mietitään, miten viestiä tieteestä nuorille, on helpoin tapa viedä se heti siihen konkretiaan. Innostus lähtee siitä omin käsin oivaltamisesta - *learning by doing*. Se, että lukiolaiset ovat mukana toisen maailmansodan sotahistorian tutkimuksessa on kyllä hiton antoisaa! Tuon aikainen historia on paljon helpommin lähestyttävääkin, kun isovanhemmat olivat elossa ja vanhemmillakin on ehkä jotain kerrottavaa, Fast huomauttaa.

- Sotahistoria on paikoin traagista, joten on käyty pedagogisia keskusteluja siitä, kuinka nuorille sotahistoriaa voi opettaa ja pitäydytty siinä, että kahdeksasluokkalaisiin vedetään raja. Mutta innostuinhan minäkin historiasta paljon tuota nuorempana, hän nauraa.

Konfliktiarkeologia avaa sotaan inhimillisen ulottuvuuden

Fast on erikoistunut konfliktiarkeologiaan; 1980- luvulla Euroopassa syntyneeseen ajatukseen siitä, että arkeologisin menetelmin tehty tutkimus taistelukentillä voisi tuottaa uusia näkökulmia sodan arkeen. Hän myöntää, että Suomessa tieteenala ei lyönyt koskaan läpi.

- Se oli aikanaan kiistelty lähestymistapa historioitsijoiden ollessa sitä mieltä, että he tiesivät sodasta jo kaiken. Mutta siinä missä historiantutkimus on dokumentteja; toisten kirjoituksista kirjoittamista ja niiden analysointia, on arkeologia paljon konkreettisempaa. Se herättää tunteita. Ja keskusteluja.

Fast kertookin haluavansa tuoda humanistista tiedettä sodan kokonaisuuteen, jonka perinteisessä ”nuolia kartalla”- kerronnassa yksilö helposti hukkuu.

- Kun tutustutaan yksittäisten sotilaiden henkilöhistorioihin ja jälkeensä jättämään esineistöön, päästään lähelle oikeita ihmisiä niiden nuolien takana. Se antaa ihan erilaisen kuvan sodasta. Se, kun löytää ja pitää kädessään jotain, joka on osa tätä isompaa maailmanhistoriallista tapahtumasarjaa antaa hyvin konkreettisen

Hangon Tulliniemen saksalainen leiri (”Durchgangslager Hanko”) toimi vuosina 1942-1944 saksalaissotilaiden etappi- ja lomaleirinä. Leiri rakennettiin lähes neljälletuhannelle sotilaalle.

Vuonna 2014 käynnistyneessä tutkimusprojektissa dokumentoidaan leirin säilyneet osat ja tehdään arkeologisia kaivaustutkimuksia mm. leirin sisällä sijainneen ukrainalaisen sotavankileirin alueella.

Projekti on osa laajempaa konfliktiarkeologista tutkimusta ”Hankoniemi sotatoimi- ja varuskunta- alueena 1940–1945”

Hangon kaivausten löytöjä

sen tunteen siitä, että me olemme osa historiaa, hän pohtii.

- Konfliktiarkeologiahan on siitä erikoista, ettei se ole pelkkää maan alta kaivamista. Voidaan tutkia rakennusten kerrostumia, niiden seinistä löytyviä kirjoituksia ja arkistomateriaalia. Mielenkiintoisinta on ehkä ollut internetin, esimerkiksi nettihuutokauppojen avaamat mahdollisuudet Hangossa joskus olleen, mutta muualle maailmalle päätyneen henkilökohtaisen esineistön löytämiseen: saksalaissotilaiden sotilaspasseja, Hangossa kirjoitettua kirjeenvaihtoa, päiväkirjoja – myös nämä ovat löytöjä.

Fast kertoo sattumilla olleen suuri merkitys hankkeessa. Kun sana kaivauksista alkoi levitä, alkoi hän saada yhteydenottoja yksityishenkilöiltä, jotka paitsi luovuttivat hänelle materiaalia, myös saattoivat yhteen hankkeen kannalta olennaisten henkilöiden, kuten Suomessa aikanaan olleisiin saksalaissotilaiden kanssa.

- Alussa emme tienneet näistä tarinoista tai ihmisistä yhtäkään. Nyt niitä on satoja ja lisää tulee koko ajan.

Saksalainenkin sotilas on ihminen

Kaivaukset ovat Fastin mukaan tarjonneet monenlaisia näkökulmia sotaan... ja niihin saksalaisiin. Saksalainen ei välttämättä olekaan se stereotyyppinen natsi, vaan ihminen; ihan yhtä hyvä, paha tai heikko kuin vastapuolenkin sotilas. Hän on kuitenkin tietoinen liiallisen inhimillistämisen vaaroista.

- Suomessa aseveljeys ymmärrettiin eri tavalla, mutta vieläkin on vähän arveluttavaa, saako saksalaisia muistaa objektiivisesti hyvällä. Alussa sain jonkin verran palautetta siitä, että ote saisi olla ankarampi ja analyyttisempi, mutta silloin ei puhuta aikalaisanalyysistä vaan jälkiviisaudesta, hän korostaa.

- Hankolaisten sanotaan olleen hölmöjä, kun he eivät tajunneet, mitä saksalaiset olisivat tehneet Suomessakin, mikäli olisivat voittaneet sodan, mutta siihen maailmanaikaan Hanko oli pieni kylä, jossa asui lähinnä naisia, lapsia ja vanhuksia. He aidosti kokivat saksalaiset ystävinä ja auttajina, ihan jokapäiväisessä elämässäänkin: saksalaiset esimerkiksi antoivat hankolaisille paljon ruoka-apua suoraan satamasta. Toki muistot kultautuvat ajan saatossa, mutta on ollut hyvin vaikeaa löytää mitään negatiiviisia muistikuvia, hän painottaa, kiitollisena tutkijan etuoikeudestaan pitäytyä objektiivisuudessa.

- Sanon aina, etten kierrä yhtään negatiivista asiaa, jos semmoinen tulee eteen. Yritän vain objektiivisesti arvioida erilaisten ilmiöiden ja löytöjen todistusarvoa.

Etiikkaa ei saa unohtaa

Lähimenneisyyden sotahistoriaa tutkittaessa on huomioitava myös eettinen ulottuvuus. Esimerkiksi Saksassa haastateltujen henkilöiden oikeita nimiä ei mainita. Erityisen herkällä alueella liikutaan, kun on kyse vainajista, mikä Fastin tieteellisen kiihkottomasta näkökulmasta on väliin eriskummallistakin.

- Arkeologiassa luut ovat arkipäivää. Niitä tulee aina silloin tällöin vastaan. Olen itsekin omin käsin nostellut mm. viikinkiaikaisia luita, mutta kun puhutaan lähihistoriasta ja vainajista, joilla on yhä olemassa olevia omaisia, niin ne eivät enää olekaan historiallisia jäänteitä, vaan ihmisiä. Kun on kyse sotavainajien nostosta, niin on tärkeää, että vainajan oikeuksia kunnioitetaan, eikä esimerkiksi kuvia luista levitetä.

Tästä Fastille on tulossa pian konkreettista kokemusta: kaivauksien myötä on löytynyt myös muutama venäläisvainaja, jotka odottavat nyt siirtoaan. Kaiken tämän valossa hän pitää hämmästyttävänä, ettei etiikasta juurikaan arkeologian opinnoissa puhuttu.

Kyllä tässä on joutunut miettimään, että mitä arkeologia tieteenä on ja menemään itseensä miettimään, millaisten silmälasien läpi kenties kirjoittaa. Tässä on oppinut paljon.

Yhden tärkeimmistä oppitunneista hän on saanut ehkä ihmisestä itsestään.

- Tuhansien vuosienkaan aikana ei se ole paljoa muuttunut. Ihmisen ajatusmaailma ja etenkin tunnemaailma on hyvin pitkälti sama.

Teksti: Ariela Säkkinen
Kuvat: Japo Knuutila

Juuri Hanko sytytti aikoinaan Fastin innostuksen arkeologiaan

Jan Fastin johtamiin kaivauksiin on osallistunut satoja ihmisiä

AJANKOHTAISTA

Karjalassa on uusi aika ja uudet ihmiset

70-vuotispäiväänsä juuri viettänyt Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiön puheenjohtaja Risto Voipio haluaa tuoda karjalaisen kulttuurin nykypäivään

Syyskuun 11. päivällä on nykyään varsin kolkko kaiku.

- *Don't remind me*, nauraa Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiön puheenjohtaja **Risto Voipio**, joka viettää kyseisenä päivänä syntymäpäiväänsä.

Voipio on eläkkeellä, mutta luottamustehtävät eri säätiöissä ja yhdistyksissä pitävät juuri 70 vuotta täyttäneen varatuomarin niin kiireisenä, ettei eläkkeellä olemiseen taida aikaa jäädäkään.

- Pysyypähän poissa muusta pahanteosta!

Karjalaisuus verenperintönä

Sotaveteraaniasian lisäksi Karjalalla on Voipion sydämessä ihan erityinen paikka – miehen sukujuuret ovatkin vahvasti sen mullassa.

- Äitini on usean polven sortatavalalainen, isän puolelta on viipurilaisia. Meillä oli kotona 1940- luvulla tehtyjä kuvakirjoja, jotka luimme hiirenkorville. Kun paikat esiintyivät kirjojen lisäksi myös kodin jutuissa, niin ne jäivät positiivisesti kiinnostamaan.

Karjala on asia, joka herättää monessa ristiriitaisia tunteita, eikä Voipio ole poikkeus.

- Tuntuuhan se hyvältä käydä katsomassa paikkoja, joilla on suuri merkitys perheen historiassa. 1914 syntyneen äitini synnyinkoti on yhä olemassa, samoin perheen kesäpaikan kivijalka. Äitivainajani pystyi yli 90-kymppisenä kuvailemaan 10 kilometrin venematkan niin tarkkaan, että sitä voi käyttää karttana. Mutta samaan aikaan siellä on uusi aika ja uudet ihmiset. Kun tutustuu siellä syntyneisiin venäläisiin, joiden vanhemmatkin ovat sieltä syntyisin, niin huomaa, että heillä on monesti ihan yhtä vahva suhde siihen paikkaan.

Karjalaisen kulttuurin vaaliminen tuotava nykypäivään

”Karjala takaisin”- debatti on Voipion mukaansa pilannut Karjala-keskustelun.

- Karjalaiset itse ovat sellaisia, etteivät hyväksy kumpaakaan vaihtoehtoa: jos heille sanoo, että Karjala pitää palauttaa, niin he sanovat että ”älä viitsi”, mutta sitten jos sanoo, että sitä ei pidä palauttaa, niin he sanovat, että ”nyt suu kiinni”, hän hymähtää.

- Pitää ymmärtää elämän realiteetit. Aika kuluu ja elämä muuttuu.

- Voipio toimii useissa säätiöissä, jotka tukevat karjalaista kulttuuria, tiedettä ja sosiaalista toimintaa mm. tutkimuksen, julkaisujen ja tapahtumien muodossa.

- Karjalainen kulttuuri on merkittävä tekijä Suomessa - meillä on hyvinkin toista miljoonaa ihmistä, joilla tausta Karjalassa. Siksi sen kulttuuriperimän vaaliminen niin tutkimuksen kuin kulttuuritoiminnan näkökulmasta on tärkeää. Niin on myös sen siirtäminen tähän aikaan - niin, että se katsoo eteenpäin eikä vain taaksepäin, hän kertoo.

- Karjalainen kulttuuri ei ole monoliitti, vaan se on montaa eri asiaa. On Viipurin ympäristö, Karjalan kannas, Laatokan Karjala ja siirtokarjalaiset. Tänä päivänä on Pohjois-Karjala ja Etelä-Karjala, kaksi hyvin omanlaista aluettaan, joita tulee tukea.

Varatuomari RIsto Voipio on toiminut vuodesta 2008 Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiön puheenjohtajana.

Sotaveteraanityön uusi vaihe

Oman historiansa tuntemista Voipion pitää olennaisena monestakin syystä.

- Se auttaa ymmärtämään, miksi veteraanit joutuivat siihen, mihin joutuivat ja miksi muiston vaaliminen on tärkeää, hän pohtii.

- Itseymmärryksemme kannalta on tärkeää, että muisto säilyy. Sotaveteraani- ja perinnetyö tulevat olemaan jotain aivan muuta, kuin mitä se oli esimerkiksi muutama vuosikymmen sitten, jolloin asiat olivat tuoreemmin muistissa ja koskivat tuoreemmin niitä ihmisiä, jotka niistä keskustelivat. Olemme tulossa vaiheeseen, jossa pääpaino on menneiden polvien uhrausten kunnioittamisen ohella sen ymmärtämisessä: miten tällaisiin tilanteisiin joudutaan, miten ne voidaan välttää ja miten niistä päästään irti.

Poliittinen ilmapiiri vaikuttaa myös yhteistyöhön rajan takana. Joskus näkemykset saattavat olla hyvinkin kaukana toisistaan, Voipio tietää.

- Wikipediassa näkyy, että sekin on tietynlaisen vaikuttamisen kanava – tällä hetkellä sitä päivitetään myös venäläisestä näkökulmasta. Eivät ne tiedot välttämättä vääriä ole, näkökulma on vain eri. Esimerkiksi Viipurin saatetaan kertoa kuuluneen Suomelle 1918-1944, vaikka omatkin tunnetut sukujuureni siellä ulottuvat jo 1500-luvulle. Meille se on ikiaikaista suomalaisaluetta, heille taas ikiaikaista slaavilaisaluetta, hän hymähtää.

Teksti ja kuva: Ariela Säkkinen

Sotavankien jäljissä Uralilla

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys teki toukokuussa muistokäynnin Asbestin muistomerkille ja samalla tiedustelumatkan eräille muille alueen sotavankikohteille.

Tarkoituksena oli selvittää suomalaisvankien tosiasialliset hautauspaikat sekä mahdollisuudet uuden muistomerkin pystyttämiseen.

Sverdlovskin alueen leireillä Uralilla menehtyi nykytietojen mukaan 78 jatkosodan suomalaista sotavankia. Eniten menehtyneitä, 68, oli Monetno - Losinovskin laajalla turvesuoleirillä Jekaterinburgin luoteispuolella, joitakin mahdollisesti myös Asbestin kaivosleirillä, mihin vuonna 1998 silloisilla tiedoilla pystytettiin suomalaisille muistomerkki. Kaikkiaan täällä lasketaan olleen vuosina 1942-1943 noin 160 suomalaista.

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen edustajat (vas) Martti Kuivala, Pertti Suominen, Pentti Lehtimäki, Jari Kajavirta ja Reijo Nikkilä Asbestin sotavankimuistomerkillä.

Matkan aikana tavattiin Sverdlovskin alueen, Asbestin kaupunkipiirin ja Berjozovskin kaupunkipiirin hallintojen edustajia. Keskustelut käytiin hyvässä hengessä ja sotavankiasioihin tunnettiin aitoa kiinnostusta. Leirien sijainnit ja olosuhteet tunnettiin hyvin. Isäntien taholta annettiin suurta arvoa tiedolle, että Suomessa olleiden neuvostosotavankien muistoa kunnioitetaan hoitamalla heidän hautapaikkojaan ja muistomerkkejään Suomen valtion toimenpitein.

Lähes kulkukelvottomaksi käyneen metsätien varrella olleet Monetnyin suoalueet, joista sotavangit nostivat turvetta Uralille saksalaisten hyökkäyksen jaloista pois siirrettyjen teollisuuslaitosten energiatarpeisiin, kasvoivat nyt harvahkoa koivu- ja mäntymetsää. Paikoin oli nähtävissä joitakin leirien jäänteitä. Suomalaisten sotavankien hautapaikkoja alueelta ei ollut löydettävissä. Kertoman mukaan kuolleiden hautaaminen oli korutonta, työkohteen läheisyyteen riveihin ja kerros turvetta päälle.

Matkan tuloksena on päätetty esittää yhdistyksen venäläiselle yhteistyöosapuolelle uuden sotavankimuistomerkin pystyttämistä Berjozovskin kaupungin Pervomaiskin kaupunginosassa olevalle hautapaikalle, jossa tällä hetkellä on saksalaisten ja unkarilaisten sotavankien muistomerkit. Paikka on suhteellisen lähellä turveleiriä, helposti löydettävissä ja turistimatkoillakin saavutettavissa. Samalla päätettiin, että Asbestin muistomerkki, josta kahdessa vuosikymmenessä on tullut oleellinen osa paikan sotahistoriallista kokonaisuutta, jätetään paikoilleen.

Uuden muistomerkin pystyttäminen voisi rahoituksen salliessa olla mahdollista vuonna 2019 tai 2020.

Teksti: Pertti Suominen
Kuva: Reijo Nikkilä

Espoon Sähköasennus Ky Espoo	**Jokamuovi Oy** Evijärvi	**Traktorikonehuolto Liuska Ky** Haapajärvi
HK-Asennus Halikko	**Kuljetus Simo Iitti Ky** Hartola	**Sora Tukku Kakko Oy** Hattula, Lusi
Elinkeinoyhtymä A&T Lehtinen Hauho	**SV Vacuumservice Oy** Helsinki	**Arkkitehtitoimisto Arknova Oy** Helsinki
Brando Oy Helsinki	**Puidenhoitajien Oy** Helsinki	**Urheiluopistosäätiö** Helsinki
Peltiveikot Oy Helsinki	**Arkkitehdit Mustonen Oy** Helsinki	**Rakennus Oy Isotalo** Helsinki
Olympiakylän Huolto Oy Helsinki	**Sportti-Myynti Oy** Helsinki	**Rail Partners Oy** Helsinki
www.atplukkari.fi	**Rakennuspalvelu Priorak Oy** Helsinki	**Kuljetusliike V. Mönkkönen Oy** Helsinki
LinnaSteel Oy Hämeenkoski	**Utala Racing Ay** Hollola	**Triplan Oy** Hämeenlinna
Maalausliike K. Salo Ky Härmä puh. 06-484 8730 www.voltinvari.fi	**Kuljetus Timo Hartikainen Oy** Iisalmi	**Evälahti Oy** Imatra
Maalausliike E. Heiskanen Oy Imatra www.e-heiskanen.fi	**Kuusitunturi Oy** Imatra	**Rakennusentisöintiliike Ukri Oy** Janakkala
Metsäkoneurakointi Veljekset Eronen Ky Kiihtelysvaara	**Metsä-Karvinen Oy** Kontiolahti, Lehmo	**DJ-Team Entertainment Ky** Joensuu
Suomen Levyprofiili Oy Joensuu	**Joensuun Laivaus Oy** Joensuu	**Joen Kivituote Oy** Joensuu
Suomen CNC-Koneistus Oy Jyväskylä	**KES-Siltaykköset Oy** Jämsä	**Kontinent Transport Finland Oy** Järvenpää
Metallikoneistamo E. Moilanen Ky Kajaani	KIITOS SOTAVETERAANEILLE RAUTIOSTA!	**Kangasalan Autokatsastus Oy** Lentola, Kangasala www.kangasalanautokatsastus.fi
Ramin Remonttipalvelu Kangasniemi	Tilatek	**Kuljetus ja Maansiirto K. Huhta Oy** Kannus
Kannuksen Kuljetustekniikka Oy Kannus	**Rakennusinsinööritoimisto JM-Rakenne Oy** Kauhajoki	**Pohjaset Oy** Keminmaa

SOTAVETERAANI ARJESSA

Kun palvelut ovat kunnossa, pärjää kotona vielä satavuotiaanakin

Sotiemme veteraanien joukossa on yhä useampia sadan vuoden kunnioitusta herättävän iän saavuttaneita. Heidän tarinansa on sankaritarina paitsi sotavuosista ja urheudesta, mutta korkean iän myötä myös kokemusten ja arjessa selviytymisen tarina.

Kesällä 100 vuotta täyttänyt Haapala on kiitollinen pitkästä ja onnellisesta avioliitosta Annikkinsa kanssa

Olavi Haapala on oululaisveteraani, joka juhli kesällä kunnioitusta herättävästi jo satavuotispäiväänsä. Hän elää kerrostaloasunnossaan Tuiran kaupunginosassa, paikalla, jolla sijaitsi aikanaan myös hänen kotitalonsa.

Isänmaan palveluksessa

Tammikuussa 1937 Haapala astui asepalvelukseen Viipurin Viestipataljoonaan 18-vuotiaana vapaaehtoisena.

- Asevelvollisina ja johtotehtävissä oli paljon oululaisia, jotka tukivat toinen toisiaan. Esimerkiksi minun "yläpetini" ojensi minulle kätensä aina ennen nukahtamistaan, hän muistelee.

Viipurin Keskuskasarmin alipseerikoulussa Haapala suoritti II luokan sähköttäjän tutkinnon ja sai alikersantin arvon. Reserviupseerikoulutuksen Haapala sai viestinlinjalla Haminassa saman vuoden syksyllä. Maaliskuussa 1939 hän pääsi siviiliin, mutta kuten niin monen nuorukaisen kohdalla, loppui siviilielämä lyhyeen.

Talvisodan edellä, 9.10.1939, alkoivat ylimääräiset harjoitukset (YH), jolloin Raahessa alettiin koota prikaatia. Sen vahvistettu viestikomppania koottiin Oulussa peitenimellä UC. Upseerinvala vannottiin Oulun Seurahuoneella. Lokakuusta 1939 kesäkuuhun 1940 Haapala toimi talousupseerina ja puhelinjoukkueen johtajana.

- Merkittävimmät tehtävät minulla oli saada yhdistettyä Lehtovaaran keskus Kuhmon maastossa olevaan maakaapeliin. Suunnistettava matka oli noin kolme kilometriä ja lunta metrin verran. Toinen oli kirkasjohtolinjan rakentamisen aloitus luonnon puihin edellä kulkevan ryhmän perässä. Yhteys saatiin alkuyöstä, Haapala kertoo.

Talvisodan päättymisen jälkeen Haapala asettui Ouluun jatkamaan harjoitteluaan Oulu-yhtiöllä. Isänmaan asia ei jäänyt välirauhankaan aikana, vaan Haapala toimi Oulun Suojeluskunnan joukkueenjohtajana ja viestivastuuhenkilönä.

Jatkosodan aikana hän toimi Viestipataljoona 31:ssä, joka hoiti Uhtuan suunnalla Ryhmä Fagernäsin sisäiset yhteydet. Komentoporras toimi peitenimellä Myrsky ja huoltoporras nimellä Vaarala. Haapala kuului Keskuskomppaniaan ja asui pääkeskuksessa, vastuualueenaan pataljoonan urheilutoimi.

- Pääharrastuksia olivat pallopelit, yleisurheilu, vauhdittomat hypyt ja pukkitappelu. Kerran voitimme joukkuesuunnistuksessa, hän kertoo.

Vapaa-aikaa käytettiin myös erilaisiin kädentaitoihin ja myös kirjeenvaihto oli vilkasta. Haapala itse oli kirjeenvaihdossa **Annikki Vilkki**- nimisen lotan kanssa.

Kannaksen joukkoja vahvistettiin siirtämällä sinne joukkoja toisaalta. VP 31 asettui Kanneljärvelle keväällä 1944. Haapala sen sijaan sai komennuksen Santahaminaan, mutta se kesti vain puoli vuotta.

- Lokakuussa minua ei lähetettykään takaisin VP 31:een vaan minut sijoitettiin VP 14:ään Lapin sotaan, missä tehtäväni oli valvoa keskusten kuntoa ja toimintaa. Minut vapautettiin palveluksesta Rovaniemellä 12.11.1944 ja varusteet luovutin 28.1.1945 Helsingissä, kun aloitin opiskelun Teknillisessä Opistossa.

Helsingin kautta Ouluun

Kirjeenvaihdosta lotan kanssa seurasi vuosien saatossa syvennyt tuttavuus. Yhteisiä harrastuksia heillä oli mm. pesäpallo ja luistelu. Raahessa opettajaksi valmistunut Annikki erikoistui myöhemmin Turussa kuurojen opetukseen.

- Kirjeenvaihtomme jatkui Turun ja Helsingin välillä. Kun minulla oli opintoja jäljellä vielä puolitoista vuotta, meidät vihittiin Oulussa Tuiran kirkossa 12.6.1946. Annikki sai opettajan paikan vammaisten lasten koulussa ja muutti Helsinkiin. Ensimmäinen yhteinen kotimme oli Helsingissä opiskelija-asunnossa Porvoonkadulla.

Joulukuussa 1947 Haapala valmistui koneinsinööriksi ja sai viimeisen harjoittelujaksonsa jälkeen työtarjouksen Oulu-yhtiöltä. Annikki löysi työtä Oulun Kuurojen koulusta ja heidän elämänsä asettui Ouluun. Heidän esikoispoikansa syntyi joulukuussa 1947 ja tytär vuonna 1950. Haapala työskenteli saman työnantajan palveluksessa eläkkeelle jäämiseensä saakka 1978.

Kuntoutus pitää virkeänä

Voidakseen asua itsenäisesti kotonaan, tarvitsee satavuotias veteraani melkoista palvelujen kirjoa. Yksi tärkeimmistä on kuntoutus ja Haapala onkin osallistunut säännöllisesti sotiemme veteraanien kuntoutukseen siitä asti, kun jäi 60-vuotiaana eläkkeelle.

- Kuntoutustoiminta alkoi aikoinaan 1-2 viikkoa kestävänä sotainvalidien laitoskuntoutuksena. Runsas vapaa-aika laitoskuntoutuksessa toi mukanaan myös ongelmia ja kuntoutukselle kehitettiin välimalli, johon myös veteraanit otettiin mukaan. Noin kahdenkymmenen vuoden ajan veteraanikuntoutujien mukana on ollut myös siviilitapaturmissa vammautuneita. Kaiken kaikkiaan rintamaveteraaneja on yhä pienempi osa kuntoutettavista, Haapala selventää.

- Kuntoutusjaksoilla painottui alussa lääkärin ja fysioterapeutin tutkimus ja hoito. Lääkäreiden osuus on alkuajoista vähentynyt ja fysioterapeuttien lisääntynyt. Myöhemmin jaksoihin on tullut viihteellisempiä sisältöjä mukaan, Haapala kiittelee.

Kuntoutusjaksoilla on hänen mielestään ollut aina virkistävä ja vetreyttävä vaikutus, joskin fysioterapia menee urheiluhenkisen miehen mielestä yhdessäolo-ohjelmien edelle.

Kotikuntoutusta Olavi saa tällä hetkellä Oulun Mäntykodin fysioterapeutin palveluna. Kotikuntoutusta veteraaneille myönnetään vuosittain ja käyntejä voidaan lisätä joustavasti voinnin ja tarpeen mukaan.

Kotiin tuotavat palvelut

Kotikuntoutuksen lisäksi Olavilla on tukenaan muita kotona asumista tukevia palveluja, kuten ateriapalvelu, joka Oulussa on veteraaneille maksuton. Ateriat tuodaan kotiin päivittäin, viikonloput ruoat toimitetaan perjantaisin.

Oulun kaupungin palveluna hän saa lisäksi kylvetyspalvelua kuukausittain kahdeksan tunnin verran, mikä toteutetaan Haapalan arvostamana kiireettömänä saunareissuna kerran viikossa. Omalta osaltaan terveyttä ylläpitää myös Haapalalle myönnetty jalkahoito viisi kertaa vuodessa. Palvelu on veteraanille maksuton.

Haapalan asunto siivotaan kolmen viikon välein. Palvelu maksetaan Oulun kaupungin palvelusetelillä eli ns. veteraanirahalla ja sen tuottaa vanhuspalveluyrityksen kotisiivouspalvelu. Tilavan asunnon siivouksen lisäksi palveluun kuuluu tarvittaessa pyykki jälkihuoltoineen.

Palvelujen ansiosta veteraani saa vielä satavuotiaanakin asua tutussa kaupunginosassa oman kodin turvassa keskellä rakkaita muistojaan, vaikka ei tämän aktiivisen veteraanin elämänpiiri pelkkään kotiin rajoitu. Menoja Haapalan almanakassa riittää, ja niihin hän pääsee turvallisesti ja sujuvasti kuljetuspalvelun ansiosta. Taksiseteleitä hänelle on myönnetty kuukaudessa 12 kappaletta.

Osallistuva veteraani

Aleksinkulma on oululaisten vanhus-, vammais- ja veteraanijärjestöjen kohtaamis- ja kokoontumispaikka ja Haapala on talon tilaisuuksien ahkera kävijä. Joka kuukauden kolmas torstai on Aamupäivä Aleksinkulmassa, kuun neljäntenä torstaina Oulun Sotaveteraanit järjestävät puolestaan Veteraaniseurat. Näiden lisäksi Haapala osallistuu säännöllisesti myös Vapaussodan perinneliitto ry:n kuukausittaisiin kokoontumisiin ja joka viikko pidettävään Oulun kansalliset seniorit ry:n perjantaitapaamiseen.

Oulun Sotaveteraanit ry:llä ja Oulun Sotaveteraanikuorolla on vaihtelevaa tapahtumatarjontaa ympäri vuoden ja Haapala onkin säännöllisesti nähty vieras juhlissa, konserteissa ja teatteriesityksissä. Yksi vuoden kohokohtia on Finnairin lentohenkilökunnan veteraaneille vuosittain järjestämä rosvopaistijuhla, jota tänä kesänä vietettiin Ouluhallissa 17.8

Satavuotiaan olemus on hauras ja askel varovainen, mutta katse on kirkas, ajatus terävä ja sukkela. Mielen tyyneys kertoo sopusoinnusta eletyn elämän kanssa.

Haapala ei erikseen korosta sotakokemuksiaan – hänelle ne ovat osa elämäntaipaleeseen kuuluneita vaikeita ja raskaita aikoja. Lähinnä muistoissa on pitkä ja onnellinen avioliitto sekä perheelämään.

- Rakkaan puolison kuolema vuonna 2010 toi surun ja ikävän, mutta yhteisen elämän muistot ovat eläviä ja voimaa antavia, hän hymyilee.

Teksti ja kuvat: Hilkka Määttä
Kirjoittaja on Pohjois-Pohjanmaan sotaveteraanipiirin sosiaalineuvoja

Kallantie 11
Puh 017 364 2211
ma-pe klo 8-17, la 10-14
KUOPION AUTO KAUPPA.fi

Suomen-poikien lesket heikossa asemassa

Suomen-pojat ovat Suomen puolella jatkosodassa taistelleita virolaisia vapaaehtoisia. Kaikkiaan Suomen puolustusvoimissa oli virolaisia vapaaehtoisia 3 350. Virolaiset tahtoivat taistella Suomen vapauden ja Viron kunnian puolesta. Heitä on Virossa elossa 34 Suomen-poikaa ja heidän puolisoita ja leskiä 124. He ovat kaikki Helsingin Sotaveteraanipiirin Viron kerhon jäseniä.

Avun ja tuen tarve kasvaa samoin kuin suomessakin

Suomen-poikien kuukausieläke on noin 400 - 600 euroa. Suomesta maksettava ulkomaalaisen vapaaehtoisten rintama-avustus vuoden 2018 alussa korotetiin 2 000 euroon/vuosi ja tämä on ollut merkittävä tuki yksin asuville samoin kuin avioliitossa oleville pariskunnille.

Jaan siunattiin 02.08. Pärnamäen krematoriossa ja uurna laskettiin Metsäkalmistolle 8.9. Helgi istuu keskellä yhdessä Jaanin ensimmäisestä avioliitosta olevien lasten perheiden kanssa.

Suomen-pojan leski **Helgi Pajumägi** (80) Tallinnasta kertoi elämästään ja arkipäivän selviytymisestään. Hänen eläkkeensä on 400 e/kk. Hän asuu kaksiossa, jossa asumiskulut kesällä ovat 150 euroa, ja talvella kustannuksia nostaa lämmitys, jolloin vuokra on 250e/kk. Kotona on tarvittu lisäksi talvisin sähkölämmitystä. Betonitalon 9. kerroksessa keskuslämmitys ei ollut riittävä. Hän hoiti miestään Jaania (Suomen-poika) viimeiset viisi vuotta kotona. Helgi ja Jaan tutustuivat laulukuorossa neuvostoaikana. He avioituivat molempien jäätyä leskeksi, ja heillä ei ollut yhteisiä lapsia. Jaan kuoli 29.7.2018.

Helgille jää käyttövaraa kesällä n. 250 euroa, talvella vain 100 euroa. Suru ja yksinäisyys velottavat voimia sekä taloudellinen selviytyminen yksin huolettaa.

Yksin asuvilla leskillä on lähes kaikilla sama taloudellinen tilanne ja heillä on vaikeuksia varsinkin silloin, kun lääke- ja hoitokulut lisääntyvät.

Avioparilla ovat asuntokulut samat, mutta ruokaan ja lääkkeisiin on käyttävissä toisen puolison eläke. Tallinnassa hintataso on lähes sama kuin Suomessa. Useat heistä käyttävät ilmaista joukkoliikennettä käydäkseen ostoksilla Tallinnan ulkopuolella, jossa mm. elintarvikkeet ovat edullisempia.

Säätiöiden tuella on suuri merkitys

Kaatuneiden Muistosäätiö, Sotavahinkosäätiö, Eileen Starckjohann ja Thelma Starckjohan-Bruun säätiö ovat jo useita vuosi tukeneet Suomen-poikia, puolisoita ja leskiä lääke- ja hoitokuluissa ja Lotta Svärd Säätiö on myöntänyt tukea leskille.

Avustukset Viroon myönnetään samoin periaattein kuin Suomessakin. Vuosittainen avustus on noin 500 euroa.

He kaikki esittävät lämpimät kiitokset säätiöille.

Anni Grundström

Sairas- ja veljeskodin palveluilla tukea veteraanien arkeen

Sotainvalidien sairas- ja veljeskotien neuvontapalvelu on tukenut sotainvalideja asioiden hoidossa ja neuvonnassa jo 1990-luvulta alkaen. Vuoden 2018 alusta ohjausta ja neuvontaa voivat saada myös kaikki tunnuksen omaavat veteraanit. Neuvontapalvelu rahoitetaan Valtiokonttorista, joten tämä ei vähennä kuntien saamaan määrärahaa, joka on tarkoitettu kuntoutukseen ja kotona asumista tukeviin palveluihin.

Ilveskoti on ottanut ilolla vastaan neuvontapalvelun laajenemisen

Ilveskoti on hoitanut ja kuntouttanut sotainvalideja ja veteraaneja 27 vuotta Hämeenlinnan Ojoisilla, joten palveluneuvoja **Ulla Kannistolle** työ on tuttua sotainvalidien ja veteraanien parissa.

Ilveskodin palveluneuvoja tarvittaessa kartoittaa palveluiden tarpeen, järjestää tarvittavat palvelut ja avustaa sotilasvammalain mukaisten etuuksien hakemisessa. Tärkeä osa palveluneuvojan työtä ovat asiakaskäynnit ja yhteistyö sotainvalidi- ja muiden veteraanijärjestöjen kanssa. Palveluneuvoja auttaa myös kuntien ja terveyskeskusten toimijoita veteraaniasioissa.

Palveluneuvoja Ulla Kannisto on kantahämäläisten sotainvalidien keskuudessa. Nyt hänen palveluitaan saavat muutkin sotien 1939-1945 veteraanit.

Henkilökohtainen tapaaminen ja kotikäynnit ovat olleet toivottuja jo vuosikymmenet.

Kunnille jaettavista ” Kotona asumista tukevien palveluiden” rahoilla on Kanta-Hämeen alueella asuville veteraaneille rakennettu hyvinkin moninaisia palvelukokonaisuuksia. Näistä yhtenä kannattaa mainita Ilveskodilla järjestetyt päivätoimintaryhmät veteraaneille, joilla tuetaan kotona asumista ja ylläpidetään sosiaalista kanssakäymistä. Veteraanien kuljetukset ryhmiin on järjestetty kotiovelta Ilveskodille ja takaisin. Tähän yleensä yhteiskuljetuksena järjestettyyn matkustusmuotoon ovat olleet tyytyväisiä niin veteraanit kuin järjestäjätkin. Sosiaalinen kanssakäyminen on alkanut jo matkan aikana ja kantavia ystävyyssuhteita on solmittu hyvinkin syvällisten keskusteluiden lomassa.

Ulla Kannisto on aloittanut veteraanineuvontaan liittyvää yhteistyötä Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiirin kanssa. Lähiaikoina aloitetaan piirin toimistolla kuukausittainen palvelupäivä. Palvelupäivän aikana voidaan selvittää, jos veteraanille on epäselvää, mitä palveluja hänen on mahdollista saada ja mistä hän voi niitä saada. Veteraanien omaiset ovat erittäin tervetulleita tapaamisiin, sillä kaikkien tukiverkostojen yhteistyöllä saavutetaan veteraanille juuri hänelle itselle sopivammat palvelut.

Henkilökohtaisen tapaamisen merkitys kasvaa

Iän karttuessa ja toimintakyvyn laskiessa ovat veteraanien henkilökohtaiset käynnit palvelua neuvovissa eri pisteissä vähentyneet. Palvelujen tarve ei kuitenkaan ole vähentynyt, vaan tänä päivänä tarvitaan yhä enemmän henkilökohtaisempaa ja kotona asumista tukevaa ohjausta ja neuvontaa.

Sotainvalidien neuvontapalvelu on viime vuosina hyvin voimakkaasti painottunut kotikäynteihin ja nyt tämä koskee sotainvalidien ja heidän puolisoiden lisäksi myös kaikkia muita sotiemme veteraaneja. Pyynnön kotikäynnille voi esittää veteraani itse, omainen tai jokin muu taho, joka huomaa sen tarpeellisuuden.

Ulla Kannisto on jo lisännyt puhelinneuvontaa sekä markkinointia työnsä laajenemisesta Kanta-Hämeen alueella ja aloittanut tarpeelliset kotikäynnit veteraanien luokse. Erittäin tärkeää on verkostoituminen muiden palveluja tuottavien tahojen kanssa. Sotainvalidien palveluneuvojat kautta maan ovat viimeisten 20 vuoden aikana oppineet hyvin taitaviksi eri palvelujen palapelien kokoajiksi ja tämän vuoksi Valtiokonttori nyt suositteleekin tämän asiansa tuntevan henkilöstön käyttämistä veteraanien hyväksi.

Neuvontapalvelun laajentuminen koskemaan veteraaneja toteutuu vielä hyvin eri tavoin eri puolilla maata, mutta pääasia lienee se, että on tietoa ja ohjausta saatavilla veteraanien ikääntyessä ja palvelutarpeiden kasvaessa.

Anni Grundström

Kuntoutuslaitos	Neuvontapalvelu-työntekijät	Sähköposti
Vetrea Terveys Oy Iisalmi	Riitta Röntynen	riitta.rontynen@vetrea.fi
Ilveskoti	Kannisto Ulla	ulla.kannisto@ilveskoti.fi
Vetrea Terveys Oy Joensuu	Marjukka Mustonen	marjukka.mustonen@vetrea.fi
Hyvinvointi Sampo	Juha Huttunen	leena.uhlback@kalevalankk.fi
Kaunialan Sairaala Oy	Soile Tornberg	soile.tornberg@kauniala.fi
Keski-Suomen Sairaskoti	Anne Murtolahti	anne.murtolahti@siskoti.fi
Kitinkannus	Maija Paasila	maija.paasila@kitinkannus.fi
Kivipuron Kuntoutuskoti	Marko Hakala	marko.hakala@kivipuro.fi
Punkaharjun Kuntoutus Kruunupuisto	Nyrkkö Merja	merja.nyrkko@kruunupuisto.fi
Hoiku Oy	Heidi Ithawi	heidi.ithawi@hoiku.fi
Lahden Diakonialaitos	Anki Kylämaa	anki.kylamaa@dila.fi
Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy	Irma Ylenius	irma.ylenius@lamminniemi.fi
Lapin Kuntoutus	Merja Turunen	merja.turunen@lapinkuntoutus.fi
Nykarleby Sjukhem	Monika Julin	monika.julin@nykarlebusjukhem.fi
Otsonlinna	Laura Ylimäki	laura.ylimaki@kuusiolinna.fi
Oulunkylä	Ritva Vähäkotamäki	henna.hilden@okks.fi
Kuntoutuskoti DiaVire	Helena Isoviita	helena.isoviita@pdl.fi
Kuntoutuskeskus Ruissalo	Raija Sinkko	raija.sinkko@ruissalo.fi
Bottenhavets Sjukhem GERITRIM	Mona Stranberg	mona.strandberg@geritrim.fi
Tammenlehväkeskus	Mäkinen Jukka	jukka.makinen@tammenlehvakeskus.fi
Taukokangas Oy	Eeva Vikström	eeva.vikstrom@taukokangas.fi
Tornion Sairaskotisäätiö Saarenvire	Vasama Anu	anu.vasama@saarenvire.fi

Myös veteraanit voivat saada sairas- ja veljeskotien kautta neuvontaa.

SOTAVETERAANI ARJESSA

Veteraanien lesket ja puolisot lomailivat virkistysviikoilla

Kesällä järjestettiin perinteiden mukaisesti Kaatuneiden Muistosäätiön ja liiton tuella kahdeksan virkistyslomaa veteraanien leskille ja puolisoille. Viikot olivat osallistujille maksuttomia, matkakustannuksia lukuun ottamatta.

Makkaranpaistoa odotellaan Varalassa

Yhteensä viikoille osallistui noin 150 henkilöä, jotka valittiin vapaamuotoisten hakemusten perusteella.

Lomajaksot olivat Varalan Urheiluopistolla kaksi jaksoa, Karstulan Kristillisellä Opistolla, Onnelassa, Saarenvireessä, Rauhalahdessa, Lehmirannassa sekä Norvallassa viikko ruotsinkielisille. Järjestävien paikkojen myötämielisyys asiaamme kohtaan ilmeni hintaneuvotteluissa ja palveluystävällisyydessä. Yritämme myös paikkojen valinnalla vaikuttaa siihen, että eri puolilta maata osallistuville löytyisi paikka helppojen kulkuyhteyksien päässä.

Hakemuksia tuli jälleen erittäin runsaasti, joten kaikkia hakijoita ei valitettavasti voitu hyväksyä. Etusijalla olivat ensikertalaiset, iäkkäät, pienituloiset puolisot ja lesket sekä omaishoitajina toimivat puolisot. Hakijoilta edellytettiin myös veteraaniyhdistyksen puoliso- tai leskijäsenyyttä.

Virkistysviikoille on tarvetta myös tulevina vuosina

Vuoden 2019 ensimmäisessä Sotaveteraanilehdessä ilmoitamme ajankohdista ja paikoista sekä sen, että omalta sotaveteraaniyhdistykseltä voi vuoden vaihteen jälkeen tiedustella asiasta. Yksittäisiä laitoskuntoutusjaksoja emme pysty järjestämään, vaikka toiveita niistäkin on tullut

Toivomme, että voimme tarjota jälleen osallistumisen ilon mahdollisimman monelle. Kiitämme yhteistyöstä niin järjestäviä paikkoja, ohjaajia ja tietysti kaikkia osallistujia. Välitämme erityiskiitokset **Raija Kähkölälle**, **Mirja Läärälle**, **Anna-Liisa Tapiolle** ja **Leena Jäntille** heidän vapaaehtoisesta panoksestaan viikkojen onnistumisessa. Annetaan kesän muistojen lämmittää mieltä vielä syksyn pimeinä iltoinakin.

Teksti: Anni Grundström
Kuva: Anna-Liisa Tapio

Veteraanien leskien tilanne puhuttaa

Veteraanin eläessä lainsäädännön kautta saatavat kotipalvelut turvaavat monesti veteraanipariskunnan kotona selviytymistä. Veteraanin nukkuessa pois etuudet loppuvat ja leski jää yksin selviytymään arkielämästä.

Veteraanin puolisoa ja leskiä koskevat toki kaikki yhteiskunnan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut kuten muitakin ikääntyneitä ihmisiä, mutta heillä ei ole ns. erityisiä lakisääteisiä etuuksia ja peruspalvelut muuttuvat maksullisiksi.

Suurin osa heistä elää takuueläkkeen varassa, joka on 775,27e/kk. Kotitalouden perusmenot eivät kuitenkaan vähene, vaan asumiskustannukset, puhelin ym. menot säilyvät ennallaan ja lisäksi lääkekulut ottavat oman osansa tästä pienestä eläkkeestä.

Laila Kotiranta (87) Helsingistä on tässä tilanteessa. Hän on monisairas ja asuu yksin pienessä kaksiossa. Hänen itse maksamansa yrittäjäeläkkeen turvin hän saa eläkettä n. 1190 e/kk. Vuokra on 765 e/kk, johon hän saa asumistukea 350 euroa. Lisäksi hän saa siivousapua maksutta neljä tuntia kuukaudessa Lotta Svärd Säätiön kautta sekä Sosiaalihuoltolain perusteella myönnettävää liikkumista tukevaa kuljetuspalvelua Helsingin kaupungin kautta. Pakollisten menojen jälkeen hänelle jää noin 400 euroa. Miten hän selviää?

- Sisulla, kertoo Laila.

Tytär auttaa sairastapauksissa ja taloudellista tukea hän on saanut joskus lääke- ja hoitokuluihin Sotaveteraaniliiton ja – piirin kautta. Ruoka jää joskus yksipuoliseksi, mutta hän ostaa lounaan käydessään helsinkiläisessä palvelutalossa päivätoiminnoissa ja yksi annos sitten riittääkin pariksi päiväksi.

Hän on liikkumisongelmista huolimatta osallistuva sekä sosiaalinen luonne. Ystävät kohentavat mielialaa ja internet on aktiivisessa käytössä. Hän osallistui kesällä Varalan lomalle, josta hän entisenä Tamperelaisena nautti. Hän lähettääkin lämpimät terveiset kaikille Varalassa häntä auttaneille. Hän haluaa edelleen asua kotona vaikka eri vaihtoehtoja onkin mietittävä.

Järjestön tuella on merkitystä

Veteraanien puolisot ja lesket ovat Sotaveteraaniliiton ja jäsenyhdistysten tuen piirissä, mutta se edellyttää leskijäsenyyttä paikallisessa yhdistyksessä.

Yhdistykset ovat tukeneet leskijäseniä jo vuosia monin tavoin, mutta ne toimivat aina kuitenkin rajallisten varojensa varassa, joten käytäntö vaihtelee yhdistysten välillä. Veteraanikeräysten tuotosta tuetaan myös paikallisesti veteraanien leskiä.

Säätiöiden tuella on liiton kautta voitu tukea puoliso- ja leskijäseniä taloudellisesti lääke- ja hoitokustannuksissa, apuvälineissä ja vaikka silmälasien uusimisessa. Myös puolisoille ja leskille järjestettävät lomajaksot ovat tärkeä tukimuoto arkipäivän ilon tuojana.

Laila nauttii elämän pienistä iloista, vaikka joskus se onkin vaikeaa.

Vuonna 2017 henkilökohtaisiin avustuksiin käytettiin 346 250 euroa. Tukea sai 806 henkilöä, joista leskiä n. 60 %. Keskimääräinen avustus oli 430 euroa. Liitossa veteraanileskiä oli elokuun alussa 7 878 jäsentä. Kerta-avustus on kuin pisara meressä, mutta avustuksen saajalle se on usein merkittävä, ainakin palautteiden perusteella.

Sotaveteraaniliitto ei kuitenkaan voi sitoutua jatkuvaan säännölliseen tukeen eikä ottaa hoito- tai taloudellista vastuuta toimeentulosta. Järjestö voi auttaa silloin kun hätä on suurin, mutta peruspalveluiden ja toimeentulon varmistaminen ja järjestäminen on aina asuinkunnan tehtävä.

Teksti ja kuva: Anni Grundström

Vanhuspalvelulaissa säädetään:

1) kunnan velvollisuudesta huolehtia ikääntyneen väestönsä hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemisesta sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamisesta kunnassa;

2) iäkkään henkilön palveluntarpeiden selvittämisestä ja niihin vastaamisesta;

3) iäkkäille henkilöille järjestettävien palvelujen laadun varmistamisesta.

Steripolar

Kemiön Puhelinosakeyhtiö	KIITOS SOTAVETERAANEILLE KEMPELEELTÄ!	**Moottorikoneistamo R-Koneistus Oy** Kerava
Kotipalvelu Hoiva ja Harja Oy Kerava	**Tilitoimisto Ordent Oy** Kerava	**ProfeCons Oy** Kerava www.profecons.fi
Maanrakennustyö Hyttinen Oy Kerava	**Koneurakointi Aimo Tikkanen Oy** Kiuruvesi	**BEST-HALL** Kälviä
Puhdistushuolto Pertti Lehtinen Ky Kouvola	**Autosalpa Oy**	**Fatex Oy Ab** Kruunupyy
Kuopion Talokeskus Oy Kuopio	**Insinööritoimisto Makeplan Oy** Kuopio	**Rakennus Järvenoja Oy** Lahti
HL-Elec Oy Lahti	**www.karirakenne.fi**	**JUSSIPISTE OY** Lahti
Nastolan Forest Huolto Oy Lahti	**Lappeenrannan Kuljetusosakeyhtiö**	**arkkitehtuuritoimisto riitta ja kari ojala oy** Lappeenranta
KIITOS SOTAVETERAANEILLE LAPPEENRANNASTA!	**Transsinkko Oy** Lappeenranta	**Kartiopuu Oy** Lappeenranta
LVI-Tekniikka J.Viita Oy Lapua	**Topiron Ky** Laukaa	**www.meriturva.fi**
Oy Stockfors Ab Loviisa	**AH-Rakenne Häyrinen Ky** Loviisa	**Lohkoasennus Oy** Naantali
Päijänne Sähkö Oy Nastola www.paijanne-sahko.fi	**T:mi Jimmy Granqvist** - rakennustöitä - Nauvo	**Laattatyö Wikman Oy** Nokia
AM-Suunnittelu Oy Nokia	**Lafora Oy Ab** Nummela	**Comarcon Oy** Nurmijärvi
Rakennus Trowe Oy Nurmijärvi www.rakennustrowe.fi	**HT-Maalaus Oy** Oulu	**Arkkitehtitoimisto Laatio Oy** Oulu Helsinki
Felox Finland Oy Oulu	**Oulun Kone ja Terä Oy** Oulu	**Naficon Liitin Oy** Nauvo
Virtasen Maalitehdas Oy Työkuja 5, 21600 Parainen puh. 02-454 4500	**Talosuunnittelu P.Viitasalo** Parkano www.talosuunnitteluviitasalo.fi	**KH-Nuohous Oy** Pattijoki
Perniön Saunapalvi Oy	**Urakoitsija Kari Mynttinen** Perniö	**Pesupalvelu Hans Langh Oy** Piikkiö

SOTAHISTORIA

Puolustusvoimat 100
Försvarsmakten
The Finnish Defence Forces

SIMPUTUS SUOMEN ARMEIJASSA

Mistä, milloin ja miten simputus pesiytyi Suomen armeijaan?

Heti alkuun on syytä selventää käsitteistöä. Wikipedian mukaan simputusta on ”esimiesaseman väärinkäyttö; armeijan sisällä tapahtuvan kiusaamisen muoto, jossa ylempiarvoiset pyrkivät alistamaan alempiarvoisia sotilaita». Siitä jossain määrin erillisenä ilmiönä armeijayhteisöissä esiintyy myös vertaisten keskinäistä kiusaamista, *pennalismia* eli toverisortoa.

Simputuksen juuret autonomian ajan Haminassa

Sana simputus tulee suomen kieleen autonomian ajan Haminan kadettikoulusta, jossa vanhemman vuosikurssin kadetit kiusasivat ensimmäisen vuosikurssin oppilaita, ”simppuja”. Tämä tapa siirtyi ihmeen tehokkaasti kadettikulttuurin osana itsenäisen Suomen 1919 perustettuun omaan kadettikouluun ja jatkui siellä hämmästyttävän pitkään sotiemme jälkeenkin.

Kadettikurssilla 9 Munkkiniemessä 1926-28 opiskellut **Wolf Halsti** on kuvannut muistelmissaan värikkäästi siellä esiintynyttä simputusta ja pennalismia. Myös vielä 1960-luvulla Kadettikoulusta valmistuneet kaaderiupseerit ovat kertoneet minulle tästä uskomattomia tarinoita.

Voidakseen toimia käytännöllä oli epäilemättä koulun johdon siunaus. Näin virallinen organisaatio eli koulun johto ja henkilökunta luovuttivat osan koulutus- ja kurinpitovastuustaan epäviralliselle organisaatiolle eli oppilasyhteisölle. Koska Haminan kadettikoulu oli osa venäläistä sotilashallintoa, voidaan ilmiön alkuperäisten juurten löytyvän Venäjältä.

Itsenäisyyden aika

Itsenäisen Suomen armeija koostui aluksi suojeluskuntajoukoista, jotka senaatti oli nimittänyt hallituksen joukoiksi. Tämä ei kuitenkaan riittänyt, vaan 18.2.1918 käynnistettiin yleiset kutsunnat.

Kaikki miehet 21-39 ikävuoden välillä silloisen valkoisen Suomen alueella käskettiin kutsuntalautakuntien tarkastettaviksi. Lautakunnissa oli edustettuna jonkinasteinen lääketieteellinen, sotilaallinen ja paikallinen asiantuntemus. Tarkastuksen läpäisseitä odotti velvoite puolustaa isänmaataan ja heidät osoitettiin vapaussodan etenemisen kannalta tärkeisiin joukko-osastoihin ja usein hyvin lyhyen koulutuksen jälkeen rintamille.

Kouluttajina toimivat Saksasta kotiutuneet jääkärit, osin ruotsalaiset vapaaehtoisupseerit sekä Venäjän armeijassa koulutuksensa saaneet suomalaiset. Koulutus oli pikakoulutusta, jossa painopiste oli varmasti perusasioiden osaamisessa. Tässä vaiheessa simputus ja pennalismi eivät varmaan vielä saaneet merkittävää tilaa: oli kiire ja oikeita asioita oli opetettava nopeasti.

Santsareiden perintö

Vapaussodan päätyttyä miesten yleiseen asevelvollisuuteen perustuva säännöllinen varusmiespalvelus käynnistyi venäläisiltä jääneissä varuskunnissa ja kasarmeissa. Suomen Valkoisessa Kaartissa Helsingissä vuosina 1924-25 palvelleen Halstin kokemukset ovat lohduttomia.

Alkeellinen majoitus, ala-arvoinen ruoka, kova kuri ja vanhempien ikäluokkien harjoittama armoton pennalismi tekivät palveluksesta erittäin raskaan ja negatiivisen kokemuksen. Osin täysin ammattitaidottomat ja epäpätevät kouluttajat eivät parantaneet tilannetta. He olivat Halstin mukaan armottomia juoppoja ja säälimättömiä simputtajia. Kaartin johto ei puuttunut varusmiesten arkeen ja oloihin juuri millään tavoin.

Ammattisotilaaksi valikoitunut Halsti kyllä yrittää – ehkä ”viran puolesta” - selittää ankaraa kuria seuraavasti: ”Sodan luonne on ehdoton, ja sen takia päällystöllä tulee olla laaja valta, eikä sen käyttöä (rauhan oloissakaan) valvottu. Upseerit eivät tarkanneet olosuhteita, ja niin vanhempien ikäluokkien huonoimmat ainekset pääsivät riehumaan valtoimenaan.” Absoluuttinen ja kontrolloimaton valta tuottaa Halstin mukaan aina pahaa jälkeä. Ja näinhän se on.

Raskaan alokas- ja aliupseerikoulutuksen jälkeen Halsti viehättyi Reserviupseerikoulusta, jossa opiskeli - ja opiskelee edelleen - kerrallaan vain yksi tasa-arvoinen ja yhtenäinen asevelvollisten joukko. Halstin aikana tilanne kuitenkin muuttui, kun joukko sopiviksi katsottuja kurssin suorittaneita kokelaita jätettiin seuraavan kurssin apuopettajiksi. ”Heti paikalla alkoi sielläkin höykytys ja simputus. Uudet opettajat saivat nimekseen ’santsarit’ ja koulun henki myrkyttyi.”

Tähän santsarikäytäntöön törmäsin itsekin vielä 1961 Santahaminassa Ilmatorjuntakoulun aliupseerikurssilla. Muistan sen ajan yhtenä koko elämäni raskaimmista. Santsareistamme puolet oli ilmiselviä sadisteja, joiden paikka olisi ollut telkien takana.

”Simputus on paholaisen keksintö”

Halstin huonot kokemukset jatkuivat Kadettikoulussa. Niistä hän raportoi näin lähtien koulun initiaatiomenoista eli ”toverikuntaan” ottamisen menoista: ”Myös itse simputus oli paholaisen keksintö ja sen salliminen idiotiaa. Se saattaisi olla jopa huvittavaa, jos sitä harjoittaisivat älykkäät ja huumorintajuiset ainekset, --- mutta enimmäkseen juuri nämä yksilöt katselivat sivusta ilmeisen paheksuvasti ja yrittivät tulla avuksemme, kun roskaväki heidän mielestään meni liian pitkälle. Juuri roskaväki olikin puuhassa suuna päänä, kiivailijat, sadistit ja pelkurit, jotka kerrankin uskalsivat päästää ala-arvoiset ominaisuutensa valloilleen saatuaan kynsiinsä joukon puolustuskyvyttömiä uhreja.”

Kadettikoulun johtajaksi jääkärieverstiluutnantti **Heikki Nurmion** jälkeen tullut majuri **Taavetti ”Pappa” Laatikainen** teki aluksi simputusta ja pennalismia karsivia muutoksia. ”Mutta hän teki ainakin meidän aikanamme sellaisen erehdyksen, että ikään kuin yritti ’virallistaa’ simputuksen; tehdä siitä eräänlaisen rituaalin, jonka menot hän itse siunaisi sen sijaan, että olisi hävittänyt moisen keskiaikaisen ja vierasperäisen ilmiön. Sillä olkoon virallinen tai epävirallinen, pennalismi vetää aina puoleensa täsmälleen ne ainekset, jotka käyttävät sitä väärin”, Halsti huomauttaa.

Simputuksen jäljet johtavat Venäjälle

Prikaatikenraali evp **Pentti Airio** toteaa tästä - hauskasti tietysti, mutta vahvasti yleistäen - ”Suomen puolustusvoimat 100 vuotta” -kirjassa seuraavasti: ”Suomen itsenäisyyden alussa varusmiespalvelus sai vaikutteita sekä Ruotsin ja Venäjän ajalta että jääkärien kautta Saksan armeijasta. Tiivistetysti voidaan sanoa, että Ruotsista periytyivät torstaisin syötävä hernesoppa, Venäjältä simputus ja Saksasta tiukka kuri ja äkseeraus”.

Jäljet johtavat siis Venäjän armeijaan, missä se näyttää jatkuneen aivan näihin aikoihin saakka. Venäjällä asevelvollisten varusmiesten koulutus on ilmeisesti hiljan lyhennetty kahdesta vuodesta yhteen, mutta simputuksen ja epäasiallisen kohtelun seuraukset elävät edelleen. Satoja ellei paljon enemmänkin nuoria miehiä kuolee Venäjällä vuosittain epäselvissä olosuhteissa, jotka voidaan ainakin osin selittää epäinhimillisellä kohtelulla.

Keisarillisen Saksan armeijassa koulutuksensa saaneet jääkärimme kantavat kyllä osavastuun. Preussilaisen koulutusperinteen mukaan sotilaat koulutettiin nk. tehtävätaktiikan mukaisesti, eli jokaisen sotilaan ja yksikön piti osata tarpeen tullen toimia komentajalta saamansa käskyn puitteissa itsenäisesti. Tätä äärimmäisen tervettä periaatetta on meillä kehitetty edelleen tuotettaessa jalkaväkemme uutta taistelutapaa.

Ei ole selvää, missä määrin Saksasta kotiutetut jääkärit, joista tuli itsenäisen Suomen armeijan runko ja alussa pääkouluttajat, olivat tämän tehtävätaktiikan periaatteen omaksuneet. Vai oliko päällimmäiseksi jäänyt saksalainen ”drillikoulutus”, tiettyjen toimintojen ”hierominen”, kunnes asiat oli opittu?

Tätä jatkuviin toistoihin, virheiden korjaamiseen, niistä rankaisemiseen ja välillä ”irti ottaviin” komentoihin kuten ”taakse poistu, riviin järjesty!” perustuvaa kovaa koulutusta ei mielestäni pidä sotkea simputtamiseen, vaikka raja onkin epäselvä ja riippuu kunkin ajan hengestä ja oikeuskäsityksestä.

Kysymys oli yksinkertaisesti sen aikaisista yrityksistä saada koulutettavat joukot oppimaan tärkeät asiat niin, että ne tiukan paikan tullen sujuisivat lähes automaattisesti. Oli miten oli, tämän tyyppinen kovalta tuntuva koulutus jatkui Suomen armeijassa pitkään. Vasta 1990-luvulle tultaessa taidettiin lopullisesti oivaltaa, että tuloksia saadaan paremmin muillakin tavoilla.

Lähteitä:
Leimu, Pekka: Pennalismi ja initiaatio suomalaisessa sotilaselämässä. Kansatieteellinen arkisto 33, Helsinki 1985
Halsti, Wolf H.: Mies elää aikaansa, Otava 1973
Airio, Pentti: Artikkelissa ”Varusmiehen arki”, Suomen puolustusvoimat 100 vuotta, Edita Helsinki 2018

Teksti: Göran Lindgren
Kirjoittaja on sotahistorian ja sotilasyhteisöjen harrastajatutkija.
Kuva: Kuvituskuva

Suojeluskuntajärjestön historiaa: Sotaväsymystä ja valtakamppailua Suomen Aseveljien Liiton kanssa

Syksyllä 1940 Suomen järjestökentälle ilmestyi uusi toimija, Suomen Aseveljien Liitto. Se perustettiin 4. elokuuta 1940 sääntöjensä mukaan ylläpitämään ja syventämään talvisodan oloissa syntynyttä asevelihenkeä. Mannerheimia on pidetty miehenä liiton perustamisen takana, sillä hänen johtamansa veteraanien sodanjälkeistä järjestäytymistä selvittänyt työryhmä lopulta päätyi perustamaan uuden järjestön. Liiton ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Mannerheimin toivomuksesta everstiluutnantti **Paavo Talvela**, ja liiton valtuustossa oli vahva sosiaalidemokraattinen edustus. Marsalkan arvovaltaan nojaava liitto saattoi kasvaa nopeasti. Liiton äänenkannattajan *Aseveljen* ensimmäisessä numerossa syyskuun 20. päivältä oli näyttävä otsikko ”Yli 200 aseveliyhdistystä perustettu – perusteilla tällä hetkellä toistasataa yhdistystä”.

Aseveljien Liiton perustamisen kunniaksi vuonna 1940 julkaistu postimerkki

Suojeluskuntien näkökulmasta Suomen Aseveljien Liitto oli paitsi kumppani, myös kilpailija. Samaa köyttä järjestöt vetivät valistustoiminnan saralla, ja ne organisoivat yhdessä monin paikoin esimerkiksi itsenäisyysjuhlia. Toisin kuin suojeluskunnilla, Suomen Aseveljien Liitolla ei ollut lainkaan sotilaallista koulutus- ja muuta vastaavaa toimintaa. Maanpuolustustahdon ylläpidon suhteen järjestöjen tavoitteet olivat kuitenkin verrattain lähellä toisiaan, kuten Suomen Aseveljien Liiton sääntöjen 2. pykälästä käy ilmi:

”Liiton tarkoituksena on ylläpitää ja syventää sodan aikana syntynyttä aseveljeyttä, toimia aseveljien siveelliseksi ja aineelliseksi tukemiseksi sekä ylläpitää ja kasvattaa kansassamme yksimielistä tahtoa Suomen itsenäisyyden ja riippumattomuuden turvaamiseksi kaikissa olosuhteissa sekä syventää käsitystä tässä mielessä käytyjen taistelujen merkityksestä.”

Kilpailua ja sotaväsymystä

Suojeluskunnissa pidettiin osin ongelmallisena yhteistyötä sellaisen järjestön kanssa, jolla oli samoja tavoitteita kuin suojeluskunnilla itsellään. Koska Suojeluskuntajärjestö ei resurssien puutteen ja sotaväsymyksen vuoksi kyennyt entiseen tapaan panostamaan sotilaalliseen koulutustyöhön, sen merkittävimmiksi toiminta-aloiksi talvisodasta lähtien jäivät enää käytännön huoltotyö sekä maanpuolustustahdon vahvistaminen.

Vasta käyty sota oli uuvuttanut suojeluskuntalaisia siinä määrin, ettei toimintaa saatu palautetuksi entiselleen. Sodan tuottama väsymys vallitsi koko maassa. Kun Tainionkosken suojeluskunta järjesti syksyllä 1940 ampumamestaruuskilpailut tarkoituksenaan herätellä pysähtynyttä ampumatoimintaa, paikalle tuli kaikkiaan viisi osanottajaa. Mikkelin piiriesikunta totesi raportissaan suojeluskuntalaisten olleen

”edellisen vuoden lokakuusta lähtien ylimääräisissä harjoituksissa sekä sitten yli 100 päivää sodassa, ilman minkäänlaista lepoa. Sodasta palanneita miehiä ei voinut heti vaatia tulemaan harjoituksiin, sillä he olivat saaneet ”harjoitusta” niin paljon, ettei sitä voitu enempää heiltä odottaa”.

Kaikenlainen toiminta kangerteli, mikä osaltaan johtui myös johtajien puutteesta: kokenutta upseeristoa tarvittiin muissa tehtävissä.

Suojeluskunnat ja Suomen Aseveljien Liitto päätyivät toistensa kilpailijoiksi tilanteessa, jossa avoimesti käyty kilpailu oli kansallisen yhtenäisyyden ylläpidon vuoksi mahdotonta. Suojeluskuntajärjestö oli kilpailussa tappiolla alusta lähtien, sillä Suomen Aseveljien Liitto saattoi nojata Mannerheimin arvovaltaan ja sillä oli lisäksi suojeluskuntia huomattavasti enemmän poliittista vaikutusvaltaa työväenkin piirissä.

Suojeluskuntajärjestön muututtua sodanajan viranomaiseksi oli sen ote jopa entisiin tukijoihin heikentynyt, kun kaikki suojeluskuntia ennen talvisotaa tukeneet eivät olleet yhtä innostuneita kotijoukkojen työn tukemisesta. Sota oli myös synnyttänyt uuden sotaveteraanien polven, jonka piirissä suojeluskunnat eivät nauttineet läheskään yhtä varauksetonta arvonantoa kuin vuoden 1918 sodan valkoisten veteraanien joukossa.

Kansallisen yhtenäisyyden nimissä Suojeluskuntajärjestö joutui antamaan tilaa Suomen Aseveljien Liiton toiminnalle, jotta ei syntyisi väärää käsitystä suojeluskuntien pyrkimyksestä ylivaltaan. Suomen Aseveljien Liitto oli ”kukkulan kuningas” maanpuolustusjärjestökentällä jo perustamisvuonnaan. Se näkyi muun muassa siitä, että valtioneuvosto pyysi syksyllä 1940 järjestöltä apua saman vuoden itsenäisyysjuhlien järjestelyssä, mikä nosti uuden järjestön profiilia merkittävästi juhlien järjestelyyn yhtä lailla osallistuneiden suojeluskuntien kustannuksella.

Jatkosota keskeyttää järjestöjen kilpailun

Jatkosota keskeytti järjestöjen kilvoittelun ja pakotti ne keskittämään voimat yhteistyöhön. Suojeluskunnan johdossa tiedostettiin silti, että yksi sodanjälkeisen ajan keskeisimmistä kysymyksistä olisi toimivien suhteiden luominen Suomen Aseveljien Liittoon.

Kun molemmat järjestöt oli luotu aikanaan pysyviksi, jossain kohtaa varmasti nousisi keskusteluun ajatus toiminnaltaan ja päämääriltään samankaltaisten järjestöjen yhdistämisestä. Tämä olisi tarkoittanut tilannetta, jossa järjestökentällä olisi tilaa vain toiselle järjestöistä.

Suojeluskuntalaisten keskuudessa selvää oli tietenkin, että ”eloonjäämiskamppailun” voittaja olisi sodan vuoksi muille järjestöille tilaa antamaan joutunut Suojeluskunta. Järjestö valmistautuikin jo talvella 1943–1944 valtaamaan murentuneen mahtiasemansa takaisin rauhan tultua. Muuttunut poliittinen tilanne teki nämä valmistelut kuitenkin turhaksi: syksyllä 1944 Neuvostoliitto määräsi molemmat järjestöt välirauhansopimuksen nojalla lakkautettaviksi.

Teksti: Olli Kleemola

Aseveljien Liitto ensimmäisessä liittokokouksessaan huhtikuussa 1941

KULTAKESKUS

KUUNTELE RADIO DEI

	taajuus	kaapelissa
Espoo	105,8	
Helsinki	89,0	101,9
Hämeenlinna	105,9	103,6
Imatra	96,0	
Kemi	100,5	
Keski-Suomi	94,1	93,4
Kokkola	87,6	
Kouvola	96,2	
Kristiinankaupunki	89,5	
Kuopio	106,1	103,3
Lahti	106,4	99,1
Lappeenranta	96,0	
Lohja	107,2	
Mikkeli	87,8	105,0
Oulu	106,9	94,1
Pohjanmaa	89,4	102,7
Pohjois-Karjala	107,4	
Raahe	95,2	
Rovaniemi	93,4	93,4
Satakunta	95,7	94,4
Savonlinna	91,3	
Tampere	98,8	
Turku	107,3	99,4

RADIO Dei
www.radiodei.fi

USKO AINOASTAAN JEESUKSEEN PELASTAA

SOTAHISTORIA

Hella Wuolijoki – idealismia, naiiviutta ja laskelmointia

On haasteellista kirjoittaa **Hella Wuolijoesta** (1886-1954) Sotaveteraani-lehteen. Voin hyvin kuvitella, että suurimmalle osalle lehden lukijoista hänen sodanaikainen, maanpetoksena tuomittu yhteydenpitonsa desanttina vakoilutehtävissä Suomeen lähetetyn **Kerttu Nuortevan** kanssa oli yksiselitteisen rikollista ja vähintään siitä sotaoikeudessa langetetun elinkautistuomion ansainnutta, vaikka tuomio heti sodan jälkeen kumottiinkin.

Melkein kaikkien suomalaisten sota

Hella Wuolijoen sodanaikaista toimintaa on käsitelty ja arvioitu monessa tutkimuksessa ja myös v. 2006 julkaisemassani Hella Wuolijoen elämäkerrassa *Häivähdys punaista*. Sen vuoksi en palaa tähän nyt enemmälti, vaan kerron hänen ja muiden isovanhempieni toiminnasta 100 vuotta sitten sisällissodan aikana. Sisällissotaan johtaneita syitä ja sen aikaisia ja jälkeisiä tapahtumia on tänä vuonna jo laajasti käsitelty yhteisymmärrystä rakentavalla ja tasapainoisella tavalla.

Melkein kaikilla suomalaisilla on jonkinasteinen henkilö- ja sukusuhde vuoden 1918 sisällissotaan. Joillekin se on ollut kotona kokonaan vaietty asia, toisille taas sitäkin perusteellisemmin läpikäyty historia. Kuulun itse niihin onnellisiin suomalaissukuihin, jonka esivanhemmat eivät osallistuneet taisteluihin ja säilyttivät myös henkensä. Toivon omien esivanhempieni sisällissotavaiheista kertomisen myös avaavan vähemmän tunnettuja näkymiä sotaan sekä vuonna 1918 että laajemminkin.

Isänpuoleinen isoisäni **Walto Wihtori Tuomioja** täytti kolmekymmentä keväällä 1918. Hän oli parkanolaisen torpparin **Efraim Tuomiojan** seitsemästä lapsesta nuorin ja ainoa, jolle avautui mahdollisuus oppikouluun ja ylioppilaaksi. Hänen vanhin veljensä Aleksi oli isänsä torpan omakseen lunastanut maanviljelijä ja kotipitäjänsä monitoimivaikuttaja. Parkano oli yksi niistä kymmenistä paikkakunnista, joissa väki kummallakaan puolella ei halunnut lähteä sotimaan veljiä vastaan.

Oman kylän miehiä vastaan ei nousta

Helmikuun 5. päivänä eri puolueväriä tunnustaneet pitäjän puoluemiehet kokoontuivat yhteen ja tekivät yksimielisen sopimuksen, jonka mukaan oman paikkakunnan miehet eivät nouse toisiaan vastaan. Kun kokous oli pidetty, haluttiin se ajan tavan mukaan päättää yhteiseen lauluun. Sopivan puolueettoman laulun valinta ratkesi, kun kokouksen puheenjohtajana toiminut **Aleksi Tuomioja** ehdotti, että laulettaisiin ”Juokse porosein”.

Parkanolaisten paikallisidylli ei kestänyt, vaan parkanolaisetkin jaettiin kahtia. Se tapahtui kuitenkin ulkokuntalaisten toimesta ja pitäjä säästyi sekä varsinaisilta sotatoimilta että sodan julmimmilta seurausilmiöiltä.

Epätoivottu luottamustehtävä

W.W. Tuomioja olisi epäilemättä yhtynyt parkanolaisten sopuun, mutta hän asui Helsingissä, jossa hän kaksi vuotta aiemmin valmistuneena lakitieteen kandidaattina oli töissä Helsingin Sanomien toimituksessa. Jo silloin nuorsuomalaisena poliitikkona tunnettu Tuomioja ei siten joutunut sotatoimiin eikä hänen varsinaisesti tarvinnut piileskellä punaisessa Helsingissä, mutta hän saattoi antaa turvallisemman piilopaikan kahdelle suomettarelaiselle kansanedustajalle.

Sodan jälkeen Tuomioja määrättiin valtiorikosoikeuden lakimiesjäseneksi. Siitä tuskin oli mahdollista kieltäytyä ja hän hakeutuikin tehtävästä eroon hyvin nopeasti. Punaisten kostohenkinen tuomitseminen ei istunut hänen maailmankuvaansa. Uuden tasavaltalaisten perustaman edistyspuolueen tulevana puheenjohtajana ja kansanedustajana hän oli läheisen ystävänsä **K.J. Ståhlbergin** tavoin armahdus- ja sovintopolitiikan kannattaja. Jo syksyllä 1918 julkaistussa pamfletissaan hän oli kirjoittanut, että käsitys sosialistien romahduksesta oli perinpohjainen erehdys ja sen vuoksi oli tärkeätä, ”että tämäkin osa kansaamme saadaan mukaan yhteistyöhön tulevaisuuden Suomea rakennettaessa”.

Hella Wuolijoki - aktiivinen sosialisti

Äitini vanhemmat **Hella** ja **Sulo Wuolijoki** olivat sisällissodan alkaessa jo tunnettuja ja aktiivisia sosialisteja. Sulo oli valittu ensimmäiseen yksikamariseen eduskuntaan SDP:n edustajana ja toimi tehtävässä vuoden 1913 vaaleihin saakka. Hän tunsi siten läheisesti kaikki kansanvaltuuskuntaan tulleet sosialidemokraatit. Hänelle myös tarjottiin tehtävää kansanvaltuuskunnan valtiovarainvaltuutettuna eli finanssiministerinä, mutta hän kieltäytyi.

Sulo Wuolijoki ei kuitenkaan voinut kieltäytyä, kun häntä pyydettiin kansanvaltuuskunnan ja Neuvosto-Venäjän suhteiden järjestämistä valmistelleen sekakomission sihteeriksi. Se riitti viemään hänetkin valtiorikosoikeuteen ja siellä annettuun maanpetostuomioon.

Sulo ja Hella Wuolijoen avioliitto oli käytännössä tuolloin jo hajonnut, mutta molemmilla oli kuitenkin sama käsitys vallankumousyrityksen päättymisestä surkeasti eivätkä he halunneet olla sen kanssa missään tekemisissä.

Menestynyt liikenainen

Hella Wuolijoki oli maailmansodan alkuvuosina ryhtynyt kansainvälistä kauppaa harjoittavaksi liikenaiseksi ja koonnut miljoonaomaisuuden, mutta luopunut ennen sisällissotaa toimistaan ja piti rahansa turvassa Tukholmassa. Sodan aikana hän emännöi Tukholman sosialidemokraattisen pormestarin **Carl Lindhagenin** ja muiden sodan lopettamiseen tähdänneitä tuloksettomia välitysyrityksiä Suomessa tehneiden ruotsalaisten sosialidemokraattien tapaamisia Helsingissä. Hän myös esitti amerikkalaiselle liikekumppanilleen mielikuvituksellisuudessaan täysin epärealistisen suunnitelman, jolla sodan osapuolet olisi viljadiplomatialla saatu sovintoneuvotteluihin.

Hella Wuolijoki toimi Yleisradion pääjohtajana 1945-1949.

Kiistelty näytelmäkirjailija

Hella Wuolijoen suhde sisällissodan onnettomuuteen näkyy myös hänen 30-luvulla kirjoittamassaan näytelmässä *Laki ja järjestys*. Se sai ensi-iltansa vuonna 1933, mutta oikeusministeriö kielsi sen esitykset jo kahden näytännön jälkeen. Näytelmän keskiössä oli sosialidemokraattisen naiskansanedustajan ja porvarillisen senaattorin rakkaustarina. Pasifistinen kansanedustaja auttaa senaattoria välttämään pidätyksen punaisten hallitsemassa Helsingissä ja joutuu itse omiensa pidättämäksi. Näytelmällä ei ole onnellista loppua, sillä rakkaus ei lopulta riitä sillaksi paria erottavan luokka- ja ideologisen kuilun ylitse. Vaikka sodanvastainen näytelmä otti etäisyyttä molempien osapuolten väkivaltaan, niin sen aihe ja ehkä näytelmäkirjailijan henkilökin olivat riittävä syy silloisessa ilmapiirissä sen esityskiellolle.

Rauhanvälittäjä vai maanpetturi?

Hella Wuolijoella oli 20- ja 30-luvulla läheiset kontaktit Neuvostoliiton lähetystöön. Hän oli myös jo ennen talvisotaa tietoinen ns. Jartsev-neuvotteluista, joissa Neuvostoliitto yritti saada Suomen kanssa aikaan omat turvallisuusintressinsä Saksan suuntaan turvaavan sopimuksen. Hän piti talvisotaa onnettomuutena ja avusti ulkoministeri **Väinö Tannerin** suostumuksella rauhantunnustelujen käynnistämistä Tukholmassa.

Myös ennen jatkosotaa hän koetti turhaan välittää yhteyksiä Neuvostoliiton edustajien ja Suomen hallituksen välillä. Jatkosodan aikana hänen yhteytensä neuvostotiedusteluun, jotka hän itse halusi selittää vain jatkoksi hänen aiemmille rauhantunnusteluilleen, veivät hänet vankilaan. Näitä hänen sotaoloissa maanpetoksen tunnusmerkit kiistatta täyttäneitä yhteyksiään leimasi sekoitus idealismia, naiiviutta ja laskelmointia, mutta niiden yhtenä aitona vaikuttimena oli halu saada onneton sota päättymään.

Ensimmäisenä naisena Yleisradion pääjohtajaksi

Sodan jälkeen Hella Wuolijoki jatkoi menestyksekkäänä näytelmäkirjailijana, ja osallistui myös politiikkaan kulttuurivaikuttajana ja SKDL:n kansanedustajana. Hän toimi myös 1945-1949 Yleisradion kiisteltynä pääjohtajana.

Olen siis saanut isän puolelta perintönä ymmärryksen sovintopolitiikalle ja äidin puolelta sodanvastaisuuden. Näitä perintöjä yhdistää ymmärrys siitä, että vuoden 1918 sisällissota oli koko kansakunnan suuri yhteinen katastrofi, jossa ei ollut voittajia.

Teksti: Erkki Tuomioja
Kirjoittaja on Hella Wuolijoen tyttärenpoika sekä pitkäaikainen kansanedustaja ja ministeri
Kuva: arkistokuva

Suomen Sotaveteraaniliiton joulukorttimallistoa 2018

Rintamaveteraaniliiton ja Sotaveteraaniliiton yhteinen joulukortti.

Sotaveteraaniliiton myyntitoimisto palvelee

Toimisto avoinna ma-pe 8.30-16.00
Soita Riinalle 09 6126 2015
Sähköposti: riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi
Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraanit.fi

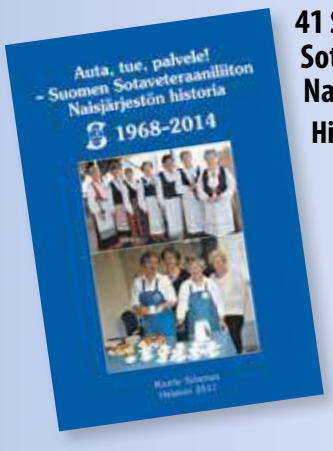

41 Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestön historia
Hinta 20 euroa

40 Sotahistoriakirja

Kirjassa on yli 20 arvostetun suomalaisen sotahistorioitsijan kirjoittamaa artikkelia.
Hinta 30 €

35 Sotaveteraanikalenteri vuodelle 2019

Kalenteri on tarpeellinen ja hyvä tietopaketti jokaisen jäsenen taskuun.
Hinta 6 euroa

1 Sotaveteraanimitali

Myös kannattajajäsenille
Hinta 15 euroa

2 Jäsenmerkki

Myös kannattajajäsenille
Hinta 15 euroa

4 Liiton standaari
Hinta 35 euroa

6 Suomen lippu
Hinta 30 euroa

8 Liiton virallinen hautakivimerkki

Halkaisija 60 mm.
Myös uurnamerkkinä.
Hinta15 euroa

9 Tammenlehvä-hautakivimerkki

Korkeus 90 mm
Hinta 20 euroa

5 Isännänviiri

Kotipihalle tai mökille. Sinivalkoisen viirin pituus neljä tai viisi metriä.
Hinnat 60 ja 70 euroa

12 juhla-DVD

Sotaveteraani- ja perinnekuorot Helsingin Jäähallissa 14.3.2010.

Arvokas DVD Talvisodan muistojuhlasta.
Hinta 25 euroa

43 Sama kaiku on askelten -CD

Kymmenen sotaveteraanikuoron ja Haminassa sotaveteraanien konsertissa taltioiduista äänitteistä on koottu 38 laulua sisältävä tupla-CD.
Hinta 20 euroa

KÄYNTIOSOITE: Kellosilta 4 C, Itä-Pasila. Raitiovaunut 7 ja 9 kulkevat Kellosillan pysäkille.

TILAUSKORTTI

Suomen Sotaveteraaniliitto
PL 600, 00521 HELSINKI

Nimi (tekstaten):

.....

Lähiosoite:

.....

Postinumero ja -toimipaikka:

.....

Nro ..... kpl.....
Nro ..... kpl.....
Nro ..... kpl.....
Nro ..... kpl.....
Nro ..... kpl.....
Nro ..... kpl.....
Nro ..... kpl.....

4/18

Täytä ja postita oheinen tilauskuponki tai tilaa puhelimitse.

SOTAHISTORIA

Esko Paakkala on "vasta" 93-vuotias veteraani

Hämeenlinnalaisveteraanin sotapolku alkoi jo 14-vuotiaana sotilaspoikana

93-vuotias Paakkala kutsuu itseään leikkisästi ”nuoremman polven sotaveteraaniksi”

Esko Paakkala kutsuu itseään ”nuoremman polven sotaveteraaniksi”. Hänen kokemuksensa rintamalla liittyvät lähinnä vuosien 1943–45 aikana käytyyn jatkosotaan ja Lapin sotaan. Jatkosodan aikana hän oli Laatokan pohjoispuolella Syvärin rintamalohkolla.

Seuraavassa Esko Paakkala muistelee kuitenkin omaa sotilaspoika-aikaansa talvisodan aikana ja jatkosodan alussa Hämeenlinnassa ja sen seutuvilla. Hämeenlinnan sotilaspoikien lisäksi alueella toimivat Vanajan ja Hämeenlinnan maalaiskunnan sotilaspojat, johon Paakkala itse kuului.

Kutsuja jakamaan

Talvisodan kynnyksellä Paakkala aloitti sotilaspoikatoimet, kun miehiä ryhdyttiin kutsumaan ylimääräisiin kertausharjoituksiin. 14-kesäisen nuorukaisen tehtävänä oli viedä kutsuja tästä miehille ja perheenisille.

- Ei ollut mukavaa koputella ihmisten asuntojen ovilla ja ojentaa määräys. Jouduin vielä pyytämään niihin kuittauksetkin. Erään mökin isäntä vimmastui niin, että heitti minua puuklapilla. Tuli äkkilähtö ja kuittauskin jäi saamatta, Paakkala muistelee tilannetta.

Hämeenlinnan alueen sotilaspoikien tehtäviin kuului toimia myös lähettinä, sillä kaupunkiin oli siirretty Helsingistä talvisodan syttyessä useita valtion virastoja, kuten kotijoukkojen esikunta. Tämä työllisti jo yksin 75 sotilaspoikalähettiä.

Ojoisten rautatiesillan vartiointi desanteilta oli myös määrätty sotilaspoikien tehtäväksi. Lyseon rehtori Valve oli usein vartiopäällikkönä ja tuli tarkastamaan, kuinka pojat oikein pärjäsivät.

- Vartiossa meidän sotilaspoikien aika kävi toisinaan pitkäksi ja usein me siirryimmekin omalta vartiopaikaltamme sillan keskelle jutustelemaan. Valveella oli tunnetusti kova ääni. Hän huusi, ”vartiomiesten pitää olla aina päissään”. Tästä tuli myöhemmin lentävä lause, Esko Paakkala naurahtaa.

Kelloseppä Örlundin kesämökki sillan pielessä toimi vartiotupana. Paakkala kertoo, että heidän onnekseen vieressä oli myös Ojoisten kartanon sokerijuurikas- ja lanttupelto, josta pojat kävivät vaivihkaa syksyisin nykäisemässä lanttuja suurimpaan nälkäänsä.

- Puuhellalla me sitten niitä käristettiin. Vieläkin muistan sen makean tuoksun. Jos oli hyvää tuuria ja taitoa, sillan alta sai ammutuksi sorsan. Tämä ei varmasti ollut vartiomiehelle luvallista hommaa, mutta nälkä teetti kaikkea, Paakkala toteaa.

Ammuslataamo räjähtää

Sota-aikana, Harvialassa sijainneen kartanon rakennuksien uumenissa oli ammuslataamo, jossa purettiin muiden töiden ohella vanhoja miinoja.

Vanajan ja Hämeenlinnan maalaiskunnan sotilaspojat hoitivat alueen vartiointia, minä muiden mukana, ja osa vanhemmista pojista otti osaa lataamon töihin.

Yövuorossa olleet vartiopojat pääsivät lähtemään kotia kohti aina kello kuusi aamulla. Paakkalan matka kotiin sujui nopeasti polkupyörällä, kuten myös 14.8.1941 aamulla vuoron vaihtuessa.

- Ajelin siinä kaikessa rauhassa, kun kuulin yllättäen voimakkaan pamahduksen. Minulle kerrottiin myöhemmin, että kello 6.30 purkamossa oli syttynyt tulipalo.

Tulipalon alkaessa levitä, mitään muuta ei ollut tehtävissä, kuin ottaa jalat kiireesti alleen ja juosta pakoon niin kovaa, kuin vain kintuista pääsi ja mahdollisimman kauas. Sitten tapahtui valtava räjähdys: ympärillä olevat varastot hajosivat silmänräpäyksessä ja pihalla olleet kolme ammusvaunua lensivät taivaan tuuliin.

- Räjähdyksessä kuoli kolme henkilöä, mikä oli surullista, mutta kuolonuhreja olisi saattanut olla huomattavasti enemmän. Muut ehtivät maastoutua riittävän kauas. Hämeenlinnassakin, 10 kilometrin päästä tapahtumapaikasta, rikkoontui ikkunoita, Paakkala kertoo.

Hämeenlinnaa pommitetaan taajaan

Hämeenlinnaa pommitettiin talvisodan aikana kahdeksan eri kertaa. Tuhoisin oli tammikuun 13. päivän pommitus, joka suuntautui kaupungin itäosiin Aulangontien varteen. On oletettavaa, että pommittajat yrittivät saada

walki

tuhottua rautatien. Pommituksessa kuoli 13 ja haavoittui 22 henkilöä.

Hauskana yksityiskohtana ilmatorjunnasta Paakkala muistaa sen, kun hälytyssireenit soivat Hämeen Suojassa, niin vapaavuorolla olleitten sotilaspoikien piti ohjeitten mukaan juosta Wetterhoffin rantaan ja siellä kiväärien yhteislaukauksella tulittaa hillittömästi pommikoneita.

- Tuskin kolmen kilometrin korkeudessa lentäjät edes huomasivat koko touhua. Tämä tällaisena anekdoottina liiallisesta ilmatorjunnasta, Paakkala toteaa hymynkare suupielessään.

Koulupoikana Paakkala joutui jatkosodan alussa erikoiseen tehtävään, joka liittyy osaltaan sotilastehtäviin. Tuolloin koulunkäynti oli epäsäännöllistä ja loma-aikana koululaiset olivat yleensä töissä. Paakkala oli kesällä 1942 kolme kuukautta Hattelmalan Lassilassa maataloustöissä.

- Työvoimapulaa helpottamaan tilalle oli saatu 10–15 sotavankia. Yhtä murjottavaa politrukkia lukuun ottamatta miehet olivat uskollisia työntekijöitä ja jopa tyytyväisiä silloiseen tilanteeseen, Paakkala muistelee.

- Jouduin valvomaan toisinaan näitä vankeja, kun he hakkasivat metsässä halkoja. Tosin politrukki jätettiin varmuudeksi siivoamaan kämppää. Vanhaisäntä antoi minulle, 16-vuotiaalle koulupojalle, pistoolin eväsreppuuni, jota ei kuitenkaan onneksi koskaan tarvittu. Kesä sujui vankien kanssa suuremmitta murheitta.

Teksti: Tarja Lappalainen
Kuvat: Tarja Lappalainen ja Esko Paakkalan arkisto

Esko Paakkala 14-vuotiaana sotilaspoikana

Isänmaan nuoret puolustajat

Uusi dokumentti juhlistaa sotilaspoikatoiminnan alkamisen 90-vuotisjuhlavuotta

Sotilaspoikatoiminnan aloittamisesta tulee tänä vuonna kuluneeksi 90 vuotta, minkä kunniaksi Myrskyfilmi Oy on Sotilaspoikien Perinneliiton toimeksiannosta toteuttanut elokuvan Isänmaan nuoret puolustajat- sotilaspojat ja lottatytöt.

Arkistokuvaa ja mukana olleiden haastatteluja onnistuneesti yhdistävä dokumentti muistuttaa koskettavasti paitsi siitä, kuinka isänmaan asia oli koko maan asia, myös siitä, kuinka pieniä nuorimmat sen kutsuun vastanneet olivatkaan.

Pikkulottiin pääsi 8- vuotiaana, mitä moni oli jo pitkään odottanut. Nuorimmat sotilaspojista toimivat puolestaan mm. lähetteinä ja pelastustehtävissä, vanhemmat aseistettiin ilmatorjunta-, vartiointi- ja desantinetsintätehtäviin. Valtaosa sotilaspojista ehti vapaaehtoisina rintamallekin.

- Kutsujen vieminen oli paha paikka. Kylällä opittiin tuntemaan, kuka sieltä pyörällään tulee ja millä asialla. Monesti laitettiin ovet lukkoonkin, kun itkuiset emännät arvasivat, että nyt tuli lähtö sotaan joko talon isännälle, hevoselle tai traktorille, kertovat dokumenttiin haastatellut, viestinviejinä toimineet entiset sotilaspojat.

Kaikkiaan toiminnassa oli mukana kymmeniätuhansia nuoria. Heidän panoksensa oli merkittävässä asemassa niin itse sotien koettelemuksissa, kuin maan jälleenrakentamisen aikana.

DVD on myynnissä 20€ hintaan

- Kaikki kylän nuoret miehet timpureista muurareihin, viljelijöistä kauppiaan poikiin olivat mukana. Se kuvaa sitä henkeä, joka sai aikaan sen, että Suomi sai viettää 100-vuotisjuhlaa, kiteyttää yksi 21 haastatellusta.

Dokumentissa nähdään myös tuttuja kasvoja: kokemuksistaan ovat kertomassa mm. kenraali **Jaakko Valtanen**, arkkipiispa **John Vikström**, yrittäjä **Aira Samulin** sekä ministeri **Elisabeth Rehn**.

Elokuva vuoroin huvittaa, liikuttaa ja pysäyttää. Hyvin tehtyä dokumenttia voi hyvillä mielin suositella kaikille kouluille tai lasten ja nuorten parissa työskenteleville. Se tarjoaa ainutlaatuisen ja ajatuksia herättävän näkökulman siihen, millaista sotaaika oli lapsen näkökulmasta.

52-minuuttinen DVD on erinomainen hankinta myös kaikille perinneyhdistyksille: elokuvanäytös, sen jälkeinen keskustelu sekä sotilaspoikana tai pikkulottana toiminut kunniavieras on takuuvarmasti toimiva resepti, jolla onnistuu tavoittamaan taas uuden ikäluokan.

Teksti: Ariela Säkkinen
Kuvat: Hannu Luotola

Dokumenttia varten haastateltiin 21 isänmaan nuorta puolustajaa

Upcast Oy Pori	**Huoltopalvelu J. Holmberg Oy** Porvoo	**AK-Raudoitus Oy** Porvoo
MG Trans Ky Porvoo	Kellosepänliike **Naamanka Ky** Jukolantie 2, 93100 PUDASJÄRVI Puh. (08) 822 084 - jo yli 80-vuotta palvelua	**ATP Metal Works Oy** Raahe
Raahen seudun asuntosäätiö RSA www.rsa.fi	**Wagner Industrial Solutions Scandinavia** Raisio	**Hollming Oy** Rauma
KIITOS SOTAVETERAANEILLE RIIHIMÄELTÄ!	**Rakennusliike T. Rauman Oy** Salo	**Insinööritoimisto Marttila Oy** Savonlinna

SOTAHISTORIA

Pohjoiskarjalaiset historianopettajat Karjalan kannaksen taistelupaikoilla

Kuuterselän muistomerkki muistuttaa siitä, miksi perinnetyötä tehdään

Matkalla nähtiin myös venäläisten muistomerkkejä

Opintomatka kesän 1944 ratkaisevien taisteluiden tapahtumapaikoilla herätti historian eloon

Tammenlehvän Perinneliiton historianopettajille suunnattu opintomatka vei heinä-elokuun vaihteessa 28 historianopettajaksi opiskelevaa ja sellaisena jo toimivaa pohjoiskarjalaista kolmipäiväiselle kierrokselle mm. Kuuterselän, Äyräpään, Valkeasaaren ja Tali-Ihantalan historiallisten taisteluiden tapahtumapaikoille. Asiantuntevana oppaana toimi Sotaveteraanilehden sivuiltakin tuttu sotahistorian harrastajatutkija **Göran Lindgren**.

Nyt kolmatta kertaa järjestetty reissu on keskeinen osa Tammenlehvän Perinneliiton työtä veteraaniperinteen tuntemuksen siirtämiseksi tulevaisuuden sukupolvien kanssa työskenteleville.

- Veteraanien teot ovat tämän päivän vapaan ja vauraan Suomen perusta ja heidän arvoperinteen siirrossa ovat nämä henkilöt avainasemassa, muistuttaa Tammenlehvän Perinneliiton toiminnanjohtaja **Pekka Holopainen.**

Kesän 1944 taisteluiden jälkiä on yhä nähtävissä Kannaksella

Jutussa haastateltujen kokemuksia ja näkemyksiä tullaan syksyn mittaan julkaisemaan niin Tammenlehvän Perinneliiton kuin Sotaveteraaniliiton sivuilla. Videokooste matkasta löytyy Sotaveteraaniliiton YouTube- kanavalta osoitteessa www.youtube.com

Osallistujat tutustumassa Valkeakosken maastoon

Tämän vuoden osallistujajoukko oli erinomainen läpileikkaus perinnetyössä avainasemassa olevaan ammattiryhmään: mukana oli niin nykyisiä kuin tulevia opettajia sekä rehtoreita.

Kentältä apua luokkahuoneeseen

Opettajilta saatu palaute on ollut hyvää, eikä tämä vuosi ollut poikkeus. Opettajaksi valmistuva **Pilvi Hatakka** kiitteli sitä, miten paikan päällä käyminen tuo historian ihan eri lailla eloon.

- Sain reissulta konkreettisia tarinoita, joilla elävöittää oppitunteja. Sota ei tunnu enää niin etäiseltä, kun on muutakin osaamista asiasta kuin kirjoista opeteltu, hän huomauttaa.

Opastuksen tueksi laadittu materiaali saikin paljon kehuja.

- Omassa työssäni aion hyödyntää reissussa ottamiani kuvia ja matkalla jaettuja karttamonisteita, arvioi **Liisa Itäniva**.

Joensuulaisen Louhiojan koulun rehtori **Antti Eteläpää** on itsekin varsin perehtynyt sotahistoriaan, mutta kuvaili reissua silti antoisaksi. Hänen kohdallaan suurimmat ahaa-elämykset liittyivät nimenomaan olosuhteisiin, joissa sotaa käytiin.

- Ihmetystä ja kunnioitusta veteraaneja kohtaan herättää se, että ylipäätään on pystytty lyömään kampoihin sellaisen rautajyrän edessä, ja aivan mahdottomissa paikoissa.

Tähän saakka vain kirjoista luetuista tapahtumista todella tulee paikan päällä ihan eri lailla totta. Lindgrenin johdatus Valkeasaaren verilöylyksi muuttuneen taistelun taustoihin sai osallistujat hiljaiseksi heidän seistessään yli 70 vuotta myöhemmin niillä samoilla paikoilla, jossa Suomen puolustus murtui.

Menneestä oppia tulevaan

Vaikka erilaiset opintomatkat olivat vieneet monia reissun osallistujia ympäri maailmaa, oli suurimmalle osalle kyseessä ensimmäinen matka Suomen sotien tapahtumapaikoille. Päivien intensiivinen ohjelma innoitti bussissa myös kiivaisiin keskusteluihin sodan synnystä ja kulusta sekä analyyseihin siitä, millaisiin seurauksiin sodan aikana tehdyt erilaiset päätökset olisivat saattaneet Suomea kuljettaa.

- Esimerkiksi biologit voivat testata eri vaihtoehtoja erinäisin kokein ja aloittaa tarvittaessa uudestaan, mutta historioitsija voi vain spekuloida – menneitä tilanteita ja olosuhteita ei koskaan voi

Siilin Putkipojat Oy
Siilinjärvi

KIITOS SOTAVETERAANEILLE SOMEROLTA!

Someron Laatta-asennus Oy
Somero

Sora ja Murskeet, Kourla Oy
Somerniemi
puh.0400-635 797

Harrin Hammas
EHT Harri Ikävalko
Suonenjoki

Tainan Lähimmäispalvelu Oy
Säkylä

Ulkoilmamuseoksi kunnostettu Kuuterselkä on erityisen havainnollinen kohde

luoda uudestaan, hymähti Joensuun yliopistoon väitöskirjaansa valmisteleva **Tapani Hautamäki**.

Erityisen antoisaksi reissun teki mukana olleiden henkilökohtainen side reissussa nähtyihin paikkoihin - yhden isä oli esimerkiksi joutunut evakkoon opintomatkan reitin varrelta. Hautamäen isä puolestaan taisteli vuoden 1944 suurhyökkäyksen aikana Ihantalassa.

Oman historiansa tuntemisen ja tutkimisen osanottajat kokivat ensiarvoisen tärkeäksi.

- Suomen sotavuosista on muodostunut eräänlainen suomalaisen kansallisen identiteetin peruspilari. Tämä asetelma ruokkii yleisestä mielenkiintoa historiaa kohtaan, mikä on luonnollisesti hyvä asia, mutta toisaalta se kerää ympärilleen myös turhaa spekulaatiota, jossa myytit muuttuvat helposti todeksi, pohti reissun antia opettajaksi opiskeleva **Aleksi Honkanen**.

- Totuuden ja faktojen vääristely ei nykyisessä informaatiotulvan maailmassa ole koskaan missään tilanteessa hyvä asia, ja täten faktapohjaisen historian tuntemuksen tärkeys vain korostuu.

Teksti ja kuvat: Ariela Säkkinen

SKP:n Yrjö Leino vuonna 1944: Runebergin runot ovat vihamielistä propagandaa

Suomen Kommunistinen puolue piti Suomen kansallisrunoilijan J.L.Runebergin runoja Venäjä-vastaisena propagandana

Käännöskatkelma Liittoutuneiden valvontakomission puheenjohtajan, kenraalieversti ***Andrei Ždanovin*** ja Suomen kommunistisen puolueen edustajien ***Ville Pessin, Yrjö Leinon*** sekä ***Hertta Kuusisen*** tapaamisesta 2. marraskuuta 1944 laaditusta venäjänkielisestä keskustelumuistiosta

> ŽDANOV: Miten nykyisin suhtaudutaan venäläisiin?
> LEINO: Tämä on kysymys, jossa meillä tulee olemaan erittäin paljon työtä, koska Suomessa on lähes 100 vuoden ajan tehty Venäjän kansaa kohtaan vihamielistä propagandaa. Propaganda levisi kaikkialle, alkaen kansakoulusta ja muista oppilaitoksista. Tämän propagandan pääasia oli venäläisvastaisuuden ajatus. Te tietenkin tunnette runoilija ***Rundbergin***, jonka tuotteisiin useat sukupolvet ovat tutustuneet. Välirauhansopimuksen päivänä eräs porvarillinen pakinoitsija kirjoitti, että nyt on taas noustava Rundbergin teosten puolesta.

Käännös: Ohto Manninen

Lahde:
Neuvostoliiton kommunistisen puolueen keskuskomitean arkisto, Venäjän vallankumouksen johtohenkilöt osa 5 A. A. Ždanovin arkisto Fond 77, opis 2, delo 48 /Kansallisarkistossa mikrokortti NL290.

HalpaHalli
JOTTA KAIKILLA OLISI MAHDOLLISUUS ELÄÄ HYVÄÄ ARKEA.
WWW.HALPAHALLI.FI 24/7

T:mi Ari Jortikka
Säkylä

Säkylän Sorapojat Oy
Säkylä

JPT Jaskari Oy
Köyliö

Ugly Boy
Tammela

Messupuu Oy
Tampere

Tampereen Messut Oy

SOTAHISTORIA

Suomalaisten punaupseerien traaginen kohtalo Neuvosto-Venäjällä

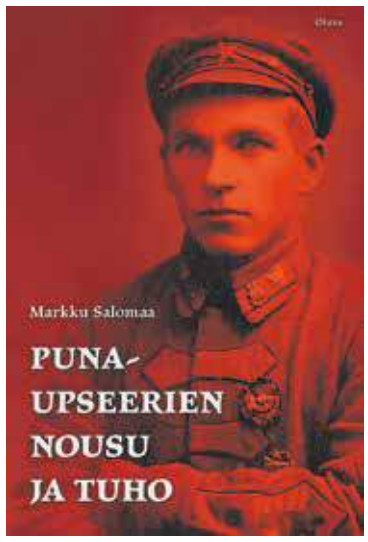

Euroopan sotahistorian dosentti Markku Salomaan teos *Punaupseerien nousu ja tuho* (559 s., Otava, 2018) kertoo vähän käsitellystä aiheesta. Punaisten tappio valkoisille Suomen sisällissodassa 1918 merkitsi alkua suomalaisten punaupseeriston synnylle Neuvostoliitossa. Maa koulutti 1920- ja 1930-luvulla entisistä punakaartilaisista punaupseereja, joiden piti varmistaa vallankumouksellisen sodan voittokulku Suomessa. Heitä koulutettiin yli 1600.

- Koulutettujen joukossa oli sekä jo Neuvostoliittoon paenneita kaartilaisia että suoraan Suomesta värvättyjä. Värvättyjä oli kaikkiaan noin kolmasosa, ja innokkaana värvärinä toimi Suomen kommunistinen puolue, SKP, Pietarissa, tietokirjailija Markku Salomaa kertoo.

Suomalaisilla oma sotakoulu

Neuvostoliiton tarve omalle suomalaiselle upseeristolle oli kova. Salomaan mukaan suomalaisia punakaartilaisia pakeni sisällissodan jälkimainingeissa Venäjälle 10 000 – 22 000. Tarkkoja lukuja on mahdoton saada selville

- Heidät värvättiin saman tien puna-armeijan suomalaisiin rykmentteihin. Näihin tarvittiin kipeästi suomalaisia upseereita, koska kaartilaiset eivät osanneet venäjää. Koulun johtajaksi määrätiin Aleksander Inno ja komissaariksi Eino Rahja, joka oli toiminut Lenininkin henkivartijana.

Eino Rahjasta tuli mainitun sotakoulun yksi tärkeimmistä organisaattoreista. Suomalaiset punaupseerit tunnettiin hyvin kurinalaisina, pelottomina ja ammattitaitoisina sotilaina.

Punaupseereiksi kouluttaminen tapahtui ripeässä tahdissa. Ensimmäiset suomalaiset valmistuivat vain neljässä kuukaudessa. Koulun nimi muuttui useita kertoja, mutta parhaiten se tunnetaan Kansainvälisenä sotakouluna. Opetuksen apuna käytettiin tulkkeja.

- Punakaartilaiset olivat katkeria sisällissodassa kärsimästään tappiosta. Heidän kaksi tunnustaan yli muiden oli puolustaa Neuvostoliittoa sekä palata Suomeen jatkamaan vallankumoustaistelua ja nostaa lopulta Neuvosto-Suomen lippu salkoihimme liehumaan.

Tarton rauhansopimus

Kun Tarton rauhansopimuksen myötä 14.10.1920 punakaartilaisille ja upseeristolle avautui ovet palata takaisin Suomeen, osa punakaartilaisista luopui unelmastaan ja palasi kotimaahansa.

- Paluumuuttajista syytteeseen joutuivat ainoastaan ne, jotka olivat tehneet murhia, ja hehän luonnollisesti eivät palanneet tietäessään tämän. Muutenkin suuri osa kaartilaisista jäi Neuvostoliittoon.

Salomaan mukaan tämä oli suuri virhe, sillä kaikkien kynnelle kykenevien olisi pitänyt käyttää tilaisuutta hyväkseen, pakata tavaransa ja lähteä maasta. Olot olivat tuolloin kuitenkin vielä rauhalliset, eikä mikään enteillyt tulevaa.

- Josif Stalin oli vuonna 1917 myöntämässä Suomelle itsenäisyyttä, mutta 1930-luvulla hänen kelkkansa kääntyi täysin. Hän aloitti puhdistukset, joiden tarkoituksena oli luoda yksi valtio ja yksi kansa, johon muiden kansallisuuksien edustajat eivät sopineet, Salomaa kertoo.

Oppia Neuvostoliiton järjestelmästä kävivät hakemassa itse Adolf Hitlerin käskyläiset Gestaposta. He kävivät tutustumassa myös vankileireihin ja loivat Saksaan neuvostomallin mukaisia järjestelmiä tuolloin, kun Hitler ja Stalin olivat vielä hyvää pataa keskenään.

- Puhdistusten jälki oli karmeaa. Pietarissa tiedettiin tasan tarkkaan talvella 1937-1938 koska Bolshoi Domissa teurastukset olivat käynnissä, kun Nevan jää värjäytyi teloitettavien verestä punaiseksi, Salomaa toteaa.

Ampumisen jälkeen kuolleet laskettiin kuilua pitkin kellariin, jossa heidät kasattiin kuorma-autojen lavalle ja vietiin Levashovon joukkohautoihin.

Miljoonia kuolonuhreja

1930-luvun loppua kohti mentäessä alkoi ennennäkemätön etnisten puhdistusten ja vainojen aika, jolloin Stalin tuhosi miljoonia kansalaisia. Arviot teloitettujen määrästä vaihtelevat 680 000 – 720 000 välillä ja vankileireille suljettujen määristä 7-12 miljoonan välillä. Suomalaisia vangittiin 20 000 – 30 000 ja heistä teloitettiin 11 400 – 15 300. Vangituista 400 000 – 600 000 kuoli vankeudessa. Tarkkoja lukuja on vaikea saada, koska likikään kaikkia murhattuja ei kirjattu mihinkään. He vain katosivat jonnekin.

- Lisäksi puhdistuksissa näännytettiin lukematon määrä ihmisiä nälkään. Heidän asiakirjoihinsa kirjattiin: kuoli kolmannen asteen ravitsemushäiriöön. Ammuttujen kohdalle saatettiin kirjata: kuoli sydänpysähdykseen, Salomaa kertoo.

Puhdistukset koskivat myös suomalaisia punakaartilaisia ja puna-armeijalaisia. Heistä ei jäänyt juuri ketään henkiin, sillä yllättäen he olivatkin kansanvihollisia ja kätyreitä, jotka vakoilivat Suomen hyväksi. Poliittinen tilanne kääntyi jo vuonna 1933 kohti joukkotuhoa, joka kulminoitui vuosina 1937–1938.

- Kaikki käännettiin ylösalaisin ja suomalaisia vastaan. Otto Ville Kuusinenkin odotteli mustan variksen eli mustan Popedan ilmestymistä pihalleen, kuten pidättäjien autoja kutsuttiin. Jännitykseltään Kuusinen ei saanut nukuttua. Jostakin syystä Stalin ei kuitenkaan teloituttanut häntä. Puhdistuksilta säästyivät myös punaupseerit, jotka olivat Espanjan sisällissodassa, Salomaa kertoo.

Henkilökohtaisia elämänkohtaloita

Kirjansa loppusivuilla sotahistorioitsija Salomaa nostaa esiin useiden suomalaisten punaupseerien kohtalon, muiden muassa Akseli Edvard Anttilan sekä Juho, Sulo ja Toivo Antikaisen.

- Helsingissä 28.6.1898 syntynyt Toivo Antikainen oli ehkä yksi kuuluisimmista punaupseereista, joka toimi alun perin verhoilijana ja Sörnäisten sos.dem. -nuorten sodanvastustajissa Helsingissä. Kapinan aikaan vuonna 1918 hän ei ollut punakaartissa ja pääsi vetäytymään punaisten mukana Viipuriin ja pakeni saarretusta Viipurista Pietariin yöllä 25.4.1918.

Pietarissa Toivo liittyi Suomen Kommunistiseen Puolueeseen, SKP:hen, ja osallistui upseerina useisiin aseellisiin taisteluihin. Lopulta hän eteni aina turvallisuuspalvelun vanhemmaksi majuriksi ja SKP:n elimiin viralliseksi valvojaksi.

- Antikainen tuli pidätetyksi Suomessa maatalousteknikko Yrjö Leinon tilalta Kirkkonummelta 6.11.1934, kun hän oli salaa järjestämässä uudelleen maanalaista SKP:n sotilasorganisaatiota. Kuka hänet ilmiantoi, Leinoko itse, sitä ei tiedetä, koska asiapapereita tapahtuneesta on kadonnut, Salomaa toteaa.

Toivo Antikainen sai ankarat tuomiot, mutta mitään hän ei katunut. Päinvastoin, hän uhitte-

Kuvassa vasemmalta: Karjalan ”troikan” jäsen ja suomalaisten teloitusten johtaja, NKP:n aluekomitean pääsihteeri Gennadi Kuprijanov, Neuvostoliiton turvallisuuspalvelun GUGB:n vanhempi majuri Toivo Antikainen ja Karjalan tasavallan korkeimman neuvoston puheenjohtaja Otto Kuusinen. Kuva otettu Petroskoin läheltä huvilalta kesällä 1940.
Kuva: Markku Salomaan yksityiskokoelma.

Rakennus Jari Kupiainen Oy
Tampere

NPE Kulplan Oy
Tampere

FT-Ideas Oy
Tampere

Korja-Kumi Oy
Tampere

Kiinteistö-Vesasto Oy LKV
Lempäälä

Asennus Aran Oy
Tampere

Kirjan kannessa oleva kuva on punaupseeri on Akseli Edvard Mooseksenpoika Anttilasta (1897-1953), jonka tie johti Vilppulan punakaartista 1918 Tampereen Kalevankankaan vankileirin kautta puna-armeijaan 1920 ja armeijankomentajan sijaisena Berliinin ydinkeskustan valloittajaksi 1945. Hän osallistui Espanjan sisällissotaan 1936-1938, minkä ansiosta säilyi puhdistuksilta

li vanginvartijoitaan hirttotuomioilla, ”kunhan puna-armeija tulee”.

Antikaisen veljet Sulo ja Johan ammuttiin Stalinin puhdistuksissa. Vaasan vankilassa olo pelasti Toivon varmalta kuolemantuomiolta Neuvostoliitossa, jonne hänet luovutettiin armahduksen jälkeen 3.5.1940. Antikainen menehtyi lento-onnettomuudessa ollessaan palaamassa Moskovaan 4.10.1941.

Tuleeko olla varuillaan?

Kirjassaan tietokirjailija Salomaa tarttuu tärkeään ja mielenkiintoiseen aiheeseen, joka on ehkä historian saatossa jäänyt hieman syrjään. Se herättää myös ajatuksia, siitä, olisiko Neuvostoliitto vallannut Suomen ja kuinka meidän olisi käynyt. Olisimmeko mekin joutuneet Josif Stalinin puhdistusten kohteeksi?

Kirjan taustalla on Salomaan vuosia kestänyt tutkimustyö ja hänen väitöskirjansa. Kirja on sujuvasti kirjoitettu ja sisältää paljon mielenkiintoista luettavaa. Samalla kirjan sivut osoittavat, että meillä on arvaamaton jättiläinen kyljessämme, jota tulee pitää silmällä. Salomaan mukaan Suomen ovet Natoon tulisi pitää koko ajan auki ja olisi myös pidettävä huoli, etteivät mitkään poliittiset kiemurat saa niitä sulkea.

Tarja Lappalainen
Kirjoittaja on hämeenlinnalainen toimittaja

HAMMASLÄÄKÄRIPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE

HELSINKI

Hammaslääkäri Hannu Cederberg
Vuosaaren pohjoinen ostoskeskus
Mustalahdentie 10, 00960 Helsinki
puh. **09-321 8388**

VAASA

AJAN HAMMAS TIDENS TAND
Hietasaarenkatu 24, Sandögatan 24
65100 VAASA-VASA
Puh. **06-320 2700**

Fysioterapiapalveluja Sotaveteraaneille

ESPOO

Espoon Fysikaalinen Hoitolaitos Ky
Tapiolan Keskustorni 5 krs.
puh. **09-466 019**

KAJAANI

Teppanan Fysikaalinen Hoitolaitos
Kuurnantie 7, 87200 Kajaani
Puh. **0440-629 290**

KUHMO

Hyvinvointi Sampo
Väinämöinen 2, 88900 Kuhmo
Puh. **08-655 7111**

LIEKSA

Fysio-Leena Ky
Pielisentie 18, 81700 Lieksa
Puh. **050-327 6123**

MYLLYKOSKI

Myllykosken Lääkintävoimistelu Ky
Ravimiehentie 12, 46800 Myllykoski
Puh. **05-325 5864**

PALOKKA

Palokan Fysioterapia
Olavintie 1, puh. **014-677 777**

TAMPERE

Tampereen Kuntouttamislaitos Oy
- yli 60 vuotta palvelua -
myös kotikäyntejä
Kyttälänkatu 5 (katutaso), 33100 Tampere
puh. **03-3142 5800**
www.tampereenkuntouttamislaitos.fi

VILPPULA

Vilppulan Fysio Oy
Kaarikatu 5, puh. **03-471 3288, 044-361 1052**

Nikka Ky
Tornio

Rannikkoseudun Asennus Oy
Turku

KIITOS SOTAVETERAANEILLE TURUSTA!

Rakennus-Salama Oy
Turku

Hibox Systems
Turku

Viimeistelykivi Oy
Tuusula
www.viimeistelykivi.fi

SOTAHISTORIA

Neuvostoliitto yritti Suomen teollisuuden kaappausta 1947

Suomi vapautui Liittoutuneiden valvontakomission (LVK) otteesta syyskuussa 1947. Toisen maailmansodan voidaan katsoa päättyneen tuolloin Suomen osalta.

Suomen turvallisuutta uhannut viimeinen tekijä oli ns. saksalaissaatavien siirto Neuvostoliitolle. Välirauhansopimuksen mukaan Suomessa ollut saksalainen sotilasomaisuus oli luovutettava venäläisille. Tähän omaisuuserään luettiin myös ne laskut Saksan Suomelle toimittamista sotatarvikkeista, joita ei ollut 19.9.1944 mennessä maksettu.

Asia oli ilmeisesti jäänyt venäläisiltä vähälle huomiolle. Vuodenvaihteesta 1946-47 lähtien venäläisille tuli kiire saada asia heidän mieleiseensä ratkaisuun.

Rauhanneuvottelut liittoutuneiden ja Saksan ns. satelliittien Italian, Unkarin, Romanian, Bulgarian ja Suomen välillä olivat alkaneet Pariisissa heinäkuussa 1946 ja olivat loppusuoralla tammikuussa 1947. Neuvostoliiton oli saatava kysymys pois päiväjärjestyksestä ennen rauhansopimuksen allekirjoittamista. Seuraavassa yhteenveto tästä aikanaan vähälle huomiolle jääneestä tapahtumavyyhdestä.

Moskova herää

Välirauhansopimuksen 16. artiklan tulkinnan nojalla myös Saksan ja Unkarin kansalaisten yksityisomaisuuden maastavienti kiellettiin. Tämä noin 800 mmk suuruinen omaisuus otettiin valtion haltuun ja luovutettiin venäläisille pääosin elokuussa 1946. Prosessin viime vaiheessa venäläiset ottivat esille myös saksalaissaatavien siirron Neuvostoliitolle. Ulkomaankauppaministeri Anastas Mikojan esitti 13.8.1946 Suomen lähettiläälle Cay Sundströmille, että Neuvostoliitto voisi käyttää osan saksalaissaatavistaan suomalaisten teollisuusyritysten osakkeiden ostoon. Ministerin ilmoituksen mukaan asiasta olisi odotettavissa Helsingissä pian "konkreettinen ehdotus".

Samana päivänä lensi pääministeri Mauno Pekkalan johtama rauhanvaltuuskunta Pariisiin.

Seuraavana päivänä, heti asiasta kuultuaan, kirjoitti Paasikivi päiväkirjaansa: "Tämä on pirullinen aie. Tahtovat päästä kiinni meidän teollisuuteemme tällä tavalla".

Ehdotusta odotettiin yli kaksi viikkoa. Ilmeisesti venäläiset halusivat tehdä ehdotuksensa nimenomaan heitä mielistelevälle Mauno Pekkalalle. Kun hän oli loppuelokuun Pariisissa, siirtyi asian esille ottokin. Helsinkiin paluunsa jälkeen Pekkala kutsutiin LVK:n G.M. Savonenkovin luokse, missä oli myös myöhempi ulkomaankauppaministeri Pavel Kumykin. Hän oli ilmoittanut venäläisten olevan valmiita sijoittamaan saksansaataviaan "Suomen tuotantoelämän palvelukseen" ostamalla liikeyritysten osakkeita. Pekkala kertoi sanoneensa, että ulkomaalaisten oikeus omistaa suomalaisyritysten osakkeita on lailla rajoitettu, joten lakia olisi muutettava. Kumykin ei ollut kantaansa muuttanut, vaan oli ilmoittanut, että venäläiset halusivat ostaa saksansaatavillaan Jäniskosken alueen Inarista, teollisuusyritysten osakkeita ja erilaista tavaraa.

Tasavallan presidentti Paasikivi vastusti suomalaisten teollisuusosakkeiden luovuttamista.

Paasikivi kertoo vastanneensa Pekkalalle, että asiasta olisi neuvoteltava teollisuuden edustajien, esim. Gräsbeckin ja Söderhjelmin kanssa, minkä jälkeen pääministeri oli sanonut antavansa asian kauppa- ja teollisuusministeri Uuno Takin hoidettavaksi.

Paasikivi lyö tahdit poliittiselle torjuntataistelulle

Suomalaiset päättäjät oli nyt herätetty vastaiskuun, kun tiedossa oli venäläisten halu saada osuus suomalaisista teollisuusyrityksistä. Marssijärjestys, kuka teki mitäkin, ei ole aivan tarkkaan todennettavissa, mutta pääteltävissä se on. Todennäköisesti Suomen Puunjalostusteollisuuden Keskusliiton asiamies J. O. Söderhjelm sai Paasikiven tehtävän laatia selvityksen mitä omaisuutta ja tavaraa voitaisiin venäläisille vastikkeeksi tarjota. Vaihtoehdoista hän laati muistion, jonka luovutti 10. lokakuuta ministeri Takille. Söderhjelm toteaa muistionsa lopuksi, että venäläisten omistaessa suomalaisyhtiöiden osakkeita, "tilanne muodostuisi ajan mittaan todennäköisesti kestämättömäksi".

Lokakuun 26. päivänä, kauppa- ja teollisuusministeriö asetti "Neuvostoliiton saksalaissaatavien transferointitoimikunnan", jonka puheenjohtajaksi määrättiin Suomen Pankin pääjohtaja Sakari Tuomioja ja jäseniksi vuorineuvokset Walter Gräsbeck ja William Lehtinen ja lakitieteen tohtori J.O. Söderhjelm. Toimikunta kokoontui seuraavan kuukauden aikana kahdeksan kertaa. Se kävi läpi luovutuskohteita Söderhjelmin muistion pohjalta ja tuli teollisuusyritysten osakkeiden myynnin suhteen samaan johtopäätökseen kuin muistion tekijäkin oli tullut: Suomi ei luovuttaisi omistamiensa keskeisten liikeyritystensä osakkeita venäläisille.

Pavel Kumykinin johtama neuvotteluvaltuuskunta saapui Suomeen tammikuun alussa 1947. Pääministeri Mauno Pekkala ehti tarjota vieraille loppiaisaattona tervetuliaispäivällisen. Sen yhteydessä oli Kumykin selväsanaisesti ilmoittanut, että venäläisiä kiinnosti erityisesti osuus suomalaisista teollisuusyrityksistä. Hänen mukaansa venäläisten mukaantulo tarjoaisi "erinomaisia näköaloja, kun oli kysymys tulevasta viennistä itään". Mingäänlaisia häiriöitä osakkeiden siirrosta venäläisille ei Suomen teollisuudelle aiheutuisi eikä järjestely maksaisi suomalaisille mitään.

Päivällisten isäntä Pekkala oli ilmoittanut vastaus puheenvuorossaan suuresti arvostavansa venäläisten esittämää oivallista ratkaisumallia.

Ministerivaltuuskuntan vaihdetaan virkamiehiin

Viralliset neuvottelut alkoivat 9. tammikuuta, suomalaiselta puolelta Mauno Pekkalan vetäminä. Pääministeri toisti valmiutensa luovuttaa suomalaisyritysten osakkeita, mutta tarkensi sanomaansa nyt niin, että helpoimmin kysymykseen tulisivat valtion kokonaan omistamat yritykset, joista hän mainitsi esimerkkinä Imatran Voima Oy:n, Enso-Gutzeit Oy:n, Outokumpu Oy:n ja Valtion Metallitehtaat, joiden osakkeista 50% voitaisiin myydä neuvosto-osapuolelle.

Ilmeisesti Pekkala toimi tuossa neuvottelussa Suomen valtuuskunnan puheenjohtajana pelkästään pääministerin aseman antamin valtuuksin. Valtioneuvoston käsittelyyn valtuuskunnan nimittäminen tuli 14.1. Edellisen päivän ulkoasianvaliokunnan kokouksessa oli lyöty lukkoon suuntaviivat neuvottelijoille.

Pöytäkirjaan merkittiin, että "tasavallan presidentti korosti, että oli jyrkästi pidettävä kiinni siitä, ettei Neuvostoliiton taholta tehtyjä ehdotuksia v. 1944 hintojen soveltamisesta ja sekayhtiöiden luomisesta voida hyväksyä".

Lakitieteen tohtori J.O. Söderhjelm johti Suomen neuvotteluvaltuuskuntaa elokuussa 1947 Helsingissä ja tammikuussa 1948 Moskovassa.

Presidentti halusi torjua, ettei valtion omistamien yhtiöiden osakkaiksi tule venäläisiä. Valtuuskunnan puheenjohtajaksi nimitettiin pääministeri Pekkala ja jäseniksi ministerit Uuno Takki, Onni Hiltunen, Rafael Törngren, Yrjö Murto ja Lauri Helasi. Pöytäkirjaan merkittiin vielä, että "valtioneuvosto yksimielisesti hyväksyi sen kannan, ettei Neuvostoliiton ehdotusta ...suomalais-neuvostolaisiksi sekayhtiöiksi ...voida hyväksyä".

Pekkalan aikaisemmin esittämistä lupauksista Paasikivi sai kuulla vasta valtuuskunnan nimittämisen jälkeen - ja raivostui. Tammikuun 20. päivänä järjestetyssä valtioneuvoston istunnossa Pekkala ja muut ministerit vapautettiin neuvottelukunnan jäsenyydestä ja tilalle nimitettiin syksyllä toiminut Sakari Tuomiojan johtama transferointitoimikunta sillä muutoksella, että Gräsbeckin tilalle nimitettiin lähetystöneuvos Johan Nykopp. Tuomioja ja Nykopp olivat olleet asiantuntijoina neuvotteluissa, joten he olivat hyvin perillä keskusteluista ja kehityksestä. Epäilemättä he tiesivät myös presidentin, hallituksen ja valtioneuvoston ulkoasianvaliokunnan kannanoton siitä, että sekayhtiöiden muodostamiseen ei tule suostua.

Neuvosto-osapuolta myötäilevän Pekkalan fyysinen ja psyykkinen kunto oli runsaiden päivällis- ja illallisjuomien johdosta selvästi heikentynyt, mikä ainakin muodollisesti helpotti hänen syrjäyttämistään.

Tammikuun 20. päivänä pidettyä kokousta johti vielä ministeri Takki, joka ilmoitti puheenjohtaja Pekkalan ja muiden ministerien poisjäämisestä. Se oli epämieluisa, käsikirjoitukseen kuulumaton yllätys Kumykinille ja kumppaneille, jotka heti arvasivat neuvottelutyylin nyt muuttuvan. Varmuuden vuoksi Kumykin ilmoitti, että Pekkala oli sanonut, että Suomi oli valmis luovuttamaan heille valtion omistamien yritysten osakkeita. Tästä lupauksesta neuvosto-osapuoli aikoi Kumykinin mukaan pitää edelleen myös kiinni.

Uuno Takin hermot eivät pettäneet. Hän totesi, ettei ollut koskaan kuullutkaan moisesta lupauksesta ja tivasi Kumykiniltä, missä yhteydessä Pekkala oli tuollaista puhunut, koska edes pääministerillä ei ollut Suomessa valtuuksia lainvastaisiin tekoihin.

Asiaan palattiin jo seuraavan päivänä pääjohtaja Tuomiojan toimiessa nyt Suomen neuvotteluvaltuuskunnan puheenjohtajana. Lähes alkajaisiksi Söderhjelm ilmoitti, että valtionyhtiöiden osakkeiden luovutus ei ole mahdollista ilman eduskunnan suostumusta ja jos venäläiset haluavat ostaa yksityisten yritysten osakkeita, pitää hankinta suorittaa pörssin välityksellä. Vielä hän valisti Kumykiniä, että osakkeet voivat olla varustetut leimalla, joka kieltää niiden luovutuksen ulkomaalaisille.

Yhteisyritysten perustaminen esille

Kaikkina myöhempinä neuvottelukertoina keskusteltiin mahdollisuudesta, että maat perustaisivat kokonaan uusia, yhteisomistukseen tulevia osakeyhtiöitä. Toteuttamiskelpoisimpana vaihtoehtona pidettiin yhteistä kuituteollisuusyritystä, joka rakennettaisiin Jääskeen rajantakaiseen Karjalaan jääneen, Kokkolan lähellä toimintaansa aloittelevan Kuitu Oy:n pohjalle. Uuden yhtiön pääomatarpeeksi arvioitiin 400-450 mmk, minkä maksamiseen venäläiset käyttäisivät saksalaissaatavistaan 200-225 mmk. Tähän neuvottelutulokseen venäläisten oli tyytyminen. Ehkä uuden yhteisen kuituteollisuusyrityksen perustamismahdollisuus oli se suure, jonka avulla venäläiset säilyttivät edes teoreettisen mahdollisuuden päästä sisälle Suomen elinkeinoelämään - ja samalla venäläisneuvottelijat säilyttivät myös jollakin tapaa kasvonsa.

Kahdentoista tapaamiskerran jälkeen lopullinen transferointisopimus allekirjoitettiin 3. helmikuuta 1947, viikko ennen Pariisin rauhansopimuksen allekirjoittamista. Sopimuksen perusteella Neuvostoliittoon siirrettäisiin erilaista omaisuutta ja venäläisille tuotettaisiin erilaisia palveluja 6,0 miljardin markan arvosta. Tähän summaan sisältyi myös 325 mmk erä Suomen ja Neuvostoliiton yhteiseen omistukseen tulevan keinokuitutehtaan rakentamiseksi, 225 mmk pääomaan ja 100 mmk rakennuslainaan.

Neuvostoliitto todella halusi saada ja myös otti Inarin kunnassa olleen Jäniskosken 15 neliökilometrin suuruisen erämaa-alueen. Se oli Neuvostoliitolle välttämätön, koska Kolosjoella Petsamossa oleva nikkelisulatto sai sähkövirtansa juuri Jäniskoskesta. Venäläisille oli sattunut kömmähdys, kun se ei ollut Petsamoa Suomelta vaatiessaan huomannut Jäniskosken alueen kuuluvan Inarin kuntaan eikä siis varsinaiseen Petsamon alueeseen. Se suostui maksamaan Jäniskoskesta 1,3 miljardia markkaa suomalaisten esittämän 3,0 miljardin sijasta. Maakauppaa voi verrata siihen, kun Venäjä myi Alaskan USA:lle vuonna 1867.

Loppuarviointia

Neuvostoliitolle saksalaissaatavien käyttö teollisuusyritysten osakkeiden ostoon piti olla rutiinia. Se oli käyttänyt samaa menetelmää menestyksellisesti jo Unkarissa ja Romaniassa. Näissä maissa oli perustettu satoja yhteisyrityksiä ja venäläiset olivat tunkeutuneet syvälle kummankin maan talouselämään ja sitä kautta koko yhteiskuntaan. Näin se uskoi käyvän Suomessakin, olihan pääministeri Pekkalakin pitänyt osakkeiden myymistä heille "hyvänä ajatuksena".

Presidentti Paasikivi ja maan ylin poliittinen johto oli tietoinen Neuvostoliiton valtapiiriin joutuneissa maissa tapahtuneesta kehityksestä ja he tahtoivat välttää saman toistuvan Suomessa. Siksi neuvottelijat saivat tiukat ohjeet torjua venäläisten tekemät suomalaisten teollisuusyritysten osakkeiden ostoaikeet. Pekkala, joka oli suostunut venäläisten ehdottamiin järjestelyihin jo ennen ohjeiden antamista, sai mennä, samoin muut valtuuskunnan ministerit. Neuvotteluja jatkaneet oikeusoppineet Tuomioja ja Söderhjelm perustelivat lakipykälillä venäläisille suomalaisyritysten osakkeiden oston vaikeudet ellei jopa mahdottomuuden.

Option yhden sekayhtiön perustamisesta he joutuivat kuitenkin hyväksymään, tiukasti tulkittuna vastoin saamiaan ohjeita.

Pekkalan syrjäyttämisen ja uusien neuvottelijoiden jäykkäniskaisuuden takia venäläisille tuli lopussa kiire, kun rauhansopimuksen allekirjoittamispäivä alkoi lähestyä. He halusivat saada pienemmät asiat ratkaistuiksi ennen tuota tärkeää ajankohtaa. Heidän suostumistaan sopimukseen, joka ei ollut alkuperäisten tavoitteiden mukainen, helpotti varmasti se, että yhteisen kuitutehtaan perustamismahdollisuudella jätettiin sentään portti yhteisyritysten perustamiselle.

Saksalaissaatavien siirtoneuvotteluista ei ollut kirjoitettu sanomalehdissä riviäkään, sen sijaan 3. helmikuuta allekirjoitettu sopimus sai suuren huomion. Neuvottelut olivat sujuneet lehtitietojen mukaan hyvin ystävällisessä hengessä - siis vastoin tosiasioita - ja uutisoinnin keskeisimmäksi kohteeksi nousi uusi, yhteinen kuituteollisuustehdashanke. Tuotantolaitos rakennettaisiin Kokkolan lähelle Rimmiin ja rakennustyöt vaatisivat 1500 miehen työpanoksen kahdeksi vuodeksi.

Uutinen oli vahvasti liioiteltu ja ennenaikainen.

J.O. Söderhjelm sai johtaakseen Suomen neuvotteluvaltuuskunnan, joka tapasi venäläiset ensi kerran elokuussa Helsingissä ja toisen kerran tammikuussa 1948 Moskovassa. Silloin päästiin kaikista yksityiskohdistakin sopimukseen, joskin yhtiön perustamisasiakirjat allekirjoitettiin vasta myöhemmin keväällä ja Viskoosa Oy -niminen yhtiö perustettiin elokuussa 1948 Helsingissä. Varsinaista toimintaansa se ei kuitenkaan koskaan aloittanut ja venäläisten yhtiön perustamiskustannuksiin varaamalla 325 mmk:lla suomalaiset rakensivat naapurilleen 67 merikalastustroolaria, jotka toimitettiin vuosina 1948-50.

Todennäköisesti venäläiset tulivat siihen tulokseen, että suomalaisen lainsäädännön määräyksiä noudattaen perustettu ja Suomen lakien mukaisesti toimiva yhteisyritys ei palvelisi vallankumouksellisia päämääriä. Sitä paitsi Neuvostoliitto oli varmistanut luoteisrajansa turvallisuuden solmimalla huhtikuussa 1948 Suomen kanssa ystävyys-, yhteistyö ja avunantosopimuksen. Haihattelut Suomen teollisuuden "valloittamisesta" saivat jäädä historian hämärään - ja sinne ne ovat melkein jääneetkin.

Suomalaiset olivat sanoneet syyskuusta 1944 lähtien venäläisille aina "da". Tammikuussa 1947 he sanoivat ensi kertaa "njet".

Esko Vuorisjärvi
Kirjoittaja on VTT ja sotahistorioitsija

Ermei Kannisen muistoseminaari Iisalmessa

Kenraaliluutnantti Ermei Kannisen (19.10.1922-12.11.2015) muistoseminaari pidetään tällä kertaa Iisalmen Rukajärvi-keskuksessa 20.10.2018. Kanninen yleni Puolustusvoimain Pääesikunnan päälliköksi (1978 - 1982).

Kanninen tunnettiin erityisesti rohkeudestaan, jonka paineensietokyky oli korkea jo sotatoimissa. Perääntymisvaiheen taisteluissa tämä tuli esille mm. siinä, että Kannisen esimies oli teloittamassa luvatta perääntyvän sotamiehen. Nuori luutnantti Kanninen esti teloituksen tarttuen esimiehensä everstin käteen todeten rauhallisesti kesken kiivaan taistelun: "Ei nyt sentään ammuta omia miehiä." Niin tilanne siltä osin rauhoittui ja mies palasi riviin.

Rukajärven suunnan joukot olivat ainut Päämajan, eli suoraan Marskin alainen yhtymä. Siksipä on luonnollista, että Kannisen muistoseminaarissa käsitellään Kannisen silloisen esimiehen eli Ylipäällikkö Mannerheimin viestiyhteyksiä jo vuoden 1918 taisteluissa. Toisena aiheena on Rukajärven suunnan viestiyhteydet, mitkä ulottuivat suoraan päämajaan. Esitelmät pitävät Kaakkois-Suomen Viestikillan puheenjohtaja **Tapio Teittinen** ja **Martti Susitaival**, jotka ovat koonneet Lieksan Rukajärvi-keskuksessa esillä olevan Viestisotaa Rukajärvellä -näyttelyn. Tämä näyttely siirtyy Hämeenlinnaan Museo Militariaan, jossa avajaiset ovat 20.9.2018.

Kanninen oli suosittu juhlapuhuja. Kuva Lieksan kirkosta 5.9.2014, jossa pidettiin Kansalaisjuhla 70 vuotta Jatkosodan päättymisestä.

Kolmantena esitelmänä seminaarissa kuullaan **Ari Komulaisen** kertomus "Tutkimusmatka Rukajärven suunnan etulinjan kenttävartioihin", minkä hän teki E.J. Raappanan jalanjälkiä seuraten 12.-23.8.2018 eli 75 vuotta komentaja Raappanan vastaavasta matkasta. Matkan pituus oli 204 km.

Ennen seminaaria on mahdollisuus Rukajärven perinne ruokailuun. Ilmoittautumiset Iisalmen seurahuoneelle, puh. 0440-207701, sp. seurahuone@haapaniemenmatkailu.fi

Tarkempi seminaariohjelma löytyy www.rukajarvikeskus.fi

Tenho Tikkanen
Kirjoittaja on Rukajärven suunnan historiayhdistyksen puheenjohtaja

Kanninen nuoresta iästään huolimatta osallistui aselevon ja välirauhansopimuksen jälkeisiin rajaneuvotteluihin. Valokuvaaminen oli ankarasti kielletty, mutta tämä kuva oli otettu Kanniselta salaa.

PERINNE

”Perinnetyössä puheet eivät enää riitä, nyt tarvitaan toimintaa”

Pohjois-Savossa valmistaudutaan perinneaikaan yhden yhdistyksen taktiikalla

Perinnetyötä on Pohjois-Savossa rakennettu jo vuodesta 2012. Perinneyhdistykseksi piiri arvioi muuntuvansa aikaisintaan 2020, mutta huolto- ja tukityötä veteraanien parissa jatketaan toki viimeiseen veljeen saakka.

- Työryhmä meillä on ollut jo vuodesta 2011, mutta vuonna 2015 palikat alkoivat toden teolla loksahdella paikoilleen, Pohjois-Savon veteraaniperinnetyön ohjausryhmän puheenjohtaja **Pentti Huopainen** kertoo.

- Lähtökohdaksi valitsimme Pohjois-Savossa sen, että etenemme yhdellä perinneyhdistyksellä. Valmiudet ovat jo pitkällä: maakunnassa ja kunnissa on jo organisaatiot valmiina, joissa kuntien lisäksi on edustettuna seurakuntia, reserviläisjärjestöjä, maanpuolustusjärjestöjä ja erilaisia kotiseutuyhdistyksiä.

Sotaveteraaniliitto, Rintamaveteraanit ja Sotainvalidien Veljesliitto ovat toimineet yhteisrintamassa alusta saakka.

- Kyseessä on kaikkien veteraanijärjestöjen yhteinen asia, johon voimavarat on kohdennettava kissanhännänvedon sijaan. Tekemällämme yhteistoimintasopimuksella on saatu yhteinen linja ja jokaisen järjestön piirin puheenjohtajat ovat mukana ohjausryhmässä, Huopainen huomauttaa.

Kyseessä koko veteraanisukupolven perinteet ja arvot

Pohjois-Savossa on myös havahduttu siihen, että veteraaniperinnetyössä on kyse laajemmasta kuin vain varsinaisista rintamamiehistä.

- Koko ajan on puhuttu vain sotiemme 1939-1945 veteraaniperinteestä, mutta mukana ovat niin lotat, sotaorvot, kuin sotilaspojatkin. Niin kuin veteraanitkin tietävät, arvokasta työtä tehtiin kotirintamallakin. Naisten osuus on myös ensiarvoisen tärkeää. Niinpä nimi on muutettu Pohjois-Savon Suomen Sotien 1939-1945 Veteraanisukupolven Perinneyhdistykseksi

- Vielä meillä on aikaa ennen kuin koko veteraanisukupolvi poistuu ajasta ikuisuuteen kerätä sitä perinneaineistoa, koska sitä on maaseudulla yllättävän paljon, Huopainen pohtii.

- Kaikki nuorethan eivät sen arvoa ymmärrä ja sitä menee kaatopaikalla tai sitä poltetaan, hän myöntää.

Paikallistaso on ratkaisevassa roolissa, mille uuden yhdistysrakenteen uskotaan antavan toimintarauha.

- Aluetoiminnassa se käytännön työ tehdään, itse yhdistys on sitten sitä byrokratiaa. Näin varmistetaan, että paikallistason resurssit saadaan kohdennettua oikeaan asiaan hallinnon pyörittämisen sijaan, Pohjois-Savon Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Jari Hynninen** selventää.

- Olemme muistuttaneet, ettei kaikkea tarvitse keksiä uudestaan. Jokaisella paikkakunnalla on kuitenkin jo ne olemassa olevat omat perinteensä. Pidetään huoli, että ne jatkuvat ja että niitä kehitetään.

Perinnetyö saa eri alueilla eri piirteitä johtuen siitä, että eri alueilla sota on myös koetellut eri lailla.

- Ylä-Savossa on Rukajärven suunta, Koillis-Savossa Nilsiä ja Petäjäsaaren taistelut. Siellä meni 40 Nilsiän poikia, mikä oli pienelle kunnalle kova isku. Kuopion seudulla elävät vahvana Jääkärirykmentti 30:n ja tykistöperinteet.

Jari Hynninen (vas.), Eija Iivarinen ja Pentti Huopainen oavt käynnistämässä Pohjois-Savon perinnetyötä

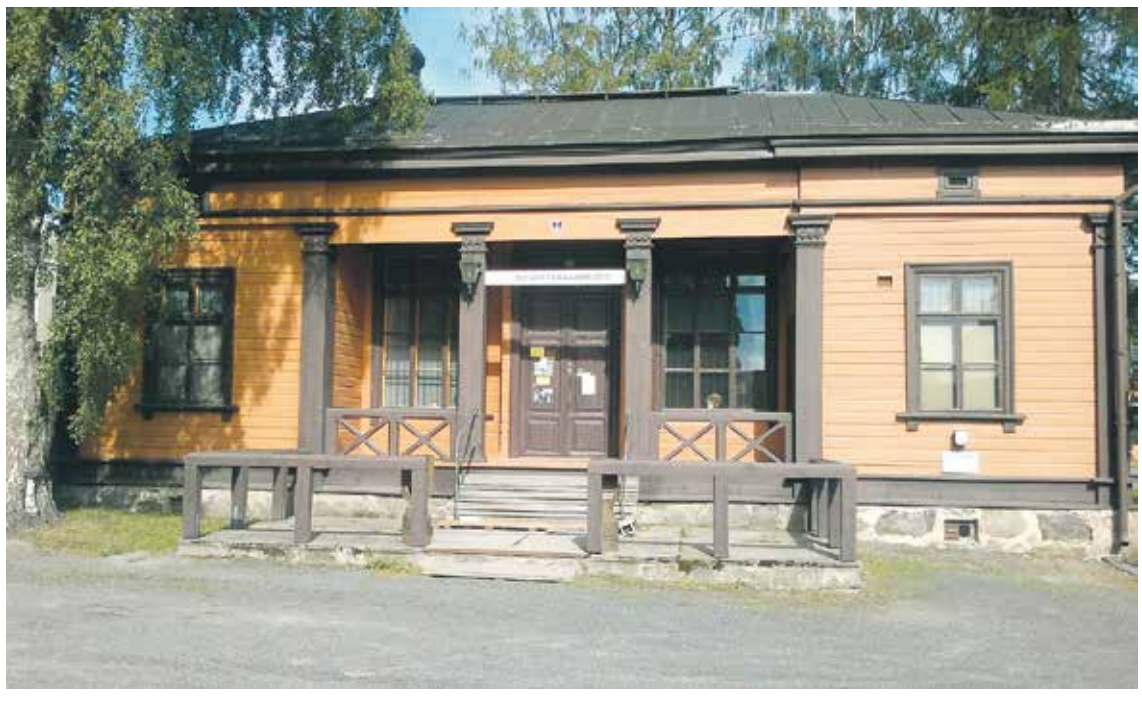
Kuopion Sotaveteraanimuseo sijaitsee vanhalla kasarmialueella

- Kuopion ylpeys on oma sotaveteraanimuseonsa, mutta monilla kunnilla on lisäksi omia perinnetilojaan. Yksi sellainen rakennettiin Kaaville valmistuneen uuden koulun yhteyteen, kiittelee Pohjois-Savon Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja **Eija Iivarinen**.

Kouluyhteistyöhön panostetaan

- Leppävirralla istumme syksyllä koulujen alkaessa samaan pöytään rehtoreiden ja sivistyspuolen johdon kanssa. Käymme veteraaniasiaa läpi ja kirjaamme ylös, mikä luokka osallistuu mihinkin veteraaniperinteen toimintaan; itsenäisyyspäivään, veteraanipäivään ja niin edelleen, paljastaa Huopainen.

Opettajien vaihtuvuus on suuri haaste, mutta Huopaisella on ratkaisu tähänkin. Selkeä suunnitelma pitäisi huolen jatkuvuudesta.

- Puheet eivät enää riitä - nyt tarvitaan toimintaa. Tehdään kuntatasolla asiapaperi, jonka kunnanhallitus hyväksyy. Se toimisi selkänojana opettajille, hän ehdottaa.

Ensi vuonna bussilastillinen savolaisia historianopettajia suuntaa Tammenlehvän Perinneliiton kustantamalle vuotuiselle opintomatkalle rajan takaisille taistelualueille, minkä nämä perinnetyön pioneerit uskovat auttavan opettajien perehdyttämisessä ja innostamisessa.

- Akilleen kantapäitämme ovat kuntatason sitouttaminen ja se, miten viestiä saataisiin vietyä nuorille sukupolville. Sosiaalinen media olisi keino kohdata nuoret, Huopainen pohtii.

Perinnetyöhön kohdistuu eri alueilla myös eri haasteensa. Pohjois-Savon kohdalla se on väestökato.

- Siksi meillä on oltava myös visio tulevasta. Millaista perinnetyö on 10 tai 15 vuoden päästä, kun väkeä on jo paljon vähemmän?

Iivarisella on selkeä näkemys, miksi perinnetyöllä on paikkansa etenkin kouluissa.

- Sehän on tietynlaista rauhantyötä; että opitaan ymmärtämään historiaa ja sitä, kuinka sotaa tulee välttää.

Teksti ja kuvat: Ariela Säkkinen

Seepsula-Yhtiöt Tuusula	**Paketo Recycling Oy** Tuusula	**Neteram Oy** Tuusula
Oy Business Services Ab Vaasa	**Oy Kontaktor Ab** Vaasa	**Powernet Oy** Vantaa
Putki-Hese Oy Vantaa	**TK-Ilmastointi Oy** Vantaa	**Vimpelin Puu ja Parkki Oy** Vimpeli
Jita Oy Virrat www.jita.fi	**Kalevi Seppälä** Virrat	**Juvatec Oy** Ylitornio

”Sinivalkoisempaa maakuntaa saa hakea!”

Pohjois-Karjalassa perinnetyötä tehdään sen sijainnin ja historian ansiosta ainutlaatuisista lähtökohdista

Pohjois-Karjalassa perinnetyön suunnittelu on jo pitkällä. Niin pitkällä, että perinneorganisaatioksi oltaisiin oltu valmiita siirtymään jo kuluvan vuoden alusta. Asiassa on edetty nimenomaan veteraanien tahtoa kuunnellen, painottaa Pohjois-Karjalan sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja **Jouni Mattila**.

Syyksi maakuntansa osoittamaan ripeyteen Mattila arvioi ammattisotilastaustansa, joka opetti aikanaan, että ylemmän esikunnan ohjeistusta ei kannata jäädä odottelemaan. Niinpä Pohjois-Karjalassa ei ole jääty odottelemaan valtakunnallisen Sotaveteraaniliiton ohjeistusta, vaan oman toiminnan seuraavaa vaihetta on lähdetty rakentamaan oma-aloitteisesti.

Mitään varsinaista ohjeistustahan perinnetyöhön ei tietysti ole tulossakaan, koska juuri paikallistaso on perinneaikakaudella ratkaisevassa roolissa. Nimenomaan siellä tunnetaan parhaiten oman alueen erikoisuudet, tekemisen vahvuudet, nykyiset ja tulevat tekijät ja yleisöt, olemassa olevat perinteet sekä edellytykset ylläpitää niitä ja luoda uusia.

Jorma Mikkonen (vas.) ja Jouni Mattila kertovat Pohjois-Karjalan olevan valmiina perinneaikaan

Oinassalmen taistelun muistomerkki Ilomantsissa

Yhdellä yhdistyksellä eteenpäin

Suunnittelun alkuaikoina väläytelty ajatus kolmen seutukunnan kolmesta yhdistyksestä kuopattiin nopeasti ja rakenteena päädyttiin Pohjois-Savon lailla yhteen, koko maakunnan käsittävään yhdistykseen.

- Tämän ansiosta mm. koulujen suuntaan tehtävä perinnetyö pysyy tasapuolisena ja -laatuisena koko maakunnassa, uskoo Mattila.

Kouluyhteistyö onkin Pohjois-Karjalassa ollut perinteisesti tiivistä, mitä Mattilan mukaan auttaa se, että rehtoreista monilla on maanpuolustusjärjestötausta.

Piirin puheenjohtaja **Jorma Mikkonen** on tyytyväinen siihen, että perinneaikaa on alusta saakka valmisteltu hyvässä hengessä yhdessä Rintamaveteraanien kanssa.

- Aiesopimus heidän kanssaan on tehty ja allekirjoitettukin. Enää puuttuu vain alkamispäivämäärä, hän kehaisee.

- Pari vuotta sitten sotaveteraanipiirin perinnetoimikunta laajennettiin kaikkien järjestöjen piirien perinnetoimikunnaksi, jossa syyskuun alusta saakka edustettuna on ollut myös Sotainvalidien Veljesliitto. Myöhemmin katsotaan, miten Tammenlehvän Perinneliiton muut jäsenyhdistykset tulevat mukaan perinnetyöhön, Mattila valaisee.

Mikkosen mukaan järjestöjat ylittävällä yhteistyöllä onkin täällä pitkät perinteet.

- Esimerkiksi Ilomantsissa kaikki kolme järjestöä ovat jo vuosikausia kulkeneet käsi kädessä. Juuassa Veljesliitolla ja Sotaveteraaneilla on ollut yhteinen puheenjohtaja jo kauan, samoin Kiteellä. En usko, että missään tulee menemään sukset ristiin sen takia, että tausta on eri järjestössä. Samaa latua tässä hiihdetään.

Organisaatiorakenne jo valmiina

Vielä tämän vuoden aikana jokaiseen 13 kuntaan perustetaan oma perinnetoimikuntansa, joiden nimeämät edustajat muodostavat aikanaan perinneyhdistyksen piirihallituksen. Myös yhteydenpidon maakuntiin ja valtakunnallisiin toimijoihin hoitavan alueneuvottelukunnan runko on valmiina. Mattila arvioikin maakunnallisena perinneyhdyshenkilön tehtävänsä olevan pitkälti jo tehty.

Mattila kiittelee kuntien, seurakuntien, perinnekiltojen, Lionsien ja Rotareiden kaltaisten paikallistoimijoiden innokkuutta lähteä mukaan työhön. Tätä hän pitääkin yhtenä Pohjois-Karjalan perinnetyön valttikorttina.

- Kun perinnetoimikunnat saadaan perustettua kuntiin nyt, eikä vasta perinneaikaan siirryttäessä, olemme siinä vaiheessa etulyöntiasemassa, kun vähän aikaa ollaan jo kuljettu niin sanotusti kaksia raiteita.

Kun sotaveteraaniyhdistyksiä puretaan toiminnan kutistuttua, ottavat nämä toimijat pikkuhiljaa hoitaakseen yhdistysten tehtäviä.

- Etuna on paitsi se, että heidän saadaan ajettua sisään veteraanityöhön, myös se, että saadaan nykyiset jäsenet pysymään mukana toiminnassa. Kaikilla meillä veteraanijärjestöillä on kuitenkin paljon aktiivisia kannattajajäseniä, joista meidän on pidettävä kiinni, Mattila muistuttaa.

- Mukaan tulevien uusien järjestöjen ja reserviläisten myötä mukaan tulee samalla myös nuorempaa sukupolvea, huomauttaa Mikkonen.

Vahdinvaihdossa reserviläisten vuoro

Sotaveteraanipiirin lisäksi Mattila on myös molempien reserviläisjärjestöjen toiminnanjohtaja, joka on osaltaan edesauttanut suunnittelun sujuvuutta ja valmistelun koordinointia.

- Kun eri järjestöjen hallituksissa tehdään päätöksiä, on yksi ja sama henkilö pistämässä ne toimeen. Tämä auttaa myös takaamaan tasapuolisuuden ja tasalaatuisuuden.

Reserviläisjärjestöjen kasvavan roolin Mattila kokee luontevaksi.

- Tässä se vahdinvaihto nimenomaan konkretisoituu. 1939-1945 mehän olimme mitä suuremmassa määrin reserviläisarmeija! Juuri nyt tarvitaan niitä tekijöitä, kun ruvetaan tekemään kuntiin vaikka niitä perinnetiloja.

Mattila uskoo perinnetyön tarjoavan mielekästä tekemistä myös niille reserviläisjärjestöissä mukana oleville, joilla ei sitä välttämättä ole tähän mennessä ollut.

- Osa on esimerkiksi kiinnostunut ampumisesta, mutta ei ole muuten toiminnassa mukana. Liian paljon on kuitenkin sellaisia, joilla ei oikein ole sitä ”omaa juttua”. Veteraanityö on saanut monia meidän uinuvia reserviläisiä uudestaan mukaan toimintaan, hän iloitsee.

Pohjois-Karjalan ainutlaatuinen asema

Pohjois-Karjala lähtee perinnetyön aikakauteen sijaintinsa ja historiansa vuoksi varsin ainutlaatuisista asetelmista.

- Itärajan läheisyys tekee meistä aivan erilaisia. Pelkästään Joensuulla on 40 kilometriä yhteistä rajaa Venäjän kanssa, Mikkonen pohtii.

Täällä myös eletään kirjaimellisesti keskellä sotiemme historiaa. Mikkonen vinkkaakin, että koululaisryhmille riittäisi nähtävää rajan tälläkin puolen, vaikka Ilomantsissa.

- Oli hilkulla, ettei koko Ilomantsi mennyt. Siellä on yhä nähtävissä mihin venäläinen oli kaivanut poterot, kun olivat jo tulossa. Taistelupaikkojahan täällä on vaikka kuinka paljon, muistomerkkejäkin satoja, Mikkonen luettelee.

Ehkä yllättäenkin yhteinen historia ei ole jäänyt alueelle kytemään ryssävihana. Sen kanssa oli vain opittava elämään, ilman pelkoa tai katkeruutta.

- Mutta kyllä ne sodat ovat vaikuttaneet, myöntää Mikkonen.

- Maanpuolustushenki on täällä korkealla. Ei sinivalkoisempaa aluetta kuin Pohjois-Karjala Suomessa olekaan!

Teksti: Ariela Säkkinen
Kuvat: Ariela Säkkinen ja sotamuistomerkit.fi

STEN teräksellä tulokseen
PerusS
DNA

PERINNE

Suomenlinnan uusittu sotamuseo nousi hitiksi

Toukokuussa avattu museo houkutteli jo ensimmäisen kahden kuukauden aikana 50 000 kävijää

Sotamuseon vanhat Kruunuhaan toimitilat poistuivat huonokuntoisina käytöstä vuonna 2016 ja niiden mittava kokoelma odottaa nyt siirtoa uuteen kotiin.

- Vantaalta saatiin todella hyvät tilat Museoviraston kokoelmakeskuksen valmistuttua toissa kesänä, museon johtaja **Harri Huusko** kiittelee.

- Muutossa menee ainakin tämä syksy, mutta olemme varautuneet siihen, että se voi viedä ensi vuodenkin. Museo on ollut paikallaan Maurinkadulla liki 70 vuotta eikä kenelläkään ole kokemusta sellaisen määrän muutosta.

Tavaraa on niin paljon, ettei ole mahdollista saada kaikkea Suomenlinnaan saman katon alle. Kokoelmassa on myös paljon herkkää taidetta, joka vaatii erityiset säilytysolosuhteet. Huusko nauraa, että on mahdotonta valita kokoelman erityisiä helmiä, vaikka sitä usein kysytäänkin.

- Siellä on upeat taidekokoelmat, esimerkiksi TK-piirtäjiltä noin 1600 työtä, joista jo pelkästään saisi hienon näyttelyn. Lisäksi siellä on veistoksia ja hieno lippukokoelma Puolustusvoimilta aivan ensimmäisestä, 100 vuotta sitten valmistuneesta jääkärilipusta lähtien. Sitten on tietysti tämä Marskin Rolls Royce, hän viittaa Suomenlinnan omiin erikoisuuksiin.

- Kaikki museon kokoelmissa oleva esineistö on myös aitoa, muistuttaa näyttelyn johtaja **Lauri Haavisto**.

- Esineistö on saatu joko yksityisinä lahjoituksina tai suoraan Puolustusvoimilta. Vain minimaalinen osuus on jouduttu ostamaan, hän lisää.

Suomenlinna on onnistunut sijainti

Suomenlinnan historiallinen linnoitussaari on suosittu turistikohde, jossa vierailee vuosittain noin miljoona kävijää. Tämä heijastuu myös museovieraisiin, joista 40% on ulkomaalaisia.

- Kävijöistä ei täällä ole sijainnista johtuen ollut pulaa, päinvastoin. Vesikko, museoon kuuluva sukellusvene, on Suomenlinnan suosituimpia nähtävyyksiä ja on välillä ihan kapasiteettinsa äärirajoilla, Huusko vahvistaa.

- Kruunuhakaan verrattuna tämä saari on toki logistisesti hieman haasteellisempi esimerkiksi koululaisryhmille, joiden osuus onkin vähentynyt. Massat täällä ovat kuitenkin ihan omaa luokkaansa, Haavisto myöntää.

Nuorempien sukupolvien vähäinen osuus kävijöissä ei Haavistoa kuitenkaan huoleta.

- Asiasta ollaan ehkä vähän hysteerisestikin huolissaan. Eivät museot kuitenkaan ole asioita, joista innostutaan ennen kuin joskus parikymppisenä, hän huomauttaa.

Julian Friden innostui museon pukukokoelmasta

Kynnystä tutustua sotahistoriaan on madallettu myös multimediaa hyödyntämällä.

- Laskeskelimme, että ainakin 18 tuntia menisi pelkästään kaiken tämän materiaalin läpikäymiseen, Huusko naurahtaa.

Sotiemme historiaa ja Puolustusvoimain perinteitä

Museo jakaantuu kahteen osaan. Vanhan maneesin tiloissa ovat esillä itsenäisyyden ajan sodat ja toisessa esitellään puolestaan Puolustusvoimien ja kriisinhallintaoperaatioiden historiaa. Lisäksi on vielä sukellusvene Vesikko, museon suosituin kohde.

Siinä missä museot perinteisesti kehottavat varovaisuuteen ja kieltävät koskemasta mihinkään, kannustaa kuntomaneesin näyttely tutustumaan esineistöön lähemminkin.

Siellä voi joko kiivetä Drakenhävittäjäsimulaattorin ohjaamoon, kokeilla eri sotilasasuja ja testata vaikka, kuinka paljon armeijan reppu varusteissaan painaa.

- Paljon, tunnustaa 10-vuotias, Norjasta isänsä kanssa museovierailulle saapunut **Julian Friden**.

Esillä myös vähemmän kuultuja ääniä

Vaikka kapasiteetti Suomenlinnassakin on rajallinen, on museossa tietoisesti pyritty tuomaan esiin sodasta puhuttaessa perinteisesti vähemmälle huomiolle jääneitä ääniä.

Mm. lääkintätehtävissä toimineiden naisten roolia tuodaan esiin näyttelytilan katonrajaan ripustetuissa valokuvien kautta. Keskelle näyttelytilaa rakennetun vaikuttavan tulenjohtopoteron katolla työtään tekee puolestaan ilmatorjuntalotta.

- Olemme koettaneet tuoda naisten ja lottien asemaa ja asiaa esille. Ei pelkästään miehet hoitaneet asioita sodan aikana. Neuvostoarmeijassakin palveli noin miljoona naista, Huusko muistuttaa.

- Monipuolisuuteen on panostettu siinäkin, että Suomi ei todellakaan ollut yksin missään sodissaan. Ketään mitenkään väheksymättä historian kirjoituksemme on tässä suhteessa ehkä liiankin nurkkakuntainen, hän pohtii.

- 1918 meillä oli täällä 10 000 saksalaista, aseet oli joko Venäjältä jääneitä tai Saksasta tulleita. Talvisodassa pelkästään Ruotsista tuli tuhansia vapaaehtoisia, Tanskasta myös. Jatkosodassa varsinkin kesän 1944 taisteluissa Kannaksella saksalainen lento-osasto Kuhlmay oli merkittävässä osassa, samoin saksalaiset panssaritorjunta-aseet.

Myös sotavangeille ja sotainvalideille on haluttu antaa näkyvyyttä

- Entisten sotavankien toimintaa aktivoitui vasta 90-luvulla. Se oli pitkään häpeäksi koettu asia, josta ei puhuttu, Huusko kertoo ja nostaa katseensa sotavammasairaalan totisia nuoria potilaita esittävään valokuvaan.

Museossa on hyödynnetty myös multimediaa

Museon arvomerkkikokoelmaa

Museosta löytyy myös legendaarisen Simo Häyhän kivääri

- Tämä on niitä sodan karuja puolia. Aina kun puhumme veteraaneista, meille tulee mieleen vanha mies, mutta tuo osoittaa, kuinka nuorina he ovat sen taistonsa käyneet.

PS. Osoitteessa www.sotaveteraanit.fi löydät seitsemän tärppiämme museon huimaan tarjontaan!

Teksti ja kuvat: Ariela Säkkinen

Mannerheimin autot ovat yksi museon kokoelman helmistä

Veteraanisukupolven uhrauksille muistolaatta Haapavedellä

Haapaveden seurakuntakeskuksessa paljastettiin toukokuussa veteraanisukupolvelle omistettu muistolaatta. Haapaveden muistolaatta oli jo kahdestoista entisen Raahen suojeluskuntapiirin alueella. Kesän 2018 aikana niitä paljastettiin vielä neljään seurakuntaan ja kuluvan vuoden aikana projekti jatkuu.

- Laatta on kunnianosoitus, joka symbolisoi kiitollisuuttamme 1939-1945 sotavuosien raskaista oloista selviytyneille kaikille suomalaisille, niin rintamasotilaille, kuin myös naisille, vanhuksille, nuorille ja lapsille, kerrotaan laattahankkeen takana olevan Raahentienoon Suojeluskunta, Lotta-, ja Sotilaspoikaperinne ry:stä.

Heidän lisäkseen laatan mahdollistaneisiin lahjoittajiin kuuluvat Lotta Svärd Säätiö, Sotilaspoikien perinneliitto ry, Suojeluskuntien ja Lotta Svärdin perinteiden liitto ry, Haapaveden kaupunki, Haapaveden seurakunta, Haapaveden sotaveteraanit ry, Haapaveden rauhanyhdistys ry, Haapaveden Rotaryklubi, Haapaveden Lions Club ry sekä Suomenselän osuuspankki.

Tilaisuus aloitettiin jumalanpalveluksessa ja sitä seurasi paljastusjuhla seurakuntasalissa, johon seurakuntalaisia osallistui runsaslukuisesti.

- Laatta muistuttaa, kuinka suomalaiset yksimielisesti kävivät torjumaan vihollisen hyökkäykset, lausui kirkkoherra, rovasti **Mauno Soronen** tilaisuudessa pitämässään Haapaveden seurakunnan tervehdyksessä.

Haapaveden Veteraanikuoron esiinnyttyä oli juhlapuheen vuoro. Sen piti Raahentienoon Suojeluskunta-, Lotta- ja Sotilaspoikaperinne ry:n varapuheenjohtaja, itsekin aikanaan jo 10-vuotiaana sotilaspoikiin liittynyt **Jorma Salkosalo.**

Haapaveden muistolaatta on osa entisen Raahen suojeluskuntapiirin alueella toteutettavaa hanketta

- Miesten ja lottien ollessa sodassa joutuivat kotirintaman naiset tarttumaan niihin töihin, jotka normaalisti kuuluivat miehille. Suurelta osin maaseudun naiset hoitivat kaikki maataloustyöt kyntämisineen, kylvämisineen, heinätöineen, elonkorjuineen ja perunannostoineen He hoitivat lapset, karjat ja muut kotieläimet ja ehtivät vielä mottimetsäänkin, kun polttopuista oli koko maassa ankara pula. Apuna näissä töissä olivat vanhukset, sotilaspojat ja lottatytöt sekä 16-vuotta täyttäneet ns. työvelvolliset, hän muisteli.

- Sotilaspojat niin kuin lottatytötkin kasvatettiin isänmaan rakkauteen ja tekemään työtä Suomen hyväksi. Nämä olisivat todella hyviä arvoja myös nykyajan nuorille.

Juhlaan osallistui myös aikanaan lottana toiminut **Ilta Vaitiniemi**, jonka tytär **Lea Honkala** kertoi äitinsä kokemuksista lottana, muistuttaen, kuinka koviin paikkoihin lotatkin joutuivat.

- Raskaimpia tehtäviä niistä olivat etenkin kotipaikkakunnan kaatuneitten arkuttaminen ja saattaminen sankarihautaan.

Päätössanoissaan raahelainen pappi Kaarlo Hirvilammi tiivisti ”kohtalon vuosien” uhrausten perinnön.

- Toivomme, että tämä muistolaatta välittäisi tuleville sukupolville viestin siitä, miten vaikeiden vaiheiden läpi Suomen kansa on joutunut kulkemaan ja mistä se on ammentanut voimansa. Itsenäinen isänmaa on lahja jokaiselle sukupolvelle ja sen vapauden ja hyvinvoinnin vaaliminen on jokaisen sukupolven tehtävä. Vain yksimielisenä pieni kansa voi säilyttää itsenäisyytensä.

Teksti ja kuvat: Aaro Ikkala
Kirjoittaja on Raahentienoon Suojeluskunta, Lotta-, ja Sotilaspoikaperinne ry;n hallituksen jäsen

Laatan paljastivat haapavetiset sisarukset Meri ja Sara Autiola, tilaisuuden hengen mukaisesti lottapuvuissa

Pohjois-Karjalassa yhtä jalkaa

Kolmen veteraanijärjestön Sotaveteraanien, sotainvalidien ja rintamaveteraanien edustajat kokoontuivat yhteisesti pohtimaan perinneajan haasteita 3. syyskuuta. Asialistalla olivat perinneaikakauden valmistelujen tilannekatsaus, perinneyhdistyksen sääntöjen ja ensimmäisen toimintasuunnitelman laatimisen aloittaminen sekä henkilöstömuutokset. Sotainvalidien Veljesliiton Pohjois-Karjalan piirin edustajat Ahti Karttunen (pj) ja Tuulikki Leinonen (toiminnanjohtaja) tulivat uusina jäseninä mukaan toimikuntaan. Perinnetoimikunnan uudeksi puheenjohtajaksi valittiin rehtori Jyrki Huusko 1.1.2019 alkaen. Toimikuntaa aikaisemmin johtanut Hannu P. Martikainen ottaa hoitaakseen Pohjois-Karjalan perinneyhteyshenkilön tehtävät Jouni Mattilalta.

Jouni Mattila

Kuvassa vas: Tuomo Hölttä (rintamaveteraanit), Seppo Pulkkinen (sotaveteraanit), Kalervo Rinne (rv), Erkki Räsänen (rv), Teuvo Strandman (sv), Hannu P Martikainen (sv), Jyrki Huusko (sv), Ahti Karttunen (sotainvalidit), Tuulikki Leinonen (si) ja Jari Sirola (rv)
Kuva Jorma Mikkonen

BERNER

KAIKKI PAKKAUKSEEN
PakkausÖhman
www.pakkausohman.com

PERINNE

”Sota koetteli Helsinkiä kokonaisvaltaisesti – siksi kaikki sodan elementit pitää saada mukaan”

Pääkaupunkina Helsingin seudun perinnetyöllä on käytössään poikkeuksellisia työkaluja, mm. valtakunnan ykkösmuseot

Jo vuonna 2011 aloitetun perusteellisen pohjatyön ansiosta ollaan Helsingin Seudun Sotaveteraanipiirin perinnetyössä pitkällä. Pääkaupunkiseudulla perinnetyötä on alusta saakka rakennettu laaja-alaiseksi: ryhmässä on edustajansa kaikkien veteraanijärjestöjen lisäksi niin sotilaspojista, lotista ja Suomenpojista kuin reserviläisjärjestöistä, rauhanturvaajista, seurakunnista sekä naisten maanpuolustusyhdistyksistä.

- Haluamme, että kaikki tuntevat asian omakseen, perinnetyöryhmän puheenjohtaja **Timo Lehtonen** painottaa.

- 2016 perinneaikaa valmistelemaan perustettiin lisäksi alueneuvottelukunta, johon on sitoutettu kaikki Tammenlehvän Perinneliiton alueelliset toimijat. Alueneuvottelukunnassa vetovastuu kiertää mukana olevilta yhdistyksiltä toiselle.

Monimuotoista ja elävää perinnetyötä

Jo varhaisessa vaiheessa piirissä havahduttiin siihen, ettei kysymyksessä ole pelkästään rintamalla olleiden perinne.

- Työryhmässä on tietoisesti huomioitu niin naisten kuin kotirintaman rooli, kuten myös kielikysymys. Ainakin tällä hetkellä perinneaikakauden yhdistysrakennetta suunnitellaan yhdessä ruotsinkielisen yhdistyksen toimijoiden kanssa, kertoo piirin toiminnanjohtaja **Rauno Loukkola**.

Laaja-alainen on myös alustava suunnitelma itse perinnetyön sisällöstä ja toimintatavoista. Tarkempia pohdintoja on eri toimijoilta odotettavissa kuluvan kuun aikana, mutta jo nykyisellään ne tekevät vaikutuksen. Vuotuisten merkkipäivien ja muistomerkkien lisäksi täällä on oivallettu, kuinka laajasti sotavuodet Suomen kansaan ja yhteiskuntaan vaikuttivat ja miten näitä osa-alueita voidaan hyödyntää veteraanisukupolven perinteen tutuksi tekemiseen laajemmaltikin.

- Kulttuuri, sodan seuraukset, eri joukko-osastojen historia ja se, miten sota on omalla kotipaikkakunnalla näkynyt, Loukkola esittelee listaa, vain muutamia mainiten.

Pelkoa siitä, että perinnetyöstä tulee joissain tahoissa huolta herättävää ”turhaa seremoniallista pönötystä”, pääkaupunkiseudulla tuskin on. Siitä pitää huolen paitsi perinnetyön sisällön monimuotoisuus, myös sen jalkauttaminen yleisönsä pariin.

Nuoriso mukaan

Koulujen teemapäivät, niiden Pro Patria-taulujen tarinoihin tutustuttaminen ja vaikka tietyn kaupunginosan omaa sotahistoriaa esittelevät kävelykierrokset ovat esimerkkejä tähän ideoiduista työkaluista. Myös sähköisiä työkaluja on alettu ottaa repertuaariin. Tulossa on mm. pääkaupunkiseudun koko perinnetoiminnan kalenterina toimiva nettisivu ja kiinnostusta on myös erilaisiin älypuhelinten mobiilisovelluksiin.

- Lukiolaisille kaksi kertaa vuodessa järjestettävä turvakurssi (yhteiskuntatietoutta ja turvallisuutta opettava kokonaisuus, jossa osallistujat tutustuvat mm. pelastus- ja poliisiviranomaisten toimintaan sekä turvallisuuden alalla toimiviin järjestöihin) on todella suosittu – niille on tuhansia hakijoita. Yhtenä puhujana siellä on sotilaspoikayhdistys, Loukkola kertoo.

Timo Lehtonen (vas.) ja Rauno Loukkola ovat luoneet eriomaisen pohjan Helsingin seudun perinnetyölle.

Lisäksi Helsingin seudun sotaveteraanipiiri järjestää omia veteraaniperinteen kurssejaan. Mieket kiittelevät maanpuolustuskoulutusyhdistys MPK:ta, jonka rooli molempien kurssien järjestämisessä tai niistä tiedottamisessa ollut merkittävä.

- Luulen, että otamme itsellemme helposti liikaa paineita nuorisovirtojen houkuttelemisesta. Tärkeintä on saada nuoret asian taakse ja sytyttää kiinnostus tulevaa silmälläpitäen, Loukkola pohtii.

- Nuorison maanpuolustushenki on kuitenkin korkealla, Lehtonen huomauttaa, mutta sanoo ymmärtävänsä, että toiminta on tähän saakka ollut vähän vanhempien puuhaa.

- Esimerkiksi 25-40 vuotiaat töineen ja lapsiperheineen ovat liian kiireisiä sitoutumaan, vaikka asia sinällään kiinnostaisikin.

Pääkaupunkiaseman poikkeuksellisuus

Kouluyhteistyö koetaan täälläkin tärkeäksi kanavaksi perinnetietouden juurruttamisessa, minkä vuoksi työn alla on Helsingin kaupungin mukaan saaminen ja vaikuttaminen sen opetustoimen kautta. Pääkaupunkiasema asettaa tähän omat haasteensa.

- Helsinki avautuu, kansainvälistyy ja katsoo tulevaisuuteen, minkä vuoksi kaupungin johdolle tulee mitä ihmeellisempiä ehdotuksia. Siinä on välillä mahdotonta yrittää lyödä läpi, Loukkola myöntää.

Kansainvälistymisestä ja maahanmuutosta on ollut kuitenkin yllättävääkin etua.

- He ovat motivoituneita Suomen historiasta. Maahanmuuttajataustaisia saa ehkä jopa helpommin mukaan toimintaan kuin paljasjalkaisia stadilaisia. Meillä on yhteistyössä Helsingin kaupungin ja Me-säätiön kanssa hanke, jossa nuoret vierailevat veteraanien luona heitä auttamassa ja pääosa mukana olevista nuorista on maahanmuuttajataustaisia, Loukkola paljastaa.

Helsingin asema pääkaupunkina tarjoaa perinnetyölle monella tapaa poikkeukselliset työkalut. Esimerkiksi erillisten perinnetilojen rakentamiseen tai ylläpitoon ei täällä tarvitse käyttää paukkuja.

- Ilmatorjuntamuseo on ihan tuossa vieressä, sitten on Sotamuseo ja Mannerheim-museo. Taivaskalliolla (vuosina 1939-1944 toiminut ilmatorjuntapatteristo, jonka tuliasemat ja bunkkerit yhä ennallaan) vieraillaan myös paljon sotilaspoikien opastuksella, Loukkola myhäilee.

Myös Helsingin kokemukset sodasta ovat erityisiä.

- Sota koetteli pääkaupunkiseutua niin kokonaisvaltaisesti. Joka ihminen oli siinä mukana. Kaupunkia pommitettiin ja täällä tehtiin ilmatorjuntaa, mutta hallinnollisena keskuksena Helsingin sotaan sisältyi kaikkea muutakin kuin sitä rintamaa, muistuttaa Lehtonen.

- Siinä oli niin monenlaisia elementtejä ja juuri siksi kaikki pitää saada mukaan!

Teksti:Ariela Säkkinen
Kuvat: Ariela Säkkinen ja SA-kuva

Sotilaspoikia puhdistamassa ilmatorjuntatykkiä Taivaskalliolla, huhtikuu 1944.

kuljetukset ja maanrakennustyöt
Yhtymä-Tahlo Oy
Ylöjärvi
www.yhtymatahlo.fi

Rakennus ja Remontti Pasi Koivunen
Ylöjärvi

Viimeisen kerran Seutukunnallinen kirkkopäivä Savonlinnassa

Veteraanien seutukunnallista kirkkopäivää vietettiin Savonlinnan kristillisellä opistolla syyskuun 5. päivä. Veteraanien joukkojen harvetessa lienee ilmeistä, että kirkkopäivää vietettiin viimeisen kerran Savonlinnan seudulla.

Opistolle oli saapunut reilusti toistasataa kirkkopäivän viettäjää. Mukana veteraanien lisäksi oli sotaorpoja puolisoineen sekä veteraanien leskiä ja lottia. Päivä alkoi messulla, jossa saarnasi rovasti **Jorma Marjokorpi**. Ennen varsinaisen päiväjuhlan alkamista nautittiin lounas.

Päiväjuhlassa juhlapuheen pitänyt Kaatuneitten liiton puheenjohtaja, emeritus kenttäpiispa pohti puheessaan oikein tekemisen perustaa.

- Oikein toimimisen perusta ei voi olla se, että minä saan itselleni siitä jotain hyvää. Oikein on toimittava, koska se on velvollisuutemme ja lopulta se myös antaa elämällemme tarkoituksen, Niskanen korosti.

Hän myös totesi, että veteraanit ovat antaneet kansallemme oikein tekemisen ja velvollisuuden täyttämisen esimerkin.

- Nyt tämän velvollisuuden säilyttäminen ja siirtäminen tuleville polville on tärkeä yhteinen ja ajankohtainen tehtävämme, emeritus kenttäpiispa myös totesi.

Savonlinnan seutukunnalliseen veteraanien kirkkopäivään osallistui yli sata henkeä. Juhlapuheen piti Kaatuneitten liiton puheenjohtaja, emeritus kenttäpiispa Hannu Niskanen (eturivissä 4. oik.) ja messussa saarnasi rovasti Jorma Marjokorpi (5. oik.).

Oikein toimimisen ja velvollisuuden täyttämisen perintö on hänen mukaansa myös ohjannut vahvasti myös sodan ajan lasten elämää. Niskanen myös totesi, että kun esimerkiksi Savonlinnaa pommitettiin talvella 1940, pommituksessa kuoli 12 siviiliä, joista kaksi oli lapsia. Sotaorvoiksi molemmissa sodissa jäi kaikkiaan 55 000 ihmistä.

- Näille ihmisille isänmaa ja sen vapaus on maksanut paljon. Siksi he ovat osaltaan tahtoneet tehdä sitä, mikä on oikein eli työllään rakentaa maatamme, Hannu Niskanen sanoi.

Kirkkojuhlassa musiikista huolehtivat Rakuunasoittokunta Lappeenrannasta ja yksinlaulua esittivät **Helena Strand** ja **Arto Liukko**. lausuntaa esittivät **Kaarina Lavonen** ja **Maire Makkonen**.

Teksti ja kuva: Kari Tegelberg

Sotiemme Veteraanit -keräyksen piiripäällikköpäivät Helsingissä

Helsingin keräyspiiri tarjosi piiripäälliköille unohtumattoman kokemuksen. Päivien järjestelyistä vastasivat toiminnanjohtaja Rauno Loukkola sekä piiripäällikkö Viljo Lehtonen. Varsinaiset kokoukset pidettiin tällä kertaa näkövammaisten Iiris -keskuksessa. Odotetuin osuus piiripäälliköille oli, ennakkokyselyidenkin perusteella, tutustuminen Santahaminaan. Parin tunnin esittelykierroksesta Santahaminassa vastasi evl evp Jarmo Nieminen. Hänen Santahaminaesittelynsä oli erinomainen sukellus saaren historiaan ja sen merkitykseen.

Veteraanivastuu ry:n ansioristien erikoisjako

Sotiemme Veteraanit -keräyksen piiripäällikköpäivät huipentuivat Veteraanivastuun ansioristien jakotilaisuuteen Santahaminan Upseerikerholla. Veteraanivastuu palkitsi tilaisuudessa pitkään ja menestyksekkäästi toimineita keräyksen piiripäälliköitä sekä heidän aisaparejaan ja Puolustusvoimain- sekä veteraanijärjestöjen tärkeitä taustatahoja.

Ansioristien jako jatkuu

Veteraanivastuun ansioristejä jaetaan keräyspiireissä 6.12.2018 jälkeen. Piiripäälliköt valmistelevat parhaillaan keräyksen aluevastaavien kanssa ansioristien myöntämiseen liittyviä ehdotuksia Veteraanivastuun hallitukselle. ”Sotiemme Veteraanit -keräyksen hyväksi toimineiden, erittäin pitkäaikaisten ja luotettavien vapaaehtoisten kiittäminen on meille kunniaasia,” sanoo Veteraanivastuu ry:n puheenjohtaja Matti Niemi.

Pia Mikkonen

Piiripäälliköt yhteiskuvassa Santahaminassa, oppaanaan Jarmo Nieminen (eturivissä oikealla).

Koivunen Oy
Autojen varaosat, lisävarusteet, kemikaalit ja työkalut
Fixus Kauppiaat
www.fixus.fi

Hyvinvointia, kuntoutusta ja hoivaa
LOTTA SVÄRD SÄÄTIÖ
LOTTAMUSEO
KUNTOUTUSTA
VUOKRA-ASUNTOJA
AVUSTUSTOIMINTAA
Elää tätä päivää, ajan hengessä.
www.lottasaatio.fi www.lottamuseo.fi

25-vuotta työtä vanhusten hyväksi
• asumispalveluja täysihoidolla kodikkaissa tiloissa
• lyhytaikaisia kuntouttavia lomajaksoja
• päiväpalveluja
Tervetuloa tutustumaan!
Palvelukoti Jaatinen
Toipilaspolku 4, 86800 Pyhäsalmi. p.040-7528 750
www.palvelukotijaatinen.fi

Keski-Pohjanmaan Hoitopalvelu Oy

Ikäihmisten laitos- ja kotihoito sekä ateriapalvelut - ammattitaidolla ja sydämellä!
Sovi tutustumiskäynti tai kysy lisää palveluistamme:
Puh. 044 7311 340 tai 0400 867 085
www.kphoi.fi

KENTÄLTÄ

Pohjaslahden viimeiset vihtatalkoot

Urpo Lahti-Monosen taidonnäyte

Pelimannin Penkillä vietettiin Jaakopinpäivänä viimeiset vihtatalkoot pohjaslahtilaisten sotaveteraanien hyväksi. Talkoitten tuotolla on vuosittain järjestetty joulujuhla ja annettu joulupaketit sotaveteraaneille, -leskille ja -orvoille.

Joulumuistamisista ei kuitenkaan olla luopumassa, mutta joukon pienennyttyä ne pystytään tulevina vuosina toteuttamaan ilman talkoita.

Viimeisiin talkoisiin kerääntyi kolmisenkymmentä vihtamestaria, heidän joukossaan myös yksi yhdistyksen perustajajäsenistä Urpo Lahti-Mononen, sotaveteraani itsekin. Työn ohessa syötiin, kuunneltiin Haapamäen Pelimanneja ja juteltiin sydämen kyllyydestä.

Kuvat ja teksti: Sirpa Timonen

Pöytyän Kyrössä perinteinen Metsäkirkko

Kyrön Seudun Sotaveteraanit järjestivät jälleen yhteistyössä Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiriin hengellisen toimikunnan kanssa Metsäkirkon, tällä kertaa heinäkuun 8. päivä Kyrössä.

Tämä perinteeksi muodostunut kesäinen ja sodanaikaisesta kenttäjumalanpalveluksesta viitteitä saanut tapahtuma keräsi jälleen runsaan joukon veteraaniväkeä sanan kuuloon. Liturgina toimi kappalainen **Juha Dubbe** ja saarnan piti kuvassa oleva eläkkeellä oleva rovasti **Anneli Rantalaiho**.

Erityisluonteen tilaisuudelle antoi sen perustajan, veteraaniveli **Arvo Nevalan** muisteleminen, sillä hän nukkui pois vain noin kuukausi ennen tapahtumaa.

Teksti Osmo Suominen
Kuva Jaana Aaltonen

TERVO
WWW.RAKENTAJATERVO.FI

Summan korsutuhon muistomerkit kunnostettiin

Kalvolan Reserviupseerikerhon toimesta muistomerkit Summan korsutuhopaikalla kunnostettiin kesäkaudella 2018. Kunnostus- ja siivousretkeen osallistui viisi henkilöä.

Kantahämäläiset sotaveteraanit paikansivat Summan korsutuhopaikan kesäretkellään 1994, jolloin he päättivät pystyttää paikalle muistoristin. Kummulle pystytettiin 3.6.1995 valkoiseksi maalattu kestopuuristi. Ristiä on myöhempinä vuosina hoitanut Kalvolan Reserviupseerikerho.

Kesäretkellä 2005 KaRu:n jäsenten piirissä heräsi päätös, että paikalle tulee saada pysyvämpi muistomerkki. Näin 12.7.2008 paljastettiinkin kestopuisen ristin vierelle Kalvolan punaisesta graniitista työstetty tonnin painoinen muistokivi laattoineen sekä info -tauluineen.

Retkeläisten Summan muistomerkin luona. Vas. Markku Ahlava, Ahti Järvelä, Kalevi Rämö ja Esko Nyyssönen Kalvolasta sekä Eero Aaltonen Riihimäeltä.

Korsussa menehtyi 19 miestä

Joulukuun 21. päivänä 1939 klo 13.15 ankaran tykistökeskityksen aikana tuhosi tykkikranaatin täysosuma III/5/II/JR 15:n korsun Summan Majajoen taistelulohkon Simaojalla, joka oli ”Kalvolan komppanian” talvisodan aikaisia taistelupaikkoja. Korsussa oli 21 miestä, joista 19 kuoli palavassa korsussa ja vain 2 käytävässä ollutta pelastui haavoittuneina. Nuorista sankarivainajista 14 oli Kalvolasta, 4 Hattulasta ja 1 Aurasta.

Jatkosodan aikana 1942 sankarivainajien jäännökset tuotiin siunattaviksi kotiseurakuntiensa kirkkomaiden multiin. Samalla tuotiin Kalvolaan myös korsihaudalle aseveljien pystyttämä koivupuinen risti, joka sijoitettiin Kalvolan Reserviupseerikerhon toimesta siunauskappelin seinälle, Tapio Wirkkalan suunnittelemaan vitriiniin. Vitriini siirrettiin myöhemmin kunnostuksen yhteydessä nykyiselle paikalleen Kalvolan sankarihautojen ristiä vastapäätä.

Löytyykö muita muistomerkkipaikkoja

Summan korsutuhon muistomerkit ovat nyt kunnostettu sekä niiden lähiympäristö siivottu hyvään kuntoon. Varmasti mm. Summan lähialueella on moniaitakin muistomerkkejä, joissa kanta-hämäläisiä sankarivainajiemme on myös osaltaan kalleimmasta uhristaan muistettu ja kunnioitettu. Siksi esitän maakuntamme reserviveljet, keillä tietoa on, että informoitte muistomerkkipaikkojen sijainnit vaikkapa Etelä-Hämeen reservipiiriemme toiminnanjohtajille.

Näin voisivat alueelle retken suorittavat mahdollisesti käynneillään suorittaa muistomerkkien kunnostusta ja alueiden siivoustakin, kun saisivat pyytäessään muistomerkkien sijainneista tarkemman tiedon.

Esko Nyyssönen

Pohjois-Karjalan kirkkopäivä Liperissä

Sotiemme veteraanien ja lottien kirkkopäivään Liperissä saapui elokuun viimeisenä sunnuntaina noin 400 osanottajaa. Toista kertaa veteraanien ohella kutsuttiin mukaan myös Pohjois-Karjalan sotaorvot.

Jumalanpalvelus Liperin luterilaisessa kirkossa oli ekumeeninen. Liturgiassa oli sekä luterilaisia että ortodoksisia elementtejä. Ratkaisua pidettiin hyvin onnistuneena. Kaikki veteraanit saivat olla yhteisessä palveluksessa. Saarnan piti rovasti, TL Petri Karttunen teemanaan ”Lähimmäinen”.

Jo pitkään on Pohjois-Karjalassa ollut perinne, että kirkkopäivän aterian tarjoaa järjestävä kunta. Liperin kunnan tarjoamaa ateriaa juhlistivat avustajina olleet Liperin peruskoulun 9-luokan oppilaat.

Seppelpartio Liperin kirkossa. Vas. Valtteri Hiltunen, 99-vuotias veteraani Tuomas Lappalainen, Minttu Kurki.

Päiväjuhlassa tunnelman viritti Savo-Karjalan Maanpuolustussoittokunta johtajanaan Juha Tiensuu. Tervehdyssanat lausui kansanedustaja Eero Reijonen ja juhlapuheen piti Korkeasti Siunattu piispa Arseni. Kuulijat saivat vakuuttavan todistuksen sekä maallisen yhteiskunnan että hengellisen paimenen tuesta veteraaneille.

Valtiovallan tervehdyksen esitti ministeri Anu Vehviläinen ja puolustusvoimien tervehdyksen eversti Kaarle Törrönen Kainuun Prikaatista. Eversti evp Jouni Mattila valaisi tilannetta perinneaikakauteen siirtymisessä.

Professori Veijo Saloheimo lausui kullanarvoisia ja viisaita sanoja veteraanin tervehdyksessään. Nuorison ajatukset isänmaasta tulivat kuulijoille nuorisovaltuuston puheenjohtaja Valtteri Hiltuselta. Nuoret muusikot Inka ja Anki Kuisma hivelivät kuulijain sielua koskettavalla musiikillaan.

Teksti: Juhani Sainio
Kuva: Kalevi Lohiranto

Pohjois-Savon sotaveteraanit leireilivät Sompalassa jo 46. kertaa

Piirin leiritoiminnalla on pitkät perinteet – ensimmäinen leiri pidettiin Vesannolla jo vuonna 1972

Vuoden 1972 toimintasuunnitelmassa mainittiin ajatus siitä, että koska ” veteraanit ovat ikärakenteeltaan sellaisia, että eläkepäivät ovat jo monella saavutetut ja useat ovat aivan eläkeiän kynnyksellä, lienee paikallaan ottaa toimintasuunnitelmaan veteraanien henkinen virkistystoiminta”. Perusajatusta on toteutettu siis hyvällä menestyksellä jo 46 vuotta.

Leiri pidettiin perinteisesti juhannuksen jälkeisellä viikolla 25.-28.6. Alun perin leiri oli tarkoitettu vain piirin mieslentopalloilijoille ja hiihtäjille, koska majoitustiloja oli vähänlaisesti. Nykyään Sompalan leiri- ja kurssikeskuksen alueelle voi majoittua noin 200 ihmistä ja näin ollen mukaan pääsevät luonnollisesti kaikki kynnelle kykenevät ja asiasta kiinnostuneet veteraani-, puoliso- ja leskijäsenet avustajineen. Viime vuosina leirille on osallistunut kuutisenkymmentä osallistujaa eri puolilta maakuntaa.

Kun vuonna 1972 toimintasuunnitelman mukaan leiri perustettiin vastikään eläköityneiden tai eläköitymässä olevien veteraanien iloksi, tilanne on nyt luonnollisesti toinen: 90 vuotta täyttäneitä oli mukana yli 30. Vanhin osallistuja oli 96-vuotias rintamalotta **Liisa Luoma**.

- Vaihtelu virkistää, totesi hän leiristä tyytyväisenä jo aiemmin.

- Leirillä viihtyy, koska paikka on hieno, kaunis ja puhdas. Myös erilaiset aktiviteetit kuten voimistelu vetreyttävät, vaikka lonkkaleikattuna ja rollaattorilla liikkuvana onkin hiukan vaikeaa kaikkeen osallistua!

Ohjelma leirillä noudatti perinteisiä kaavoja. Lipunnoston ja komean Karjalan Lennoston Hornet-hävittäjän ylilennon jälkeen käytiin läpi tulevaa ohjelmaa ja osallistuttiin luontopolun rastikisailuun. Päivällisen jälkeen saunottiin alueen hienossa savusaunassa ja loppuilta sujuikin sitten ”Urkki-illan” merkeissä, kun muisteltiin presidentti Urho Kekkosta ja pohjustettiin tulevaa retkeä Pielavedelle.

Seuraavina päivinä oli varsin monipuolista ohjelmaa, jolloin jaettiin erilaisia tietoiskuja ja pidettiin huolta myös liikunnallisesta puolesta, kukin kykyjensä mukaan. Agronomi **Paavo Jauhiainen** piti vauhdikkaaseen tapaansa esitelmän ”talousmies turistina Kiinassa” ja piirin puheenjohtaja **Jari Hynninen** kertoi perinnetyöhön siirtymiseen liittyvistä toimenpiteistä. Päivä jatkui virsiseuroilla rovastien **Risto Lyytikäisen** ja **Raimo Jalkasen** johdolla.

Kahvihetki Sompalan leirillä. Kuvassa Paavo Jauhiainen ja kuopiolainen Anna-Liisa Parviainen, joka on pitkään toiminut veteraaniväen tukihenkilönä.

Leiriläisiä Lepikon torpalla.

Keskiviikon ohjelman kruunasi retki Pielavedelle ja tietenkin tutustuminen **Urho Kekkosen** syntymäkotiin. Matkalla tutustuttiin myös Pielaveden kirkkoon ja talkoilla rakennettuun hautausmaan kiviaitaan. Lopuksi piipahdettiin Taipaleen tsasounassa, missä vierailua isännöi **arkkipiispa Leo**. Lämmin kiitos Pielaveden veteraaneille retkipäivän järjestelyistä ja maukkaista torikahveista.

Voi olla, että Sompalan leiri järjestettiin nyt viimeistä kertaa ja jatkossa perinneaikaan siirryttäessä mietitään uusia keinoja veteraanien hyvinvoinnin tukemiseksi. Vaikka näin ollen olo onkin haikea, on syytä myös muistaa kaikki se ilo, jota leirille osallistujat ovat arjen keskellä leirin ansiosta kokeneet.

Lopullisia päätöksiä ei kuitenkaan leirin jatkosta ole vielä tehty. Jos innostusta ja osallistujia riittää, voidaan jatkoa vielä harkita. Tähän sopivatkin erinomaisesti vuosikymmeniä leirin järjestäjänä toimineen rintamalotta **Aino Ester Niemelän** sanat:

”Eivät mielestä unohdu
Sompalan kesäiset päivät
veden välke
koivujen kuiske
ystävät ylen ihanat”

Lämmin kiitos Sompala-seuralle siitä, että olemme saaneet leirikeskuksen tilat ja palvelut käyttöömme. Kiitos myös Ragnar Ekbergin säätiölle vuosittaisesta avustuksesta, joka on mahdollistanut leirin järjestämisen. Suuret kiitokset Riitalle ja Ossille sekä heidän tukijoukoilleen: teidän pyyteetön työnne leirin läpiviemisessä on ollut korvaamaton!

Teksti ja kuvat: Eija Iivarinen
Kirjoittaja on Pohjois-Savon Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja

Sauvossa kesäillan kirkko

Sauvo-Karunan Sotaveteraanit järjesti perinteeksi muodostuneen ”Kesäillan kirkko”-tapahtuman Karunan kirkossa. Tilaisuus koostui lyhyestä iltakirkosta, lauluryhmä Saukkojen esityksestä Karunan sankarihaudoilla, josta kuvamme sekä kahvihetkestä, jossa Saukot myös esiintyi.

Teksti ja kuva: Osmo Suominen

KUN HALUAT HYVÄÄ TILAUSAJOPALVELUA
SOITA
P. Tyllilä Linja Oy.
Hyljekuja 6, 02270 ESPOO
(09) 888 1269 tai 888 1312

KENTÄLTÄ

Mannerheim vuosikymmenten kuvastimessa

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin perinteinen Marsalkka Mannerheimin muistojuhla keräsi jälleen runsaasti veteraaniväkeä eri puolilta piiriä muistelemaan historiamme suurmiestä.

Yhdessä Sotainvalidien Veljesliiton Varsinais-Suomen piirin kanssa järjestettävä vuosittainen kesätapahtuma kokosi marsalkan syntymäkodin Louhisaaren puistoon noin 300 kuulijaa.

Muistojuhlan juhlapuheen piti tällä kertaa eversti **Jorma Jokisalo**. Puheessaan hän tarkasteli Marsalkka Mannerheimin mukanaoloa Suomen itsenäisyyden eri vuosikymmenillä.

- Suomen eduskunnassa runsas 100 vuotta sitten annettiin varsin koruttomasti ja ilman suuria eleitä ilmoitus Suomen itsenäiseksi julistamisesta. Etelä-Suomen kaupunkien kaduilla oli samaan aikaan vahvimman laki. Laillista hallitusta odotti tammikuussa 1918 kova päätös venäläisten sotilaiden aseistariisumisesta ja järjestyksen palauttamisesta maahan. Oli asein ratkaistava kenen ja minkälaista itsenäisyyttä maahan oltiin luomassa. ”Kun tykit puhuvat, sanat ovat savua ja lupaukset tuhkaa”. Tämän koki Suomen kansa 1918, hän totesi.

- Tähän hetkeen saapui suomalainen venäjän armeijan ratsuväen kenraaliluutnantti Mannerheim, jolla tuli olemaan huikea merkitys sille, mihin suuntaan ”tykit alkoivat puhua”. Venäjän bolshevikien vallankumouksen jälki mielessään, minkä hän paluunsa aikana Suomeen oli saanut nähdä, puistatti Mannerheimia. Suomen laillisen hallituksen käännyttyä hänen puoleensa, ryhtyi hän toimimaan sotilaskomiteassa, jonka tehtävänä oli suunnitella maan laillisen hallituksen sotilaallisia toimia järjestyksen palauttamiseksi maahan ja venäläisten aseistariisumiseksi. Kysymys oli itsenäiseksi julistautuneen maan laillisista toimenpiteistä, Jokisalo muistutti.

- Suomen Marsalkka Mannerheim ja hänen tekonsa ovat 100 vuoden ajan säilyttäneet kansakunnan kunnioituksen. Hänen persoonansa on kestänyt kaiken ivan, pilkan ja vääristelyn, joita hänen vastustajansa ovat kylväneet. Tällaisen toiminnan taustalla ovat olleet itsenäisyyshistoriamme syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämättömyys ja suoranainen vääristely sekä pahansuopuuskin. Suomi ei olisi nykyisen näköinen, ellei Mannerheimin kaltaista vastuunkantajaa olisi kohtalo maallemme suonut 1918. Ei siis ole mikään ihme, että 2004 Mannerheim valittiin kansanäänestyksessä kaikkien aikojen suurimmaksi suomalaiseksi, hän päätti puheensa.

Juhlan jälkeen tarjolla oli maittava kenttälounas Louhisaaren kartanolinnan kahviossa. Lounaan tuotto käytetään lyhentämättömänä sotaveteraanien hyväksi.

Teksti Osmo Suominen
Kuva Tuula Rahkonen

Juhlapuhuja eversti evp Jorma Jokisalo Mannerheimin muistopaadella

Louhisaaren juhlayleisöä

Veteraanien ja lottien yhteinen virkistysviikko Kalajoella

Kolmisenkymmentä sotaveteraania, puolisoa ja leskeä sekä parikymmentä lottaa ja pikkulottaa nauttivat helteisestä virkistysviikosta Kalajoella heinä-elokuun vaihteessa.

Osallistujat Kristillisen opiston pihapiirissä

Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiri on järjestänyt sotaveteraaneille virkistystä Kalajoen kristillisellä opistolla vuodesta 1996 lähtien kolmen virkistysviikon vuositahdilla. Viimeisten vuosien kuluessa määrä on vähentynyt yhteen. Opiston aloitteesta virkistysviikko järjestettiin nyt kolmatta kertaa yhdessä Lotta Svärd Säätiön kanssa.

Kuluvana vuonna 40-vuotista taivaltaan juhlinut Pohjan pioneerikilta on tukenut sotaveteraanipiirin virkistysviikkoja kiitettävällä tavalla lähes kahdenkymmenen vuoden ajan. Kilta on kustantanut vuosittain viidentoista veteraanin osallistumisen virkistysviikolle. Taloudellisen tuen määrä on ollut sotaveteraanipiirille huomattava.

Virkistysviikon ohjaajissa ja avustajissa yhdistyi kokemus ja nuoruuden into. Sotaveteraanien luottomies **Aaro Väyrynen** aloitti veteraanien ohjaajan pestin jo vuonna 2001. **Onerva Raivio** ohjasi ja opasti lottia avustajanaan vasta viisitoistavuotias **Jattamari Raivio**.

Osallistujat olivat erittäin tyytyväisiä virkistysviikon monipuoliseen ohjelmaan. Jokaisena päivänä toistui vanha perinne: Suomen lippu nostettiin salkoon aamulla ja laskettiin illalla. Aamut aloitettiin hengellisellä osuudella hartain sävelin ja sanoin sekä tietoiskulla mitä kyseisenä päivän tehdään. Ja tekemistä kyllä piisasi.

Oli musiikkia, yhteislaulua, ryhmävoimistelua, aivojumppaa, ulkopelejä, kisailua ja maanpuolustusta käsittelevä luento. Välillä tutustuttiin Mustilankankaan tuulivoimapuistoon ja tehtiin kävelykierros Jokipuistoon. Kuuluipa viikkoon myös hemmottelua hieronnan ja jalkahoidon muodossa. Ohjelmaan oli jätetty riittävästi luppoaikaa, jolloin oli mahdollista muistella menneitä ja turista mukavia ystävien kanssa.

Virkistysviikon päätteeksi kerrottiin kuntoutusmahdollisuuksista ja esiteltiin apulaitteiden monipuolista kirjoa. Päätöstilaisuus pidettiin haikeissa tunnelmissa. Kotimatkalle lähdettäessä tuumailtiin porukalla vanhaa sanontaa - kaikki hyvä päättyy aikanaan.

Teksti: Raija Fröjd ja Raimo Sevón
Kuva: Aaro Väyrynen

Sotaveteraanien seutukunnallinen kirkkopäivä Merikarvialla

Merikarvialla vietettiin kesäkuussa Satakunnan alueen seutukunnallista kirkkopäivää. Päivän tunnuslauseena oli ”Kas kaunista on sovinto veljesten keskuudessa”. Kirkkopäivän vietto aloitettiin Merikarvian kirkossa, jonne saapui noin 300 osanottajaa ympäri Satakunnan. Merikarvian seurakunnan kirkkoherra **Tom Broberg** saarnasi. Ehtoollisessa avustivat tuttuun tapaan rovastit **Anssi Joutsenlahti** ja **Jussi Pelto-Piri**. Seppele laskettiin kirkon sankarihaudalle.

Marttojen tarjoaman maistuvan lounaan jälkeen jatkettiin päiväjuhlalla kirkossa. Alkuvirren jälkeen kirkkoherra esitteli kirkkoa, kunnan tervehdyksen toi vs. kunnanjohtaja **Kimmo Puolitaival**, juhlapuheen piti rovasti **Väinö Reinilä** sekä päätössanat lausui puheenjohtaja **Tapio Kamppi.**

Musiikista vastasi nuorten ryhmä sekä Merikarvian Mieslaulajat kuorolaulullaan. Päivän päätteeksi laulettiin suvivirsi.

Teksti ja kuva: Marika Keskinen

Onnistunut talkooilta Pyhäjoella laittoi sankarihaudat kuntoon

Toukokuun viimeisenä tiistaina järjestetyt sankarihautakivien puhdistustalkoot osoittivat pyhäjokisten suurta sitoutumista sotaveteraanien ja sankarivainajien muistojen vaalimiseen.

Paikalle saapui peräti 32 henkilöä suorittaen sovitun puhdistustyön lähes yhdessä hujauksessa.

Kiitos teille kaikille, perinnetyö elää Pyhäjoella todella vahvana.

Pääosa läsnäolleista näytti olevan eläkeikäisiä, jo lähes edesmenneen veteraanisukupolven lapsia. Jokaisella meistä on omia muistojamme ja kokemuksiamme sodassa fyysisesti jos henkisestikin runnellun veteraanisukupolven raskaasta työstä isänmaan puolesta. Miltei tuhkasta on nostettu nykyinen elintasomme ja ajatelkaa...lähes yhden sukupolven työllä.

Kiitos talkoolaisten, on Pyhäjoen sankarihautausmaa edustavassa kunnossa

Perinnetyö ja sankarivainajien muistaminen ovat edelleen merkittävä osa koko Suomen kansan omaa identiteettiä lähtien siitä kaukaisesta, Talvisodan alussa tehdystä päätöksestä, jonka mukaan kaikki taistelukentillä menehtyneet sotilaat pyrittiin toimittamaan kotikirkkonsa kalmistoon, sankarihautausmaille. Veljeä ei jätetty – silloinkaan.

Näin syntyivät maailmalaajuisestikin ainutlaatuiset sankarihautausmaat. Suomen maaperällä niitä on yli 600, joiden lisäksi muutama jäi sodan melskeissä Karjalaan, nykyisen Venäjän puolelle.

Varsinkin kesäaikaan sankarihautausmaat ovat todella vaikuttavia paikkoja, joissa jokaisen vamasti hiljentää hautakumpujen valtava lukumäärä, kaikki menehtyneinä isänmaansa puolesta. Samoin huomio kiinnittyy suomalaiseen tapaan hyvällä maulla kukitettuun ja siistiin ulkonäköön.

Tällaisen näkymän haluamme varmasti jokaisen kohtaavan myös tulevaisuudessa oman seurakuntamme sankarihautausmaalla? Siirtyköön vastuu ja huolenpito myös Pyhäjoella, ei velvollisuutena, vaan mahdollisuutena osoittaa kunnioitustaan edesmenneille sukupolville, pikkuhiljaa nuorempien käsiin.

Lisätietoja sankarihautausmaista löydät osoitteesta www.sotasampo.fi, jonka etusivun valikosta pystyt hakemaan kunnan nimellä vaikkapa Pyhäjoen sankarihautausmaan. Yksittäisen henkilön nimen alta löytyy tarkemmat tiedot mm. joukko-osastosta, kaatumispaikasta jne, Joukko-osaston alta löytyy puolestaan sotapäiväkirjoja, kuvia... etsivä löytää, kokeilehan!

Kiitos kaikille talkoissa mukana olleille, kiitos myös seurakunnalle tarjoiluista.

Teksti ja kuva: Mauri Virkkunen

Veteraaneilla etusija Oulun seurakuntien eläkeläisleirille

Oulun veteraanileireillä on saatu nauttia Rokuan kansallispuiston upean luonnon tuomasta rauhasta ja virkistyksestä

Oulussa muodostettiin 1980 -luvulla veteraanijärjestöjen hengellisen työn yhteistoimikunta. Sen tehtävänä oli organisoida veteraanien parissa tapahtuvaa hengellistä työtä. Toimikunta on tehnyt erittäin monipuolista ja hedelmällistä yhteistyötä Oulun seurakuntien kanssa.

Yksi toimintamuoto on ollut seurakuntien Rokuan leiri- ja kurssikeskuksessa pidetyt veteraanileirit. Niitä järjestettiin pitkän aikaa kaksi kertaa vuodessa. Leirihenkilöstönä oli seurakuntien työntekijät ja vapaaehtoiset.

Veteraanien ikääntyessä leiriläisten määrä kuitenkin hiljalleen väheni niin, että 2010 -luvulla toinen leireistä jäi pois. Rokuan leiri- ja kurssikeskus oli hiljattain pari kesää poissa käytöstä ison peruskorjauksen takia, leiripaikaksi seurakunnat tarjosivat muita leirikeskuksiaan. Sinne ei saatu kuitenkaan niin paljon lähtijöitä, että leiri olisi voitu pitää.

Viime kesänä päästiin takaisin Rokualle ja samalla luotiin uusi toimintamalli. Veteraaneilla annettiin etusija päästä yhdelle seurakuntien järjestämistä eläkeläisleireistä. Lisäksi heidät vapautettiin leirimaksusta Suomi 100 -juhlavuoden kunniaksi hengellisen työn yhteistoimikunnan nykyisen puheenjohtajan, Tuiran emeritus kirkkoherra **Hannu Ojalehdon** aloitteesta.

Samaa käytäntöä jatkettiin kuluneena kesänä yhdellä seurakuntien eläkeläisleirillä. Leirille ilmoittautuneita oli viime vuoden tapaan, mutta kesän hellejakso aiheutti sen, että aika moni joutui terveydellisistä syistä perumaan leirille lähdön.

Veteraanit ovat olleet tyytyväisiä nykyiseen leirimalliin. Leiri on tuonut heille virkistystä arkeen. Yhteistoimikunnan puheenjohtaja Ojalehto on ollut yhden leiripäivän mukana ja toimikunnan sihteeri **Jorma Inkamo** on ollut koko leirin ajan veteraanien avustajana ja tukihenkilönä. Leiriyhteisössä veteraanit on huomioitu kunniakansalaisina.

Teksti: Hannu Ojalehto
Kuva: Sanna Krook

Rauhanturvaamisen ja veteraanityön perinnekeskus Wanha Veteraani avattiin Haminassa

Suomen Rauhanturvaajaliiton kunniajäsen, ministeri Elisabeth Rehn avasi keskuksen leikkaamalla sinivakoisen nauhan yhdessä liiton puheenjohtaja Mauri Koskelan (vas.) ja keskuksen toiminnanjohtaja Vesa Kangasmäen kanssa

Haminassa avattiin 2. elokuuta rauhanturvaamisen ja veteraanityön perinnekeskus Wanha Veteraani. Se tuo esille ensisijaisesti kriisinhallinnan historiaa ja nykyisyyttä. Perinnekeskus vaalii ja esittelee myös sotiemme veteraanien ja vapaaehtoisen maanpuolustustyön perintöä.

Hankkeen suojelija on Suomen Rauhanturvaajaliiton kunniajäsen ministeri **Elisabeth Rehn**. Hän avasi keskuksen leikkaamalla sinivakoisen nauhan yhdessä liiton puheenjohtaja **Mauri Koskelan** ja keskuksen toiminnanjohtaja **Vesa Kangasmäen** kanssa. Avaussanoissaan Vesa Kangasmäki kertoi keskuksen rakentamisesta ja kiitti yhteistyökumppaneita ja talkooväkeä. Suojelijan tervehdyksessä ministeri Rehn kertoi kokemuksistaan rauhanturvatyössä Balkanilla ja naisten osuudesta rauhanturvaajina.

Perinnekeskuksen perustamisesta teki aloitteen Kymenlaakson Rauhanturvaajat, joka on pääosin vastannut keskuksen kunnostuksesta ja näyttelyiden rakentamisesta. Perinnekeskusta hallinnoivassa yhdistyksessä on tällä hetkellä 14 jäsenyhdistystä vapaaehtoisen maanpuolustuksen ja rauhanturvaamisen alueelta, mm. Haminan-Vehkalahden sotaveteraaniyhdistys. Keskus sijaitsee vastapäätä RUK-museota Kadettikoulunkadun varrella.

Nykyisessä näyttelyssä on esillä valokuvin höystettynä rauhanturvaamiseen liittyvää esineistöä, merkkejä ja uniformuja, mm. kenraali Ensio Siilasvuon juhlapuku ja kunniamerkit. Yksi keskuksen huoneista on omistettu sotiemme veteraaneille. Se on rakennettu korsumaiseksi ja esillä on sodanaikaista materiaalia. Tähän yhteyteen on tarkoitus myöhemmin lisätä digitaalisia ratkaisuja, jotka kertovat sodistamme ja veteraaneista nuorison kielellä. Näin siirretään veteraaniperinnettä tuleville polville.

Merkittävä lisähanke on rakentaa piha-alueelle rauhanturvatukikohta. Sen avulla voidaan esitellä rauhanturvaajan elämistä ja olemista tehtäväalueella. Tämä vaihe keskuksen laajentamisessa on suuri ponnistus, mutta sen arvellaan auttavan myös uusien rauhanturvaajien rekrytoinnissa.

Wanha Veteraani on upea hanke ja hieno nähtävyys jo nyt. Täydennyttyään se tulee olemaan merkittävä rauhanturvaamisen ja veteraanityön keskus, joka toteuttaa tunnuslausetta ”Isänmaan ja rauhan puolesta kotona ja maailmalla”.

Teksti: Arto Mikkonen
Kuva: Vesa Kangasmäki

HARTMAN
1862

KENTÄLTÄ

Kymenlaakson Opistolla virkistäydyttiin uudistetulla ohjelmalla

Tapahtuma keräsi Inkeroisiin 17.8. liki 200 osanottajaa

Virkistyspäivän viettoon osallistui n 200 veteraania sekä puoliso- ja kannatusjäsentä.

Aiemmin kaksi kertaa vuodessa pidetyt syys- ja talvipäivän vietto järjestettiin tänä vuonna uudistetulla ohjelmalla. Opiston rehtori **Olli Laurila** toivotti osanottajat tervetulleiksi opistolle, todeten yhteistyötä olleen jo pitkään piirin kanssa mm virkistysviikkojen muodossa. Piirin puheenjohtaja **Arto Mikkonen** yhdessä toiminnanjohtajan kanssa luovutti kesällä myönnetyt huomionosoitukset paikalla olleille jäsenille.

Kahvittelun ja tervetulotoivotusten jälkeen Pohjois-Kymen Sotilaspoikien kuoro ja orkesteri esittivät johtajansa **Pekka Ainalin** johdolla lähes tunnin mittaisen konsertin päättyen Veteraanin iltahuutoon.

Perinteisesti päivän ohjelmaan kuuluivat eri kilpailut luontopolku, tikanheitto ja petankkipallon heitto. Luontopolkukilpailun voitti naisten sarjassa **Eila Leikkonen** ja miesten sarjan **Matti Leikkonen** Haminan - Vehkalahden yhdistyksen Virolahden kerhosta. Molempien tulos oli 13 pistettä [max 15 pistettä].

Joukkuekilpailun voitti Haminan - Vehkalahden yhdistys tuloksella 49 pistettä, seuraavina Iitin ja Kouvolan joukkueet 44 pistettä.

Päivän tärkein osuus oli tietenkin tuttujen tapaaminen ja yhdessäolo ruokailun sekä kahvittelun merkeissä. Virkistyspäivän viettoon oli saapunut osanottajia piirin kaikista yhdistyksistä nautien kauniissa säässä vietettyä päivää leppoisissa tunnelmissa.

Teksti: Toivo Hartikainen
Kuva: Pertti Nieminen

Pirkanmaan alueellinen kirkkopäivä Kangasalla

Päivä saatiin viettää helteiden jo väistyttyä kauniissa ja lämpimässä säässä. Ohjelma toteutettiin perinteiseen tapaan, ensin jumalanpalvelus, sitten ruokailu ja kolmantena osiona juhla. Veteraaneja saattajineen oli mukana runsaasti yli 200 henkilöä, osallistujia järjestäjät mukaan lukien yli 300.

Jumalanpalveluksessa Kangasalan kirkossa saarnasi kirkkoherra **Seppo Jarva**, liturgia **Henri Lehtola** ja **Esa Eerola**, urkurina **Esa Toivola**. Kuulimme myös Kangasalan mieslaulajien esityksiä. Seppelpartion lähetti kirkkoherra **Seppo Jarva**.

Ruokailu jaettiin kahteen lähellä olevaan paikkaan, onnistuttiin kuitenkin ilman jonotusta, muutama tilataksi avusti liikkumisessa. Ruuan ja kahvin jälkeen siirryttiin päiväjuhlaan takaisin kirkkoon.

Juhla oli arvokas, musiikkipainotteinen, Ilmavoimien Soittokunta johtajana musiikkimajuri **Juha Ketola** oli valinnut juhlan ohjelmistoon tilanteeseen todella hyvin sopivia esityksiä, soittokunta säesti myös yhteislaulut. **Sirkka Eerilän** runosikermä ”on pohjoisessa kaunis maa” sekä **Leenamaija Raukolan** viuluesitykset herkistivät yleisön, veteraanin puheenvuorossa **Kerttu Ristolainen** kertasi ihmismielen tuntoja niin sodan aikana kuin sen jälkeen.

Kangasalan kaupungin tervehdyksen esitti kaupunginhallituksen puheenjohtaja **Heikki Lyytinen** ja Pirkanmaan sotaveteraanipiirin tervehdyksen **Juhani Husa**. Lopuksi, kun Kangasalla oltiin, juhla päättyi lauluun ”Kesäpäivä Kangasalla”, josta laulettiin myös harvemmin kuultu toinen säkeistö.

Teksti ja kuva: Hannu Riikonen

PHOENIX CONTACT
INSPIRING INNOVATIONS

Sotaveteraanien leskien kuntoutusleiri Onnelassa

Leiri keräsi mukaan 14 virkeää leskeä

Ensimmäinen Sotaveteraaniliiton järjestämä leskien kuntoutusleiri järjestettiin Tuusulassa, Majatalo Onnelassa 26.-28.6.2018.

Mukaan oli saatu 14 virkeää leskeä, jotka olivat tulleet seitsemältä paikkakunnalta. Vanhin osallistujista oli 97 ja nuorin 81-vuotias.

Onnela sijaitsee Tuusulan Rantatien kulttuurimaisemassa, joten päivien ohjelma oli kulttuuripainotteinen. Leiriläisten matkat suuntautuivat Lottamuseolle, Taiteilijakoti Erkkolaan, Aleksis Kiven kuolinmökille sekä läheiseen luonnonkauniiseen Fjällbon puistoon.

Majoittuminen tapahtui kahden hengen huoneissa ja onnekkain sai oman huoneen, josta oli upea näköala Tuusulanjärvelle. **Katja Kykkäsen** antamat hierontahoidot olivat mieluisia ja **Tony Jaatinen** kertoi Onnelan historiasta unohtamatta kummitusjuttujakaan. Onnela tarjosi upeat puitteet leirille ja ruoka sai leiriläisiltä erityiset kiitokset.

Kolmantena päivänä jo tutuksi tullut joukko kokoontui läksiäiskahville. **Helvi Arvolan** karjalanmurteella esittämä runo, joka oli samalla muistilista kauppaan, piristi tilaisuutta. **Leena Jäntti**, joka apurinaan **Essi Jäntti**, jaksoi uupumatta ja aina hyväntuulisena vetää kuntoisuusleirin. Hän saikin leiriläisiltä suuret ja lämpimät kiitokset.

Kuntoutusleirin järjestäminen lähellä kotia nähtiin erittäin tarpeelliseksi, sillä vain yksi mukana olleista oli ollut vastaavalla kuntoisuusleirillä muualla. Kaikki mukana olleet olivatkin valmiita tulemaan uudistamaan kokemuksensa.

Teksti ja kuva:
Jouko Kaivonurmi

Rajaveteraanit koolla Imatralla

Raja- ja merivartiokoulun 12. erikoisrajajääkärikurssin sotilasvalatilaisuus ja sodan ajan rajajoukkojen veteraanitapaaminen järjestettiin perinteiseen tapaan Imatralla Immolassa 16.8.

Valatilaisuuden yhteydessä oli perinteisesti myös sodan ajan rajajoukkojen veteraanitapaaminen, joita on järjestetty vuodesta jo 1994.

Tänä vuonna tapaamiseen osallistui enää 2 veteraania: **Antti Henttonen** RjP 4 (kuvassa oikealla) ja **Fazlulla Fethulla** RjP 5 (ei kuvassa).

Kenraaliluutnantti **Jaakko Kaukanen** osallistui juhlallisuuksiin viimeistä kertaa Rajavartiolaitoksen päällikkönä ennen eläkkeelle jäämistään.

Teksti ja kuva: Raili Leino

Suomen Vapaudenpatsas 80 vuotta

Vaasa oli 100 vuotta sitten keväällä 1918 tapahtumien keskiössä, kun maamme tuoreelle itsenäisyydelle haettiin vakautta. Vaasassa on tämän seurauksena kolme valtakunnallista muistomerkkiä, jotka muistuttavat kaupungin merkityksestä tuon kriittisen ajanjakson tapahtumissa.

Tärkein muistomerkeistä on Yrjö Liipolan toteuttama Suomen Vapaudenpatsas, joka paljastettiin suurin juhlallisuuksin Vaasan torilla 9.7.1938. Jalustoineen 14 m korkeassa patsaassa on kaksi mieshahmoa: kivääriä kädessään pitelevä sotilas heiluttaa lakkiaan ja hänen takanaan istuu haavoittunut sotilas rintaansa pidellen.

Lauri Leppäsen Jääkäripatsas paljastettiin jääkärien pääjoukon kotiinpaluun 40-vuotismuistopäivänä 25.2.1958. Patsaan jääkäri katsoo kohti merenlahtea, jonka jäältä Suomeen palaavat jääkärit rantautuivat Vaasaan.

Kalervo Kallion suunnittelema Suomen ilmailun muistomerkki paljastettiin 12.10.1969. Patsas sijaitsee lähellä paikkaa, johon ruotsalaisen kreivi Eric von Rosenin Suomen armeijalle lahjoittama lentokone Thulin Typ D laskeutui 6.3.1918. Lentokoneesta tuli Suomen armeijan ensimmäinen palvelukäytössä ollut lentokone, ja maaliskuun 6. päivästä tuli Ilmavoimien vuosipäivä.

Patsashanke vireille marsalkka Mannerheimin aloitteesta

Seinäjoella luotiin jo perusta suunnitelmalle pystyttää Vapaussodan muistomerkki Vaasaan. Jäseniksi muistomerkkikomiteaan Mannerheim nimitti taiteilija Akseli Gallen-Kallelan, päämajoitusmestari Hannes Ignatiuksen ja taidemesenaattina tunnetun teollisuusmies Gösta Serlachiuksen. Kesällä 1918 toimikuntaa täydennettiin tärkeillä vaasalaisilla liikemiehillä ja kaupungin virkamiehillä. Toimikunnan ensimmäinen ehdotus oli Vapauden temppeli -rakennus. Hanke edistyi kuitenkin verkkaisesti, siihen liittyi sekä erimielisyyksiä päämäärästä että rahoitusongelmia. Temppeliajatuksesta luovuttiin 20-luvun loppupuolella ja päädyttiin näyttävään patsaaseen. Patsasprojekti rahoitettiin pääosin kansalaiskeräyksellä ja yrityslahjoituksilla. Patsaan suunnittelukilpailu käynnistettiin vuonna 1935. Yrjö Liipola voitti kilpailun ja monumentti oli valmis paljastettavaksi heinäkuussa vuonna 1938. Paljastustilaisuus oli suuri kansallinen juhla, siihen osallistuivat mm. Tasavallan presidentti Kyösti Kallio, marsalkka Gustav Mannerheim ja itsenäisyyssenaatin elossa olevat jäsenet. Yleisöä tilaisuudessa kerrotaan olleen 10 000 henkeä.

Patsaan jalustaan hakattu teksti ”Isänmaansa vapauttajille – Åt fäderneslandets befriare 1918.”

Muistojuhlia viiden vuoden välein

Patsaan pystyttämistä muistetaan viiden vuoden välein patsaan paljastuspäivänä 9. heinäkuuta. Tänä vuonna patsaan paljastamisesta tuli kuluneeksi 80 vuotta. Juhla oli pienimuotoinen, mutta arvokkaan isänmaallinen.

Sotaveteraaneille, heidän puolisoilleen ja leskille sekä lotille oli kutsuttuina kunniavieraina varattu istuinpaikat patsaan edustalle ohjelman ajaksi. Satalukuinen yleisö seurasi juhlatapahtumaa torialueella.

Järjestäjien tiedossa oli, että juhlassa oli mukana ainakin yksi henkilö, joka oli ollut paikalla myös patsasta 80 vuotta sitten paljastettaessa. Mahdollisia muita tuolloin paikalla olleita pyydettiin saapumaan patsaan juurelle ryhmäkuvausta varten. Yleisöstä löytyi tällaisia henkilöitä kolmetoista. Osa ilmoitti, että he eivät muista tapahtumasta mitään, koska olivat muutaman vuoden ikäisiä ja ovat vain vanhemmiltaan kuulleet läsnäolostaan. Selkein muistikuva tilaisuudesta oli tapahtumahetkellä 14-vuotiaalla Grethel Nymanilla, joka kertoi tarkasti seuranneensa ihailemansa marsalkka Mannerheimin osallistumista ja seuranneensa vielä marsalkkaa hänen poistuessaan rautatieasemalle, jossa yleisöä kätellyt marsalkka oli ojentanut tervehtivän kätensä myös nuorelle pikkulotalle.

Ilkka Virtanen
Kirjoittaja on talousmatematiikan professori (emer.)

Sotaveteraanit puolisoineen ja lotat olivat juhlan kunniavieraita
Kuva: Ilkka Virtanen

Lotta Grethel Nyman (edessä) on yksi niistä, jotka olivat olleet mukana patsaan paljastustilaisuudessa 80 vuotta aiemmin. Tuolloin 14-vuotias pikkulotta muistaa hyvin sekä tapahtuman että pikaisen kohtaamisen marsalkka Mannerheimin kanssa.
Kuva: Ilkka Virtanen

Finlands Frihetsstaty 80 år

Vasa var för 100 år sedan våren 1918 i händelsernas centrum, när man sökte stabilisera vår unga självständighet. I Vasa finns som en följd av detta tre nationella minnesmärken, som påminner om stadens betydelse genom händelserna denna kritiska tidsperiod.

Det viktigaste minnesmärket är det av Yrjö Liipola skapade Finlands Frihetsstaty, som avtäcktes under stora festligheter på torget i Vasa den 9.7.1938. I den inklusive fundamentet 14 meter höga statyn finns två manliga gestalter; med geväret i sin hand vinkar en soldat med sin mössa och bakom honom sitter en sårad soldat och håller sig för bröstet.

Lauri Leppänens Jägarstaty avtäcktes på 40-årsminnesdagen den 25.2.1958 då huvudstyrkan av jägare återvände hem. Statyns jägare blickar ut över havsviken, över vilkens is de till Finland återvändande jägarna landsteg i Vasa.

Det av Kalervo Kallio designade minnesmärket över Finlands flygväsen avtäcktes den 12.10.1069. Statyn finns i närheten av den plats, där det av den svenska greven Eric von Rosen till den finska armen donerade flygplanet Thulin Typ D landade den 6.3.1918. Flygplanet blev det första som varit i tjänst hos Finlands arme, och den 6:e mars kom att firas som luftstridskrafternas årsdag.

Statyprojektet initierades av marskalk Mannerheim

I Seinäjoki initierades redan planen att resa ett minnesmärke över Frihetskriget i Vasa. Till medlemmar i minnesmärkeskommittén utnämnde Mannerheim konstnären Akseli Gallen-Kallela, generalkvartermästare Hannes Ignatius och den som konstmecenat kända industrimannen Gösta Serlachius. Sommaren 1918 kompletterades kommittén med viktiga affärsmän jämte tjänstemän från Vasa. Kommitténs första förslag var en Frihetstempel-byggnad. Initiativet framskred dock långsamt, därtill bidrog både oenighet beträffande målsättningen och finansieringsproblem. Tempelidén skrinlades i slutet på 20-talet och beslutet blev en ståtlig staty. Statyprojektet finansierades i huvudsak genom en insamling bland medborgarna och donationer från företag. Statyns planeringstävling startades år 1935. Tävlingen vanns av Yrjö Liipola och monumentet var klart för avtäckning i juli år 1938. Avtäckningstillfället var en stor nationell fest, däri deltog bl.a. president Kyösti Kallio, marskalken Gustav Mannerheim och de medlemmar av självständighetssenaten som ännu levde. Det berättas att publiken vid tillfället uppgick till 10000 personer.

I statyns fundament finns inristat texten ”Isänmaan vapauttajille – Åt fäderneslandets befriare 1918.”

Minneshögtider vart femte år

Resningen av statyn ihågkoms vart femte år den 9:de juli då statyn avtäcktes. Detta år hade det förflutit 80 år sedan statyn avtäcktes. Jubileet firades i liten skala, men var värdigt och fosterländskt.

För krigsveteranerna, dessas makor och änkor jämte lottor hade som inbjudna gäster reserverats sittplatser framför statyn under programmet. Ett hundratal åskådare följde med festligheterna på torget.

Arrangörerna var medvetna om, att i högtiden deltog åtminstone en person, som hade varit på plats även när statyn avtäcktes för 80 år sedan. Övriga som möjligtvis hade varit på plats då uppmanades att infinna sig vid statyns fundament för en gruppbild. Bland publiken fanns tretton sådana personer. En del av dem meddelade, att de inte kommer ihåg något från tillfället, emedan de var endast några år gamla och har endast genom sina föräldrar hört att de var närvarande. Den tydligaste minnesbilden från tillfället hade den då 14-åriga Grethel Nyman, som berättade att hon noggrant följt med marskalk Mannerheim, som hon beundrade, och hur denne deltog och dessutom följt med marskalken när han avlägsnade sig till järnvägsstationen, där marskalken som skakade hand med publiken hade sträckt ut sin hand till hälsning även åt den unga flicklottan.

Ilkka Virtanen
Skribenten är professor (emer.) i ekonomisk matematik
Svensk översättning: Anders Knip

Kirjat

Yli 700 sivua ja liki neljä kiloa - Rauhanturvaajaliiton 50-vuotishistoriikki on kirjaimellisesti suurteos

Heikki Holma (päätoim.): Suomen Rauhanturvaajaliitto 1968-2018
Suomen Rauhanturvaajaliitto ry 2018, 408 s.
Heikki Holma (päätoim.): Suomalaista rauhanturvaamista ja kriisinhallintaa 1956-2018
Suomen Rauhanturvaajaliitto ry 2018, 308 s.

Suomen ensimmäiset sinibaretit lähtivät Suezille joulukuussa 1956. Joukossa oli myös sotiemme veteraaneja, kuten Mannerheim-ristin ritari, vänrikki Paavo Suoranta. Veteraaneista vanhimpana vaikutti toinen Mannerheim-ristin ritari, kenraalimajuri Armas-Eino Martola, joka toimi YK:n pääsihteerin sotilasneuvonantajana. Myös vanhimmat upseerit ja osa erikoistehtäviin palkatuista olivat osallistuneet sotiimme. Sotien veteraanien mukana olosta huolimatta joukon keski-ikä oli vain 25 vuotta.

Olisi väärin sanoa, että suomalaisia ei sinänsä olisi kiinnostanut kansakunnan ovia aukonut YK-toiminta, mutta raskaiden sotien jälkeen vain muutamiin tappioihin johtanut rauhanturvaaminen koettiin enemmänkin seikkailuksi kuin varsinaiseksi sotakokemukseksi. Vuonna 1958 ilmestyi Armand Lohikosken ohjaama ja käsikirjoittama Puupää-sarjan elokuva ”Pekka ja Pätkä Suezilla”, joka sekin levitti omanlaistaan näkemystään rauhanturvaamisesta.

Yhteiset kokemukset saivat YK-kävijät tuntemaan tarvetta välillä tavata toisiaan ja puida tuntojaan vertaisten seurassa, joilla oli kyky ymmärtää, mistä kulloinkin puhuttiin. Toiminnan organisoituessa järjestö kulki aluksi nimellä Suomen YK-Veteraaniliitto – Sinibaretit. Useiden kehitysvaiheiden jälkeen rauhanturvaajien yhteydenpidosta syntyi Sinibarettiliitto ry, joka jätti nimestään pois siinä alkujaan olleen maininnan veteraaneista, samalla selkeyttäen sotien veteraanien ainutlaatuista taustaa.

Vuonna 2005 järjestön nimi muuttui Suomen Rauhanturvaajaliitoksi. Nimen muutoksen perustana oli kansainvälinen kehitys, jossa YK alkoi käyttää muita kansainvälisiä organisaatioita, kuten Natoa ja Euroopan unionia kriisinhallinnan toteuttajina. Yleensä se perustuu kuitenkin yhä YK:n antamaan mandaattiin.

Suomalaiset veteraanijärjestöt kannustivat Rauhanturvaajaliittoa hakeutumaan jäseneksi Maailman Veteraanijärjestöön. Jäsenyys ratifioitiin vuonna 2009 ja vuodesta 2010 alkaen Rauhanturvaajaliitto on edustanut kaikkia maamme veteraaneja World Veterans Federation -järjestössä.

Viimeisin uudistus Suomessa on kriisinhallintaveteraani-nimityksen käyttöönotto. Se on tunnustus vuosikymmenien aikana tehdystä työstä. Rauhanturvatehtävissä on kuollut kaikkiaan 49 suomalaista ja vammautunut paljon useampi. Tehtävät ovat muuttuneet aikaisempaa vaarallisemmiksi, mutta samanaikaisesti suomalaisten varustusta on parannettu ja osallistumista vähennetty, joten tappioluvut ovat pysyneet kurissa. Rauhanturvaamisen suurvalta Suomi ei enää suhteutettuna väkilukuunsa ole, mutta ammattitaitonsa ansiosta suomalaiset ovat haluttuja kumppaneita kaikkialla, missä rauhaa turvataan tai rakennetaan puhtain tavoittein.

Rauhanturvaamisesta tai rauhanturvaajaliitosta tähän saakka kirjoitetuista teoksista yksikään ei ulotu nykyhetkeen asti, kuten 50-vuotiaan Rauhanturvaajaliiton tänä vuonna julkaisema kattava historiikki. Historiikin julkaisemisessa on päädytty kahteen kirjaan: *Suomen Rauhanturvaajaliitto 1968-2018*, sekä *Suomalaista rauhanturvaamista ja kriisinhallintaa 1956-2018*. Yksiosainen teos olisi vaatinut ankaraa supistamista jo aineistonsa laajuuden vuoksi. Nyt kirjoissa on paljon tietoa, jota muualta ei ole saatavissa. Lukijaa auttaa havainto siitä, että sisältö on laadittu artikkeleiksi, joten kaipaamansa tiedon pariin pääsee helpoiten sisällysluettelon tai henkilöhakemiston kautta.

Kirjat voi hyvin lukea erillisinä. Ensimmäinen on järjestöhistoria lisättynä henkilökuvilla rauhanturvaoperaatioista ja jälkimmäinen rauhanturvaamisen ja kriisinhallinnan historia ryyditettynä kuvauksella kotimaassa tehdystä työstä. Kuitenkin vasta yhdessä ne maalaavat kokonaiskuvan, jossa operaatiot ja ihmiset kohtaavat. Suururakka on valmistunut vapaaehtoisen ryhmätyön tuloksena, joka välillä näkyy epätasaisuutena. Osaltaan se kuitenkin tuo tekstiin ihmisläheisyyttä, joka auttaa ymmärtämään välillä rosoistakin todellisuutta.

Kirjojen päätoimittajana ja keskeisten historiaosuuksien kirjoittajana kenraalimajuri Heikki Holma ansaitsee lämpimän kiitoksen: Rauhanturvaajaliiton kirjoissa on vankkaa ja arvokasta tietoa, jota – kuten liitteissä olevia tilastoja – ei missään muualla ole koottuna julkaistu. Rauhanturvaajaliiton historia on nyt tallennettu ja kirjoissa on myös annettu tilaa henkilökohtaisille kokemuksille ja ihmisten tarinoille. Niinpä painavaa asiaa ja painavia kirjoja voi lukea myös kevyemmällä otteella, minimuistelmina, melkein kuin aikoinaan Kansa taisteli – Miehet kertovat -lehtiä.

Rauhanturvaajaliiton jäsenyhdistyksien kautta saatavilla olevat kirjat ovat painoasultaan tyylikkäitä ja sopivat siten myös lahjateoksiksi. Näitä kirjoja ei myöskään ohiteta, kun kokonaiskäsitystä rauhanturvaamisesta ja kriisinhallinnasta muodostetaan ja jatkotutkimukseen tartutaan.

Teksti: Kalle Liesinen
Kirjoittaja on eversti evp. ja kriisinhallinnan asiantuntija

Ukin jäljissä Laatokalla

Malinen, Harri: Ukki kertoo: Talvisotani Laatokan saarissa
Omakustanne, 2018
111 s.

Vantaalaisen sotahistoriaharrastajan **Harri Malisen** esikoisteos seuraa hänen ukkinsa Talvisodan aikaista sotapolkua Laatokan puolustajissa. Malinen kertoo ukkinsa olleen niitä veteraaneja, jotka eivät sodasta juurikaan puhuneet edes omille lapsilleen, ja tätä Malisen kirja pyrkii paikkaamaan.

Muiden veteraanien haastatteluista sekä kirjeistä, sotapäiväkirjoista ja muusta sota-arkiston materiaalista koottu kirja tallentaa yhden sotilaan kokemukset yksiin kansiin jälkipolvien luettavaksi. Teoksen minä- muotoinen kerronta tuo ukin ikään kuin takaisin kuulijoidensa keskuuteen, tarjoten näin suoran kanavan oman suvun sotahistoriaan myös niille sukupolville, jotka eivät häntä koskaan ehtineet tavata. Juuri tuossa intiimiydessä piileekin kirjan vahvuus.

”Kertojan” muisteloiden sekaan on kuitenkin sijoitettu myös erillisiä, hieman häntä ja sodan tapahtumia taustoittavia kappaleita, samoin kuin väliin kertojan, väliin jonkun toisen sukulaisen rintamalta lähettämiä kirjeitä. Lähestymistapa lisää kirjan henkilökohtaista otetta, mutta myös hieman pirstaloi lukukokemuksen ensi kertaa kirjaan ja sen hahmoihin tutustuvalle. Kirjan luettuaan kuitenkin ymmärtää, kuinka paljon draamallista jännitettä nämä sivuhenkilöt kokonaistarinaan tuovat: pysäyttävä loppu nimittäin paljastaa, että kaikilla ei ole onnellista loppua.

Toisin kuin monet muut jonkun tietyn henkilön, suvun tai kylän yksittäisiä sotakertomuksia dokumentoivat omakustanteet, ei tämä tukehdu pelkkään tekstiin, vaan sitä havainnollistavat myös kuvat niin sen päähenkilöstä kuin taistelujen tapahtumapaikoiltakin.

Kirja (20€) on ostettavissa suoraan kirjailijalta: harri.malinen@3stepit.com.

Ariela Säkkinen

Kelpo katsaus kiistanalaiseen valistusupseeriorganisaatioon

Pilke Helena: Omat haukkuivat politrukeiksi - jatkosodan valistusupseerit, Docendo 2018, 235 s.

Suomen käymistä sodista riittää aina vaan uuttakin tutkittavaa. Filosofian tohtori Helena Pilke on aikaisemmin tutkinut muun muassa sodan ajan armeijan tiedotustoimintaa ja hänen uusin tutkimuksensa jatkosodan valistusupseereista sivuaa vähän tätäkin aihealuetta.

Valistusupseerien tehtäväkenttä oli laaja ja eli vähän sotatilanteen mukana. Sodan sytyttyä kesällä 1941 ei valistusupseerien toimintaa pidetty vielä kovin tärkeänä, kun sodan uskottiin olevan nopeasti ohi. Sodan pitkittyessä piti joukkojen taistelumoraalia lujittaa ja jo loppusyksystä 1941 tämä tuli nimenomaan valistusupseerien tehtäväksi. Organisaatiota uudistettiin marraskuussa ja valistusupseerit siirrettiin tiedotuskomppanioista armeijakuntien, divisioonien ja rykmenttien esikuntiin.

Kaikkiaan valistusupseereina toimi sodan aikana noin 1300 miestä. Heidän tehtäväkenttänsä oli siis laaja eikä koko sodan aikana tullut selvyyttä siitä, oliko painopisteen oltava oppituntien ja propagandan vai puhtaan viihteen puolella. Kumpaakin toimintamallia joka tapauksessa harjoitettiin, mutta valistusupseereille kuuluvien tehtävien kirjo oli hyvin laaja; he olivat todellisia monitoimimiehiä.

Tutkija Pilke on tehnyt monihaaraisesta ja monesti muuttuneesta valistusupseeriorganisaatiosta hyvin kelvollisen selvityksen. Sitä paitsi kirjassa kerrotaan monesta mielenkiintoa aikanaan ja vieläkin herättävästä asiasta kuten karkuruudesta, epämääräisistä ja paikkansa pitämättömistä huhuista, juopottelusta, jermu -sanan pannaan julistamisesta, rintamaradioista ja -lehdistä, sotaväen mielialoista, viihdytyskiertueista ynnä muusta.

Itseäni jäi vähän mietityttämään se, että ylipäällikkö Mannerheim ei näytä ottaneen kantaa missään vaiheessa koko valistusupseeriorganisaatioon. Siitä päätellen asia ei näytä häntä kovin paljon kiinnostaneen. Saattoi tietysti olla niinkin, että hän luotti tässä asiassa täydellisesti Päämajan tiedotusosaston päällikön Kalle Lehmuksen asiantuntemukseen ja oli antanut tämän asian kokonaan tämän hoidettavaksi. Ja aktiivinen toimija Lehmus näyttää olleenkin.

Mieleeni tuli toinenkin asia. Olen jutellut sota-ajasta monen etulinjan taistelijan kanssa. Yksikään ei ole puhunut hyvää eikä pahaa valistusupseereista, vielä vähemmän nimittänyt heitä politrukeiksi. Valistusupseerin ja rivimiehen kosketuspinta taisi sittenkin jäädä aika ohueksi - ensin mainitun hyvästä yrityksestä huolimatta.

Esko Vuorisjärvi
Sotahistorioitsija, VTT

Poimintoja Suomen Sotaveteraani 4/1968 -lehdestä

Miksi ei liitytä

Suomen Sotaveteraaniliitto on esittänyt kahdelle Rintamamiesveteraanien Asunto- ja tukiliiton entiselle puheenjohtaja – ylilääkäri Yrjö Kulhialle ja varatuomari Lasse Kankaalle eräitä kysymyksiä, joissa kosketeltiin mm. molempien liittojen mahdollista yhtymistä, liittojen tavoitteita jne. Seuraavassa julkaisimme varat. Lasse Kankaan vastauksen:

”Mielestäni kaksi järjestöä voi yhtyä vain perusteellisten valmistelevan työn tuloksena. Yhtä mieletöntä, kuin on ylläpitää kahta kilpailevaa järjestöä, samaa asiaa ajavaa kahta järjestöä on luoda yksi sisäisesti eripurainen järjestö. Tämän vuoksi on ennen yhdistymistä sovittava yhteistä periaatteista ja toimintatavoista sekä ennen kaikkea niistä yhteisistä tavoitteista, joihin yhtyneen liiton tulisi pyrkiä.

Kun oli ryhdyttävä asian vaatimiin käytännöllisiin toimenpiteisiin asettui Rintamamiesveteraanien liittohallitus, vastoin liittokokouksen päätöstä, yhtymistä vastustamaan. Sen neuvottelijoille esitettiin vaatimus, että asioista on neuvoteltava, mutta huolehdittava siitä, että ettei tuloksiin saa pääsä...”

****

Veljet auttavat veljiään

Juuan Sotaveteraanit talkoissa. Rahulassa asuu Vilho Rissanen perheineen, johon kuuluu vaimo ja viisi lasta. Talo on vanha, laho ja hatara. Reumatismi on vaivannut miestä ja pari vuotta hän on ollut aivan sänkyyn sidottuna. Mökin korjaaminen on yksimielinen päätös.

Sotaveteraaneille talkoilla sauna. Lammin sotaveteraanit aloittivat juhannuksen alla Nerosjärven Putaanlahdella saunan rakentamistalkoot. Sauna tulee viime vuonna ostetun siirtokämpän yhteyteen.

Veljesapua Pyhäjärvellä, Kylvötalkoot Karijoella, Maalaustalkoot Hämeenlinnassa, Kaustisen sotaveteraanit kylvötöissä Känsälässä, Uusi asunto Sotaveteraanisisaruksille Alavallissa.....

Juho Koistinen; Terveisiä Pohjois-Savosta: Naapuriavun asialle lähdetään herkästi ja monien yhdistystemme kyläasiamiehet eli ”piirimiehet” tietävät tarkoin alueillaan ketä kulloinkin tulee auttaa ja miten autetaan ”vaikean paikan” yli.

****

Liiton johto ministerien puheilla

”Valtioneuvoston jäsenet ilmaisivat liiton edustajille ymmärtämyksensä vaikeuksissa olevien sotaveteraanien eläke- ja asuntokysymysten kiireellisen hoitamisen tarpeellisuudesta”.

Anni Grundström

Lukijoilta-palstalle lähetettyjen kirjoitusten enimmäispituus n. 2 500 merkkiä.

Lukijoilta

Kunnialaukaukset veteraanien hautajaisissa

Helsingin taivaalla jyrisi lauantaina 4. elokuuta Hornet-hävittäjä. Kyseessä oli ”missing man”-muodostelma, taistelulentäjän hautajaisten ylilennolla kunnioittaminen ilmavoimien puolesta.

Olen ollut muutamissa veteraanien hautajaisissa, koruttomissa sekä juhlallisimmissa, protokollan mukaisissa. Mutta yhdessäkään ei ammuttu kunnialaukauksia arkkua laskettaessa.

Tuo Hornetin ylilento palautti taas kerran mieleeni, pitäisikö Sotaveteraaniliiton toimesta esim. ohjeistaa piirejä järjestämään kunnialaukaukset yhä harvenevien veteraanien hautajaisiin?

Muistan vieläkin hyvin sen, kuinka sotilaspoikana sain muutaman kerran olla suojeluskunnan järjestämissä hautajaisissa kunnialaukausten ampujana. Se oli aina hetki, jonka muistan ja joka useimmiten toi kyyneleet saattoväen silmiin.

Missing man on hieno perinne, mutta koskee vain yhä harvempia. Harvenevia ovat veteraanien rivitkin. Uskoisin kunnialaukausperinteen kouriintuntuvalla tavalla koskettavan myös nuoria saattajia ja kertovan eteenpäin kunniasta, joka veteraanivainajalle kuuluu.

Kunnioittavin terveisin,

Raimo Ilaskivi
ylipormestari (kapt. res.) ja sotaveteraani

Sanakilpa

20.6. ilmestyneen Sotaveteraanilehden kilpailusana oli ”mesimarja”. Hyväksyttyjä sanoja löytyi kaikkiaan 43 kpl, jotka on lueteltu alla olevassa luettelossa.

M marja, maisema, maja, mari, meri, mesi, mies, mairea, mars, masai, mamis
E
S sija, sima, sara, sari, sarja, sermi, saari, sama, samea, siera, saame, semi
I
M
A asema, aasi, aisa, armeija, asia, amme, armas, aari, armias
R raja, rima, risa, rasi , raami, remmi, riesa, rasia, rami
J jano, jemma
A

Kaikkien vastanneiden kesken arvottiin kolme Sotaveteraanikalenteria 2019. Arpaonni suosi seuraavia vastanneita: Jarno Hirva, Helsinki, Ritva Ahlgren, Tampere ja Leena Heikkonen, Uusikaupunki

Seuraava kilpailusana on ”**JATKOSOTA**”. Lähettäkää vastauksenne perjantaihin 12.10. mennessä osoitteeseen Sotaveteraaniliitto, PL 600, 00521 Helsinki tai sähköpostilla osoitteeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi. Muistakaa kirjoittaa vastauksen yhteyteen lähettäjän nimi ja osoite. Kuoreen merkintä ”sanakilpa”. Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan kolme kirjapalkintoa.

Tässä vielä säännöt:

Hyväksyttäviä sanoja ovat suomen kieleen vakiintuneet Kielitoimiston sanakirjan hyväksymät substantiivit perussijansa yksikössä (esim. koti, sukka), ellei sana ole monikollinen (sakset) sekä perusmuotoiset verbit, pronominit, konjunktiot ja adverbit. Emme hyväksy erisnimiä tai apusanoja. Sanassa on oltava vähintään neljä (4) kirjainta.

Syyskuun ristikko

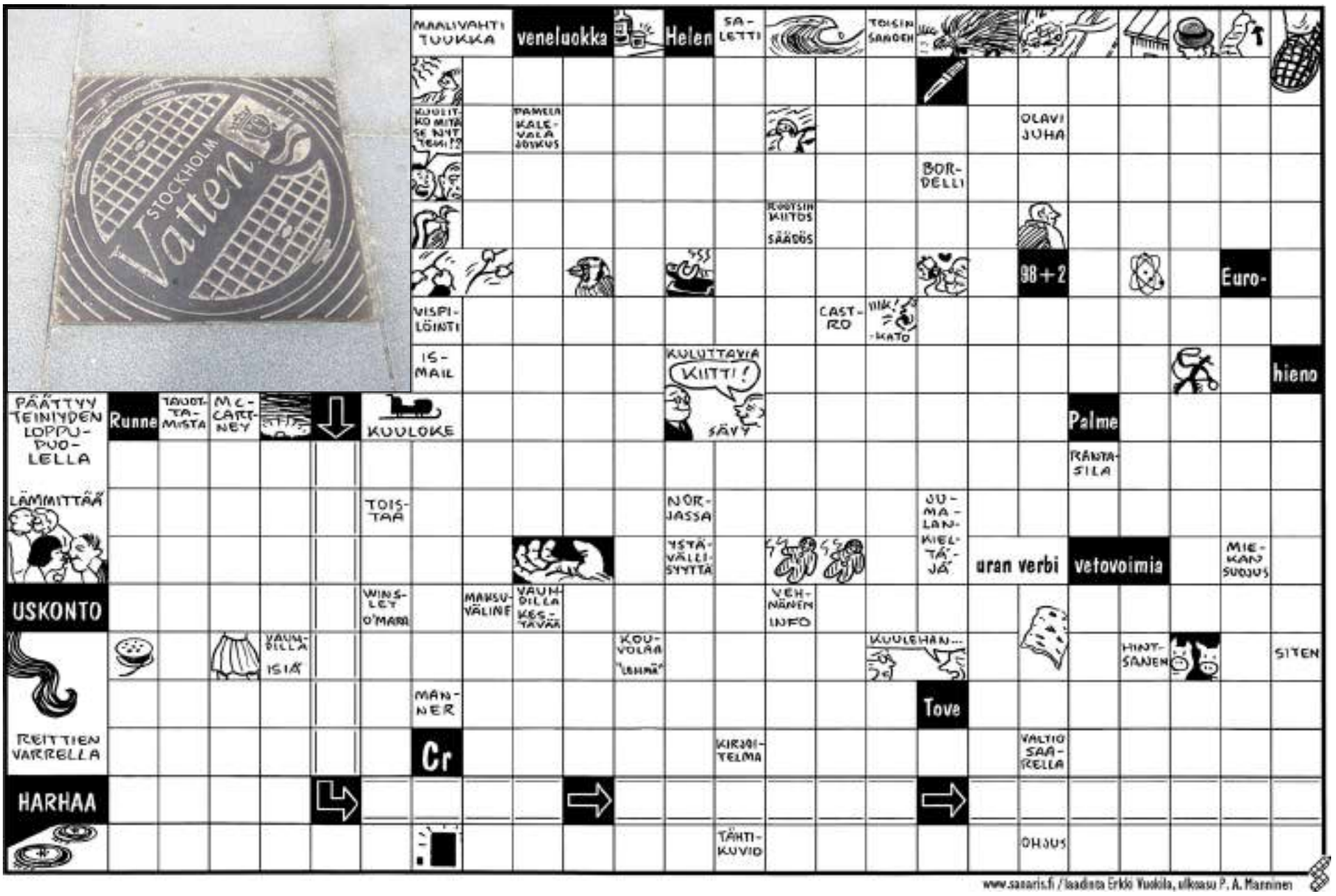

www.sanaris.fi / laadinut Erkki Vuokila, ulkoasu P. A. Manninen

Hyvinvointia, kuntoutusta ja hoivaa

Oulunkylän kuntoutussairaala

Kuntoutuksen kärjessä yli 25 vuotta

Tarjoamme monipuolisia kuntoutuspalveluja sotainvalideille ja –veteraaneille, -leskille, puolisoille, lotille sekä pikkulotille hyvien kulkuyhteyksien päässä Helsingissä.

Kuntoutusjaksot, päiväkuntoutus, avokuntoutus, fysioterapia (lymfaterapia, akupunktio) intervallihoito ja laitoshoito.

Tiedustelut: 040-570 1439

Käskynhaltijantie 5
00640 Helsinki

puh. 09 752 712
www.okks.fi

SOTAINVALIDIEN SAIRASKOTI

Paremman kunnon koti Jyväskylässä

VETERAANIKUNTOUTUS KODINOMAISESSA YMPÄRISTÖSSÄ

UUSIA PALVELUJA KOKO VÄESTÖLLE: HIERONTA, JALKAHOIDOT, AKUPUNKTIO, ALLASTERAPIA YM.

WWW.SISKOTI.FI

Ota yhteyttä p. 050 – 4418218

Tervetuloa kuntoutumaan Haminaan!
Rautaista ammattitaitoa jo vuodesta 1988.

HOIKU
KYMEN HOITO- JA KUNTOUTUSKESKUS

p. 020 7761 700, neuvonta@hoiku.fi
Kokkokallionkatu 2, 49400 Hamina
www.hoiku.fi

Sotaveteraanipiirien myyntituotteet

Kävelykeppi

Jääpiikillä ja rannelenkillä varustettu kävelykeppi. Sotaveteraanien perinneyhdistyksen jäsenten käsityönä valmistama. Tilatessasi ilmoita pituutesi.
Hinta 60 euroa

Tilaukset:
Loimaan Seudun Sotaveteraanien Perinneyhdistys r.y., Risto Jaakkola, Loimaankatu 8 C 5, 32200 Loimaa, puh. 050 566 0456, risto.jaakkola@saunalahti.fi

Toimitus postiennakolla.

Kynttilänjalka

Kultakeskuksen perinteinen malli vuodelta 1918. Korkeus 77 mm. Varustettu liiton tunnuksella. Hopeaa.
Hinta 150 euroa

Tilaukset:
Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiiri ry, Suomenkasarmi rak. 2 A 105, 13130 Hämeenlinna tai puh. 03 675 6839 (ma-to klo 9.00-12.00), kanta-hameen.svp@sotaveteraaniliitto.fi. Toimitus postiennakolla.

Veteraanivyö

Laadukas kotimainen kääntövyö, nahkaa väri musta/viininpunainen. Soljessa liiton tunnus, solkea saatavana myös hopeanvärisenä.
Hinta 25 euroa

T-paita tunnuksella

tummansininen,
koot L, XL ja XXL
Hinta 15 euroa

Henkselit

Kotimaiset, veteraanitunnuksella. Saatavana on viininpunaista, tummansinistä ja mustaa.
Hinta 23 euroa

Tilaukset: Solveig Hyöty, 09 612 7003, sodrafinlands.kvd@sotaveteraaniliitto.fi
Toimisto on avoinna klo 10.00-14.00.

Kaikki tuotteet on varustettu Sotaveteraaniliiton logolla.

IDG-Tools®
idg-tools.com

Rakennusliike
SORVOJA OY

Haetaan yhteyttä

Jäljitän isoisäni Oskari Pihlajan vaiheita jatkosodassa. Löytyisikö elossa olevien veteraanien joukosta isoisäni tuntenut. Hän kuoli 1964, enkä ole häntä itse 1973 syntyneenä tavannut.

Tärkeimmät tiedot:
Kersantti Oskari Pihlaja, syntynyt 1915
13./JR52 (kranaatinheitinkomppania)
Varmuudella vuodet 1942-44 Rukajärven suunnalla
Haavoittui Arpa-kenttävartiossa 5.9.1944 tykistökeskityksessä, eli aselevon voimaantulon jälkeisenä päivänä. Toimi tuolloin tulenjohtaja-aliupseerina. Ehkä tuollainen melko poikkeuksellinen päivämäärä on jäänyt jonkun mieleen.

Oskari Pihlaja on liitteenä olevassa kuvassa keskimmäisenä.

Timo Pyykkö
Timo.Pyykko@a-lehdet.fi
Puhelin 050 414 4289

Ristikon ratkaisu

					R	U	S	K	E	T	T	A	A		P	U	U	K	K	O	
					A		T	O	L	A		A	L	L	I		L	A	N	U	T
					S	K	A	N	D	A	A	L	I		I	L	O	T	A	L	O
					K	U	R	J	E	T		T	A	C	K		S	E	L	U	S
						V		A		T	A	O	S		K		A		L		S
					V	A	T	K	A	U	S			K	I	L	J	A	I	S	U
					A	T	I	K			E	R	O	O	S	I	O	T		P	
					R	E	K	I			T	A	T	T	I	S		O	L	O	F
O	P	P	I	V	E	L	V	O	L	L	I	S	U	U	S	I	K	Ä		M	A	R	I
S	A	A	L	I		U	U	S	I	A		O	S	L	O		A	T	E	I	S	T	I
S	U	U	T	E	L	U	T			S		I			N						S		N
I	S	L	A	M		R			P	I	A	N		N	I	S	U		T	U	O	H	I
	S			Ä	K	I	S	T	I		U	T	T	I			R		E			U	
K	I	H	A	R	A		E	E	V	A	L	I	I	S	A		J	A	N	S	S	O	N
E	T	A	P	I	T		K	R	O	M	I		E	S	S	E	E		H	A	I	T	I
L	U	M	E		E	H	K	Ä		M	U	T	T	E	I		T	U	O	M	A	R	I
A	S	E	T	I	T		I	S	O	U	S		O	T	A	V	A		T	I	T	A	N

Karhumäessä olleiden apua tarvitaan!
FM **Riku Kauhanen** on tekemässä tietokirjaa Karhumäestä 1941–1944, mutta on törmännyt arvoitukseen, johon toivomme saavamme vastauksen teidän kauttanne.

Eino Kettusen ”Karhumäen laulussa” lauletaan:
”Rattoisaa on Brondinilla, varmasti myös Fazerilla, Rymylässä nykyään myös hyvin viihdytään.”

Viittaavatko Fazer ja Brondin (Helsingin kuuluisimmat kahvilat) johonkin paikkaan Karhumäellä?

Rymylälle löytyy kaksi merkitystä: ”Villa Rymylä” oli ilmeisesti Metsätoimiston tila Karhumäellä, mutta **Mauno Koivisto** mainitsee muistelmissaan rintamavastuun vaihtuessa jättäneensä ”Rymylän” taakseen.

Rymylä-nimitystä käytettiin paristakin paikasta Karhumäellä ja Maaselän kannaksella, mutta viittaavatko Fazer ja Brondin helsinkiläisten kahviloiden lisäksi myös joihinkin Karhumäen paikkoihin, esim. kanttiineihin?

Oliko Rymylälle muita merkityksiä kuin Metsäpiirin toimiston ”Villa Rymylä” tai Mauno Koiviston muistelmissaan mainitsema rintamalohko?

Onko teillä tietoa? Olisiko jollain lähipiirinne veteraaneista ratkaisu mysteeriin?

Tutkija on kiitollinen kaikista arvotuksen ratkaisemiseen liittyvistä tiedoista. Vastauksia voi lähettää osoitteeseen rrikukauhanen@gmail.com

SOTAVETERAANI
KRIGSVETERANEN

Julkaisija
Suomen Sotaveteraaniliitto ry–Finlands Krigsveteranförbund rf

Suomen Aikakauslehtien liiton jäsen

Päätoimittaja Markku Seppä

Toimitus
Kellosilta 4 C
00520 Helsinki
puh. päätoimittaja 09 6126 2012
sähköposti markku.seppa@sotaveteraaniliitto.fi
tai toimitus@sotaveteraaniliitto.fi
faksi 09 6126 2020
internet www.sotaveteraanit.fi

Osoitteenmuutokset ja lehden peruutukset
Sotaveteraaniliiton jäsenet ilmoittavat osoitteenmuutoksista omaan yhdistykseensä tai liittoon Riina Lillforsille,
PL 600
00521 Helsinki
puh. 09 6126 2015
sähköposti riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Lehden tilaukset ja hinnat
Sotaveteraaniliittoon kuulumattomat voivat tilata Sotaveteraani-lehden liiton toimistosta puh. 09 6126 2015 /Riina Lillfors. Lehden vuosikerran hinta on 15 euroa.
Irtonumero maksaa 4 euroa.

Toimitus ei voi vastata pyytämättä lähetetystä aineistosta.

Ilmestyminen 2018
1/18: 21. helmikuuta • 4/18: 19. syyskuuta
2/18: 25. huhtikuuta • 5/18: 31. lokakuuta
3/18: 20. kesäkuuta • 6/18: 19. joulukuuta

Ilmoitushinnat
1,60 euroa/pmm. Väri- ja määräpaikkailmoituksista sovitaan erikseen.

Lehti CD-levynä
Sotaveteraani-lehden pääsisältö on kuunneltavissa CD-levynä (ns. Daisy-äänite), jonka vuosikerran hinta on liiton jäsenille 8,50 euroa ja muille 17 euroa. Näkövammaisten liitto lainaa kuunteluun tarkoitettuja Daisy-soittimia. CD-levyjä voi tilata Sotaveteraaniliiton myyntitoimistosta: PL 600, 00521 Helsinki, puh. 09 6126 2015, sähköposti riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Ilmoitusmyynti
Isto Valkeapää
Torikatu 3
59100 Parikkala
puh. 044 722 5926

Taitto
Taittotalo PrintOne
Vehkalahdentie 12 A
00950 Helsinki
puh. 050 320 8972
sähköposti minna.komppa@printone.fi

Painopaikka
Lehtisepät Oy
ISSN 0782-8543

Jotta kaupassa
olisi kiva käydä.